

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SİYASİ LİDER SÖYLEMLERİ VE GÖÇÜN
GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA**

**SELİN KABACAOĞLU
18716003**

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. FULYA MEMİŞOĞLU**

**İSTANBUL
2021**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİYASİ LİDER SÖYLEMLERİ VE GÖÇÜN
GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

SELİN KABACAOĞLU
18716003

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 14.06.2021

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Fulya MEMİŞOĞLU

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Mehmet Akif OKUR

: Doç. Dr. Yusuf Furkan ŞEN

İSTANBUL
HAZİRAN 2021

ÖZ

SIYASİ LİDER SÖYLEMLERİ VE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Selin Kabacaoğlu
Haziran, 2021

Soğuk Savaş sonrası dönemde genişleyen güvenlik gündemiyle birlikte uluslararası göç sıklıkla güvenlikleştirilen bir olguya dönüşmüştür. Güvenliğin referans nesnesinin devletten bireye kaydığı bu süreçte uluslararası göçmenler de güvenlik söz edimlerinin hedefi hâline gelmiştir. Güvenlik çalışmaları literatürü de bu dönüşüme uyum sağlayarak göç-güvenlik ilişkisini gündemine dahil etmiştir. Bu ilişkinin söylemsel boyutu medya söylemi ve siyasal söylem bağlamında sıkça ele alınmıştır. Bu çalışmada ise güvenlikleştirmenin siyasal bir süreç olarak tanımlanmasından hareketle siyasal söylemlere odaklanılmıştır. Siyasal söylem çalışmaları büyük ölçüde siyasi liderlerin ve diğer siyasi aktörlerin söylemlerini birlikte değerlendirmektedir. Bu çalışmanın amacı, siyasal lider söyleminin göçün güvenlikleştirilmesi sürecindeki rolünü karşılaştırmalı bir perspektiften incelemektir. Bu doğrultuda, lider söylemleri günümüzde en büyük uluslararası göçmen nüfusunu barındıran Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği yapan Türkiye üzerinden ele alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ve ABD Başkanı Donald John Trump'ın göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri, güvenliğin söz edimi yoluyla inşa edildiğini ileri süren Kopenhag Okulu'nun (KO) geliştirdiği güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde eleştirel söylem analizi (ESA) yöntemiyle çözümlenmiştir. Erdoğan ve Trump arasında göç-güvenlik ilişkisi bağlamında önemli söylem farklılıkları olmakla birlikte, her iki liderin de güvenlik söz ediminde bulunduğu görülmektedir. Çalışmanın başlıca bulgusu Trump'ın göçmenleri askeri, siyasi, toplumsal ve ekonomik pek çok yönden güvenlikle ilişkilendirdiğini; Erdoğan'ın ise sığınmacıları ekonomik güvenlikle ilişkilendirmekle birlikte çoğunlukla güvenlik-dışlaştırdığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, her iki ülkede de siyasi liderlerin göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemlerinin kamuoyunu etkilediği gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Güvenlikleştirme, Sığınmacı, Göçmen, Siyasal Söylem, Eleştirel Söylem Analizi

ABSTRACT

POLITICAL LEADER DISCOURSES AND SECURITISATION OF MIGRATION: A COMPARATIVE STUDY ON TURKEY AND THE UNITED STATES

Selin Kabacaoğlu
June, 2021

In the post-Cold War era, international migration has often become a securitised phenomenon with the broadening security agenda. As the reference point of security shifted from state to individual within this process, international immigrants have become a particular target group of security speech acts. Security studies have also adjusted to this transformation by including the migration-security nexus into its research agenda. The discursive dimension of this nexus has been widely assessed in the context of media and political discourses. This study focuses on political discourses based on the assumption that securitisation is a political process. Political discourse studies into a large extent discuss the discourses of political leaders and other political actors together. Through adopting a comparative perspective, this study attempts to examine the role of political leader discourse on the securitisation of migration. More specifically, it examines the political leader rhetoric in the United States (US), the country hosting the largest number of international migrants, and Turkey, the world's top refugee hosting country. The study elaborates on the rhetoric used by the Turkish President Recep Tayyip Erdoğan and the US President Donald John Trump towards immigrants/asylum seekers within the framework of securitisation theory developed by the Copenhagen School and the critical discourse analysis (CDA) method. While there are significant rhetorical differences between Erdoğan and Trump in the context of the migration-security nexus, both leaders use security speech acts. The main finding of the study demonstrates that Trump associates immigrants with security problems in multiple ways including military, political, social and economic sectors, whereas Erdoğan generally employs desecuritising rhetoric and only associates migration with economic security. Furthermore, findings also highlight that in both countries the political leader rhetoric concerning migrants and asylum seekers has a significant influence over the public opinion.

Key Words: International Migration, Securitisation, Refugee, Immigrant, Political Discourse, Critical Discourse Analysis

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, siyasal söylemin göçün güvenlikleştirilmesi sürecindeki rolü karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu bağlamda Türkiye ve ABD’de siyasi liderlerin göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri, güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde eleştirel söylem analizi (ESA) metodu ile ele alınmıştır.

Çalışmamın her aşamasında desteğini ve bana olan güvenini hissettiren aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde tecrübelerini ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Fulya MEMİŞOĞLU’na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul; Haziran, 2021

Selin Kabacaoğlu

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ	7
2.1. Göç-Güvenlik İlişkisine Yönelik Teorik Yaklaşımlar	9
2.1.1. Güvenliğin “Dar” ve “Geniş” Yorumları Arasındaki Tartışma.....	10
2.1.2. Göçün Güvenlik Çalışmalarına Dahil Edilmesi.....	12
2.2. Kopenhag Okulu’nun Güvenlik Yaklaşımı	13
2.2.1. Güvenlikleştirme Teorisi	14
2.3. Göçün Güvenlikleştirilmesi.....	18
3. METODOLOJİ	27
3.1. Eleştirel Söylem Analizi.....	29
3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	31
4. TÜRKİYE VE ABD’DE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ	33
4.1. Türkiye’nin Göç Yönetişi ve Suriyeli Sığınmacılar.....	35
4.1.1. Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Siyasal Söylemler ve Toplumsal Algı....	37
4.2. ABD’nin Göç Yönetişi ve Meksikalı Göçmenler	41
4.2.1. Meksikalı Göçmenlere Yönelik Siyasal Söylemler ve Toplumsal Algı ...	44
4.3. Bulguların Analizi	46
4.3.1. Askeri Güvenlik.....	47
4.3.2. Siyasi Güvenlik.....	49
4.3.3. Toplumsal Güvenlik	51
4.3.4. Ekonomik ve Çevresel Güvenlik	54
5. SONUÇ	58
KAYNAKÇA	60

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
ESA	: Eleştirel Söylem Analizi
KO	: Kopenhag Okulu
Uİ	: Uluslararası İlişkiler

1. GİRİŞ

Güvenlik ve uluslararası göç, İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze dünya siyasetinin temel gündem maddeleri arasında yer almaktadır. Güvenlik, genel olarak “zarar ve tehlike karşısında güvende olma veya hissetme” durumunu ifade etmektedir¹. Uluslararası göç ise “kişilerin olağan ikamet yerlerinden uzağa, uluslararası bir sınırdan yurttışı olmadıkları bir ülkeye hareketi” anlamına gelmektedir². Günümüzde bu iki olgunun sıklıkla birlikte ele alındığı görülmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı tarafından yayımlanan verilere göre uluslararası göçmen sayısı 1990-2019 yılları arasında 153 milyondan yaklaşık 272 milyona yükselmiştir³. Ülke içerisinde savaş veya şiddet nedeniyle yerinden edilen insanların sayısı ise yirmi yıl önceki sayının yaklaşık iki katına çıkarak 2018'de 41,3 milyona ulaşmıştır⁴. Dünyadaki toplam uluslararası göçmen sayısı, dünya nüfusunun küçük bir yüzdesini (%3,5) oluşturmaktadır⁵. Ancak bu oranın, 2050 yılı için yapılan tahminleri (%2,6) çoktan aşmış olması, konuyu küresel açıdan önemli kılmaktadır.

Dünyada en çok (51 milyon) uluslararası göçmenin yaşadığı ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir (ABD)⁶. Ülkedeki en büyük göçmen grubunu ise 1980'lerden itibaren Meksika uyruklu göçmenler oluşturmaktadır⁷. Uluslararası göç meselesi, özellikle Meksika'dan gelen göçmenlere yönelik dışlayıcı söylemlerde bulunan Donald John Trump'ın başkan olmasıyla ülke gündemine yerleşmiştir. Trump yönetimi, göç hareketlerini önlemek amacıyla Meksika sınırındaki güvenlik duvarını genişletme

¹ Terry Terriff ve diğ., **Security Studies Today**, 2. bs. (Cambridge: Polity Press, 2001), 1.

² International Organization for Migration (IOM), **Glossary on Migration** (Cenevre: IOM, 2019), 113.

³ United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA), Population Division, **International Migration 2019: Report** (ST/ESA/SER.A/438) (New York: UN, 2019), 3.

⁴ International Organization for Migration (IOM), **World Migration Report 2020 (WMR 2020)**, (Cenevre: IOM, 2019), 43.

⁵ **age**, 2.

⁶ UN DESA, **age**, 11.

⁷ Emma Aguila ve diğ., **United States and Mexico: Ties That Bind, Issues That Divide** (Kaliforniya: RAND, 2012), 7.

kararı almıştır⁸. Bir kamuoyu araştırmasına göre Amerikan vatandaşlarının %40'ının desteğini alan bu karar, Cumhuriyetçilerin ve Cumhuriyetçi düşünceye yakın bağımsızların çoğunluğu (%82) tarafından desteklenirken Demokratlar ve Demokratlara yakın bağımsızların büyük çoğunluğu (%93) tarafından ise reddedilmektedir⁹. Bu durum, konunun siyasallaştığının önemli bir göstergesidir.

Uluslararası göç; siyasi, hukuki, ekonomik ve demografik sonuçların yanı sıra toplumsal etkileri de olan çok boyutlu bir olgudur. Bu nedenle göç politikaları toplumsal algıyla yakından ilintilidir. Örneğin; genelde mevcut göç seviyesini korumaya veya azaltmaya yönelik politikalar uygulayan Avrupa ülkelerinde, göçmenlerin giderek artan bir şekilde tehdit olarak algılandığı görülmektedir¹⁰. ABD'de ise katılımcılara Trump'ın söylemlerini de içeren göçmen karşıtı ifadelerle katılıp katılmadıklarının sorulduğu bir çalışmada, Amerikan vatandaşları arasında Meksikalı göçmenlere ve Müslümanlara karşı önyargıların ve insan-dışlaştırma¹¹ algısının yüksek olduğu görülmektedir¹². Buna rağmen başka bir kamuoyu araştırmasına göre, günümüzde ABD vatandaşlarının çoğu (%76) göçün ülke için olumlu etkileri olduğuna inanmaktadır¹³. Ancak bu durum, göçün “en önemli sorun” olduğunu düşünenlerin oranının (%23) son yirmi altı yılın en yüksek seviyesine ulaştığı gerçeğini değiştirmemektedir¹⁴. Benzer bir durum, büyük çoğunluğu Suriye uyruklu sığınmacılardan oluşmak üzere, dünyada en fazla mülteciye (3,7 milyon) ev sahipliği yapan Türkiye’de¹⁵ de gözlemlenmektedir. Zira yakın zamanlı bazı kamuoyu

⁸ Astrid Galvan, “450 Miles of Border Wall By Next Year? In Arizona, It Starts”, **USA Today**, 15 Eylül 2019, <https://www.usatoday.com/story/news/2019/09/15/president-trump-border-wall-construction-450-miles-2020/2334106001/> [20.12.2020].

⁹ John Gramlich, “How Americans See Illegal Immigration the Border Wall and Political Compromise”, Pew Research Center, 16 Ocak 2019, <https://pewrsr.ch/2Cnwhdz> [06.03.2020].

¹⁰ Marco Funk, Hedwig Giusto, Timo Rinke, “Introduction”, **European Public Opinion and Migration: Achieving Common Progressive Narratives**, ed. Marco Funk, Hedwig Giusto, Timo Rinke, Olaf Bruns (Brüksel: Foundation for European Progressive Studies, 2019): 7.

¹¹ Göçmenlerin ve mültecilerin yabancı düşmanlığı nedeniyle insandan daha aşağı olarak görülmesi durumudur. Bkz. Victoria M. Esses ve diğ., “Justice, Morality, and the Dehumanization of Refugees”, **Social Justice Research**, c. 21, s. 1 (2008): 5.

¹² Nour Kteily, Emile Bruneau, “Backlash: The Politics and Real-World Consequences of Minority Group Dehumanization”, **Personality and Social Psychology Bulletin**, c. 43, s. 1 (2017): 89-93.

¹³ Jeffrey M. Jones, “New High In U.S. Say Immigration Most Important Problem”, The Gallup World Poll, 21 Haziran 2019, <https://news.gallup.com/poll/259103/new-high-say-immigration-important-problem.aspx> [05.03.2020].

¹⁴ age.

¹⁵ IOM, **WMR 2020**, 40.

anket sonuçlarına göre, ankete katılan Türk vatandaşlarının çoğunluğu (%60,3) Suriyeli sığınmacıları ülkenin en önemli ilk üç sorunu arasında görmektedir¹⁶.

Türkiye, tarihinde birçok kez geçici veya kalıcı kitlesel göç hareketlerinin hedefi olmuştur¹⁷. Ancak 2011'den itibaren Suriye'den gelen sığınmacılarla birlikte, uluslararası göç meselesi de ülkede kalıcı bir gündem maddesine dönüşmüştür. Sürecin başında sığınmacılara yönelik siyasal söylemlerde 'misafir' tanımlaması ön plana çıkarılmış ancak kalıcılığın görünür hâle gelmesiyle bu ifade, yerini 'geçici koruma altındaki sığınmacılar' tanımına bırakmıştır¹⁸. Bu süreçte, siyasi tartışmalara giderek artan bir şekilde konu olan Suriyeli sığınmacılar meselesi siyasal bir nitelik kazanmıştır. Bazı siyasi aktörler sığınmacıları suçla ve işsizlikle ilişkilendiren söylemlerde bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söylemleri ise genel olarak olumlu bir çizgide devam etmiştir. Kamuoyunda başlangıçta siyasal söyleme paralel olarak "misafir" algısının oluştuğu ancak savaşın uzaması, sığınmacı sayısının artması ve kitlesel göçün sosyoekonomik etkilerinin hissedilmeye başlanmasıyla birlikte toplumsal kaygıların ön plana çıktığı görülmektedir. Nitekim Suriyeli sığınmacıların Türk kamuoyundaki etkilerini inceleyen ve ilki 2017'de yapılan Suriyeliler Barometresi çalışmasına göre, 2017'de Suriyeli sığınmacılar Türk toplumu tarafından çoğunlukla "mağdur" olarak tanımlanırken 2019'da genellikle "tehlikeli" olarak tanımlanmaktadır¹⁹.

Dolayısıyla, ABD'de Meksika uyruklu göçmenlere; Türkiye'de ise Suriye uyruklu sığınmacılara karşı bir güvensizliğin varlığından bahsedilebilir. Peki bu güvensizliğin kaynağı nedir? Birdişi'ye göre güvensizlik, bir tehdit sonucunda ortaya çıkmaktadır²⁰. Medyanın ve siyasetçilerin söylemleri ulusun güvenliğine işaret etse de bu soruya kesin bir cevap vermek zordur. Çünkü güvenlik; tehdit, ulusal çıkar ve korunması gereken değerler etrafında şekillenen ve akla tehdidin kime veya neye yöneldiği sorusunu getiren karmaşık bir kavramdır²¹. Ayrıca güvenlik kavramı, güvenliği ve

¹⁶ M. Murat Erdoğan, **Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi** (Ankara: Orion Kitabevi, 2020): 114-115.

¹⁷ Ahmet İçduygu, "Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göç Dalgaları İçinde 'Transit Göç'", **Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler**, ed. M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015), 281.

¹⁸ Ahmet İçduygu, "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar: 'Siyasallaşan' Bir Sürecin Analizi", **Toplum ve Bilim**, s. 140 (2017): 27-28.

¹⁹ Erdoğan, **Suriyeliler Barometresi**, 54-55.

²⁰ Fikret Birdişi, **Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik**, 3. bs. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 27.

²¹ **age**, 26-27.

tehdidi tanımlayan aktörlerin algılarına ve siyasi görüşlerine bağlı olarak farklı anlamlara gelebilmektedir²². Bu noktada, güvenlik tehdidinin söylem yoluyla inşa edildiğini ileri süren Kopenhag Okulu'nun (KO) güvenlikleştirme yaklaşımı önem kazanmaktadır.

Literatürde uluslararası göç ve güvenlik ilişkisini söylem bağlamında ele alan çalışmaların bir kısmı medya söylemine odaklanırken bazıları ise siyasal söyleme odaklanmıştır. Medya söylemini inceleyen çalışmalar, göçün genellikle finansal sorunlar, uyuşturucu ticareti gibi suçlar ve işsizlik ile ilişkilendirildiğini ve “ekonomik yük” olarak tanımlandığını ortaya koymaktadır²³. Örneğin ABD’de Meksikalı göçmenlere yönelik haberlerde “yasa dışı”, “suçlu”, “kriz” ve “güvenlik” gibi ifadeleri²⁴; Türkiye’de ise Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerde “kaçak”, “yasa dışı”, “facia” ve “kriz” gibi suç ve güvenlikle ilişkili tanımlamaları içeren söylemlerin ön plana çıktığı görülmektedir²⁵. Benzer şekilde, siyasal söyleme odaklanan literatür de göçmenlerin genellikle “yasa dışı” olarak tanımlandığını, terör ve uyuşturucu gibi suçlarla ilişkilendirildiğini, toplumsal/kültürel “tehdit” ve ekonomik bir sorun olarak algılandığını göstermektedir²⁶. Ayrıca göçün ekonomik sorunlardan dahi büyük bir sorun olduğuna yönelik söylemler de bulunmaktadır²⁷.

²² Pınar Bilgin, “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”, **Stratejik Araştırmalar**, c. 8, s. 14 (2010): 76.

²³ Raith Z. Abid, Shakila A. Manan, Zuhair A. Rahman, “‘A Flood of Syrians Has Slowed to A Trickle’: The Use of Metaphors in the Representation of Syrian Refugees in the Online Media News Reports of Host and Non-host Countries”, **Discourse & Communication**, c. 11, s. 2 (2017): 127; Peter Teo, “Racism in the News: A Critical Discourse Analysis of News Reporting in Two Australian Newspapers”, **Discourse & Society**, c. 11, s. 1 (2000): 10.

²⁴ Sandra Galindo, “Words Matter: Representation of Mexican Immigrants in Newspapers From Mexico and the United States”, **Migraciones Internacionales**, c. 10, s. 3 (2019): 9-15.

²⁵ M. Murat Erdoğan, Yudum Kavukçuer, Tuğçe Çetinkaya, “Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı”, **Özgürlük Araştırmaları Derneği, Liberal Perspektif: Analiz**, s. 5 (2017): 17-19.

²⁶ Alessandra Buonfino, “Discourse and Immigration as a Security Concern in the EU: A Tale of Two Nations, Italy and Britain”, Workshop: ‘Who Makes Immigration Policy? Comparative Perspectives in a Post 9/11 World’, 13-18 Nisan 2004, Uppsala, Finlandiya, 17-18, <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/4c3886d5-0415-4c92-a5ba-d89f3cde4a9a.pdf> [02.12.2020]; Önder Canveren, Fulya Akgül-Durakçay, “The Analysis of The Hungarian Government’s Discourse Towards the Migrant Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism”, **Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi**, c. 24, s. 3 (2017): 865; Nick Lynn, Susan Lea, “‘A Phantom Menace and the New Apartheid’: The Social Construction of Asylum-seekers in the United Kingdom”, **Discourse & Society**, c. 14, s. 4 (2003): 426.

²⁷ Ionnis N. Grigoriadis, Esra Dilek, “Securitizing Migration in the European Union: Greece and the Evros Fence”, **Journal of Balkan and Near Eastern Studies**, c. 21, s. 2 (2018): 16.

Bu çalışma, güvenlikleştirmenin “siyasal bir seçim”²⁸ olarak tanımlanmasından hareketle, siyasal söyleme odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, dünyada en çok uluslararası göçmene ev sahipliği yapan ABD ve en fazla mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye özelinde göç-güvenlik ilişkisine yönelik siyasi lider söylemleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Erdoğan’ın cumhurbaşkanı olarak göreve başladığı 28 Ağustos 2014 tarihinden 31 Aralık 2019’a kadar; Trump’ın ise başkanlık görevini devraldığı 20 Ocak 2017 ile 31 Aralık 2019 tarihine kadar yaptığı konuşmalarda göç-güvenlik ilişkisini çağrıştıracak söylemlere başvurup başvurmadığı irdelenecektir. Başvuruları durumunda ise bu söylemlerin göçmenlere/sığınmacılara yönelik toplumsal algıyı nasıl etkilediği değerlendirilecektir.

Her iki ülkede de göçün güvenlikleştirildiği varsayımından yola çıkan bu çalışmanın temel amacı, siyasi lider söyleminin göçün güvenlikleştirilmesinde oynadığı rolü ortaya koyarak göç-güvenlik literatürüne karşılaştırmalı bir bakış açısıyla katkıda bulunmaktır. Çalışmanın teorik çerçevesini güvenlikleştirme yaklaşımı, araştırma yöntemini ise eşitsiz güç ilişkileri ve ideolojilerin söz edimleri yoluyla üretimine odaklanan eleştirel söylem analizi (ESA) oluşturmaktadır. Araştırmanın bulguları, iki liderin göç ve güvenlik ilişkisini söz edimlerine yansıtma biçimindeki farklılığa işaret etmektedir. Buna göre Trump göçmenleri askeri, siyasi, toplumsal ve ekonomik pek çok yönden güvenlikleştirici söylemlere; Erdoğan ise sığınmacıları ekonomik güvenlikle ilişkilendirmekle birlikte çoğunlukla güvenlik-dışılştırıcı söylemlere başvurmaktadır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm araştırmanın konusu, amacı, önemi, teorik temeli ve yöntemine ilişkin temel bilgilerin paylaşıldığı giriş bölümüdür. İkinci bölümde ise Uluslararası İlişkiler (UI) literatüründe göç-güvenlik ilişkisinin nasıl kurulduğunu anlamak amacıyla göç-güvenlik ilişkisine yönelik teorik yaklaşımlar, güvenliğin dar ve geniş yorumları arasındaki tartışma, göçün güvenlik çalışmalarına dahil edilmesi, KO’nun güvenlik yaklaşımı, güvenlikleştirme teorisi ve göçün güvenlikleştirilmesi bağlamında güvenlik gündeminin genişleme süreci ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde çalışmanın metodolojisi ESA’nın temel özellikleri, araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları ile veri toplama yöntemi açıklanmaktadır. Çalışmanın analiz kısmını oluşturan dördüncü bölümde ise öncelikle Türkiye ve

²⁸ Barry Buzan, Ole Wæver, “Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies”, **Review of International Studies**, c. 23, s. 2 (1997): 246.

ABD’deki göç yönetim süreçleri, siyasal göç söylemi ve toplumsal algı ana hatlarıyla değerlendirilmekte, ardından Erdoğan ve Trump’ın göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri ESA yardımıyla askeri, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel güvenlik sektörleri bağlamında analiz edilmektedir. Sonuç bölümünde ise bulgular özetlenerek güvenlik-dışılaştırmaya yönelik önerilerde bulunmaktadır.

2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ

Uluslararası göç ve güvenlik ilişkisini anlamlandırmak açısından İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş sonrası dönemde yaşanan gelişmeler önemlidir. İkinci Dünya Savaşı ve onu izleyen dönemde uluslararası göçün iki temel boyutu vardır. Birinci boyutu, savaş sırasında ve sonrasında yaşananlar nedeniyle başka ülkelere sığınan ve 1951’de uluslararası mülteci rejiminin oluşturulmasına yol açan zorunlu göç hareketleri oluşturmaktadır. İkinci boyutu ise savaşta ölen insanların oluşturduğu iş gücü açığını doldurmaya çalışan Batı Avrupa’nın yurt dışından işçi alımına başlamasıyla yaşanan emek göçü oluşturmaktadır²⁹. Bu dönemde, göç ve güvenlik arasında doğrudan bir ilişki kurulmadığı görülmektedir. Bu durum, büyük ölçüde devlet güvenliğine ve askeri tehditlere odaklanan realist yaklaşımın dönemin güvenlik anlayışı üzerindeki etkinliğinin bir sonucudur. Bunun yanı sıra Soğuk Savaş koşulları da güvenlik gündeminin dar tutulmasında etkili olmuştur³⁰.

Uluslararası göç ve güvenlik ilişkisi açısından en önemli gelişme, Soğuk Savaş’ın bitiştir. Çünkü 1990’larda yaşanan gelişmeler, devleti referans alan güvenlik tanımını değişime zorlayarak “insan güvenliği” yaklaşımının serpilmesine yol açmıştır³¹. Bu gelişmede, BM Kalkınma Programı’nın 1994’te yayımladığı İnsani Kalkınma Raporu da önemli bir rol oynamıştır. Raporda insan güvenliğine yönelik tehditler; ekonomik, gıda, sağlık, çevre, birey, toplum ve siyasi olmak üzere toplam yedi başlık altında ele alınmıştır³². Güvenlik çalışmaları da bu değişime uyum sağlayarak güvenliğin kapsamının genişlemesine ve uluslararası göçün güvenlik alanına dahil edilmesine katkıda bulunmuştur. Böylece bazı devletler, uluslararası göçü güvenlik sorunu olarak ele almaya başlamıştır.

²⁹ Deniz Sert, “Küresel Hareketlilik ve Göç”, **Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler**, ed. Evren Balta (İstanbul: İletişim, 2014): 507.

³⁰ Bilgin, **age**, 74.

³¹ Aslı Çalkıvık, “Soğuk Savaş ve Sonrası Güvenlik Siyaseti”, **Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler**, ed. Evren Balta (İstanbul: İletişim, 2014): 297.

³² United Nations Development Programme (UNDP), **Human Development Report** (New York: Oxford University Press, 1994), 24-25.

Göçün güvenlik tehdidi olarak kurgulanması yeni bir durum değildir³³. Ancak, geniş ölçekli göç hareketliliğinin İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen süreçte "sürekli" bir nitelik kazanmasıyla göç-güvenlik ilişkisi üzerindeki vurgunun arttığı ve Soğuk Savaş'ın bitişiyile de bu ilişkinin kabulü için uygun bir ortam oluştuğu görülmektedir. Buna rağmen günümüzde, devletlerin çoğu yasal yollardan yapılan göçü desteklemekte ya da mevcut göç seviyesini korumaya yönelik politikalar yürütmektedir. Göçü azaltıcı politikalar ise dünyanın sadece küçük bir kısmında (%3) uygulanmaktadır³⁴. Mevcut seviyeyi korumaya veya göçü azaltmaya yönelik politikalara çoğunlukla dünyadaki uluslararası göçmenlerin yarısından fazlasına ev sahipliği yapan Avrupa (82 milyon) ve Kuzey Amerika (59 milyon) kıtalarında rastlanmaktadır³⁵.

Günümüzde uluslararası göç hareketlerinin başlıca sebebi çatışma ve şiddettir. Nitekim 2018'de dünyadaki toplam mültecinin üçte ikisinden fazlasına kaynaklık eden ülkeler, çatışma ve şiddetin yoğun olarak yaşandığı Suriye Arap Cumhuriyeti, Afganistan, Güney Sudan, Myanmar ve Somali'dir³⁶. Bunun dışında, yoksulluk ve istihdam eksikliği gibi ekonomik; baskı ve istikrarsızlık gibi siyasi; doğal afetler, iklim değişikliği ve hava olaylarıyla ilişkili çevresel faktörler de insanları göçe zorlayan diğer nedenlerdir³⁷.

Son yıllarda uluslararası göç hareketliliğini etkileyen bazı gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler, küreselleşmeyle beraber gelişen yeni teknolojilerin gelişmiş ülkelerdeki iş fırsatları ile göç güzergâhları hakkında daha hızlı bilgi edinebilmeyi ya da ucuz havayolu ulaşım imkânlarına erişimi kolaylaştıran sonuçlarıdır³⁸. Teknolojik gelişmelerin sağladığı avantaj; ticaret, finans ve üretimdeki küreselleşmenin getirdiği ekonomik entegrasyon süreçleriyle birleştiğinde, uluslararası göç akışını güçlendiren yeni fırsatlar ve ağlar ortaya çıkmaktadır³⁹. Ancak bu durum kısıtlayıcı göç politikalarını da beraberinde getirmektedir. 2019'da uluslararası göçmen sayısındaki artış karşısında uygulanan politikalar açısından, hükümetler arasında genel olarak üç eğilim görülmektedir⁴⁰: Göç seviyesini artırma (%37), koruma (%26) ve azaltma (%3).

³³ Terriff ve diğ., **age**, 157.

³⁴ UN DESA, **age**, 31.

³⁵ **age**, 6; 31.

³⁶ IOM, **WMR 2020**, 39-40.

³⁷ **age**, 56-117.

³⁸ Stephen Castles, "Migration, Crisis, and the Global Labour Market", **Globalizations**, c. 8, s. 3 (2011): 314.

³⁹ Fiona B. Adamson, "Crossing Borders: International Migration and National Security", **International Security**, c. 31, s. 1 (2006): 168-169.

⁴⁰ UN DESA, **age**, 31.

Bu politikaların bölgelere göre dağılımı ise şu şekildedir: Orta ve Güney Asya, Doğu ve Güneydoğu Asya, Latin Amerika ve Karayipler yasal yollarla gelen göçleri büyük oranda artırmaya; Okyanusya'nın yanı sıra Avrupa ve Kuzey Amerika'nın bir kısmı ise mevcut seviyeyi korumaya çalışmaktadır. Göç seviyesini azaltmaya çalışan hükümetler arasında ise Avrupa ve Kuzey Amerika önde gelmektedir.

Göç seviyesini azaltmaya çalışan hükümetler, yukarıda sayılan nedenlerden dolayı ülkelerini terk etmek zorunda kalan ve sayıları giderek artan göçmenlere karşı önleyici tedbirler almaktadır⁴¹. Bu tedbirler, sınır kontrollerinin artırılmasından sınıra duvar örmeye kadar uzanan geniş güvenlik önlemlerini içermektedir. Örneğin; son yıllarda Türkiye, ABD ve Avrupa Birliği (AB) ülkeleri düzensiz göç hareketlerini engellemek için sınırlarına yeni güvenlik duvarları ve tel örgüler inşa etmektedir. Ayrıca bu hükümetlerin bazılarının ülkelere yönelik göç hareketlerini kısıtlamak amacıyla göçmenlere karşı dışlayıcı sert söylemlere başvurduğu da görülmektedir. Örneğin; ABD Başkanı Donald Trump, güney sınırından gelen uluslararası göçmenleri “suçlu yabancılar (criminal aliens)” ve “yasa dışı yabancılar (illegal aliens)” olarak tanımlanmakta ve yasa dışı göçün (illegal immigration) ulusal güvenliği tehdit ettiğini ileri sürerek sınır kontrollerinin artırılmasını savunmaktadır⁴². Bu durumun göç ve güvenlik olgularının son otuz yıldır birbiriyle ilintili olarak tanımlanmasının bir sonucu olduğu söylenebilir. Bu bölümde; Uİ disiplinde göç-güvenlik ilişkisini ele alan teorik yaklaşımlar, göçün güvenlik analizlerine dahil edilme süreci, KO'nun güvenlik yaklaşımı ve göçün güvenlikleştirilmesi incelenecektir.

2.1. Göç-Güvenlik İlişkisine Yönelik Teorik Yaklaşımlar

Uİ disiplini aktörlerin davranışlarına, algılarına ve/veya sisteme odaklanan çok sayıda teoriyi içermektedir. Her bir teorinin ortaya çıktığı dönemin özelliklerini taşıyan kendine özgü bir dünya görüşü ve odak noktası vardır. Geleneksel (realist) teoriler, güvenliği ortaya çıktıkları zamanın koşullarına uygun olarak sadece askeri tehditleri içeren devlet-merkezli dar bir perspektiften değerlendirmiştir. Küreselleşen dünyada yaşanan gelişmelere kayıtsız kalamayan bazı araştırmacılar ise güvenliği geniş bir

⁴¹ Elizabeth G. Ferris, “Peace, Security, and the Movement of People”, **Peace & Change**, c. 19, s. 4 (1994): 403.

⁴² “Donald Trump Holds a Political Rally in Bossier City, Louisiana”, 14 Kasım 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-bossier-city-louisiana-november-14-2019> [9.03.2020].

açından ele alan yeni teoriler geliştirmiştir. Bundan sonraki tartışma, güvenliğin dar mı yoksa geniş bir perspektiften mi ele alınması gerektiği sorusu çerçevesinde şekillenmiştir. Bu süreçte insan hakları, çevre kirliliği, salgın hastalıklar, taciz, uyuşturucu kaçakçılığı ve insan ticareti gibi birçok olgunun yanı sıra basitçe “insan hareketliliği” olarak tanımlayabileceğimiz göç de literatürde güvenlilikle birlikte tartışılmaya başlanmıştır. Bu durum, göçün insani boyutunun göz ardı edilmesi gibi olumsuz bazı sonuçlara yol açmıştır. Bundan hareketle bazı eleştirel kuramcılar, KO’nun geliştirdiği güvenlileştirme teorisinden yararlanarak, uluslararası göç hareketliliğinin arttığı bir dönemde göç-güvenlik arasında kurulacak bağlantının tehlikeli boyutlarına dikkat çekmiştir⁴³.

2.1.1. Güvenliğin “Dar” ve “Geniş” Yorumları Arasındaki Tartışma

En basit şekliyle ‘tehdidin yokluğu’⁴⁴ olarak tanımlanan güvenlik kavramı, literatürde dar ve geniş olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Güvenliğin dar yorumu yalnızca veya ağırlıklı olarak askeri faktörleri; geniş yorumu ise ekonomik, çevresel, siyasal ve toplumsal konuları, başka bir deyişle askeri olmayan unsurları da içermektedir. Bunların dışında, genellikle genişleme ile karıştırılan ve “derinleşme” adı verilen bir olgu daha vardır. Krause ve Williams bu karışıklığı gidermek için güvenliğin genişlemesi ve derinleşmesi arasındaki farkı şu şekilde açıklamıştır⁴⁵: Genişleme; tehditlerin ve güvensizliğin kaynağının askeri faktörlerin dışında çevresel ve ekonomik meseleler, uluslararası göç, sağlık, gıda, enerji ve insan hakları gibi unsurlara doğru genişletilmesidir. Derinleşme ise güvenliğin referans nesnesinin devletler de dahil olmak üzere bireyler, devlet-altı gruplar, bölgeler, küresel sistem ve çevre gibi konuları da içerecek şekilde derinleştirilmesidir.

Güvenliğin dar mı, yoksa geniş mi yorumlanmasının daha yararlı olduğu konusunda araştırmacılar arasında bir uzlaşma yoktur. Bu anlaşmazlığın ortaya çıkışı ise şu şekilde özetlenebilir: SSCB-ABD arasında nükleer bir çatışma riskinin bulunduğu Soğuk Savaş yıllarında güvenliğin askeri/nükleer tehditler üzerinden dar bir şekilde tanımlanışı, güvenliğin kapsamına dair tartışma yaratmıştır. 1970’lerde ve 1980’lerde

⁴³ Bahar Rumelili, Sibel Karadağ, “Göç ve Güvenlik: Eleştirel Yaklaşımlar”, **Toplum ve Bilim**, s. 140 (2017): 3.

⁴⁴ Ken Booth, **Critical Security Studies and World Politics**, ed. Ken Booth (Londra: Lynne Rienner Publishers, 2005), 21.

⁴⁵ Keith Krause, Michael Williams, “Security and “Security Studies”: Conceptual Evolution and Historical Transformation”, **The Oxford Handbook of International Security**, ed. Alexandra Ghescu, William Curti Wohlforth (Oxford: Oxford University Press, 2018): 8-9.

ekonomik ve çevresel gündemin yükselişi, 1990'larda ise kimlik meselesi ve uluslararası suçların gündeme gelişi bu tartışmayı büyütülmüştür⁴⁶.

1990'lara kadar güvenlik çoğunlukla askeri tehditler üzerinden dar bir açıdan ele alınmış olup ulusal güvenlik çalışmaları, büyük ölçüde realizmle ilişkili olan “güç” ve idealizmle ilişkili olan “barış” kavramları üzerine temellendirilmiştir⁴⁷. Realistlere göre her kim güçlü ise o, güvenliğe de sahip olacaktır. İdealistlere göre ise güvenlik barış ortamının doğal bir sonucudur. Realistler, devletin ülkesel sınırlarını koruyabilme ve bu sınırlar içerisinde egemen olarak hareket edebilme yeteneğiyle ilişkilendirdikleri güvenliğin referans noktasına devleti yerleştirmiştir⁴⁸.

Güvenliğin geniş yorumunu savunan Ullman'a göre, güvenliği yalnızca ya da öncelikli olarak askeri terimler üzerinden tanımlamak askeri olmayan tehditlerin göz ardı edilmesine yol açarak bize gerçeğin yanlış bir görüntüsünü sunmaktadır⁴⁹. Mathews de ulusal güvenliğin doğal kaynaklar, çevresel ve demografik sorunlar gibi askeri olmayan faktörleri de içerecek şekilde genişletilmesini önermiştir⁵⁰. Ullman ve Mathews'in aksine, güvenliğin kapsamının genişletilmesine karşı çıkan Walt ise çevre kirliliği, hastalıklar, çocuk tacizi veya ekonomik durgunluk gibi faktörlerin güvenlik çalışmalarına dahil edilmesinin entelektüel açıdan tutarsızlığa yol açacağını ve bu problemlerin çözümünü zorlaştıracığını ileri sürmüştür⁵¹. Güvenliğin göçü içerecek şekilde genişletilmesinin olumsuz sonuçlarına dikkat çeken Ferris ise güvenlikleştirilmiş göç yaklaşımının, hükümetleri sınırlarını kapamaya veya iltica taleplerini reddetmeye sevk ederek “yasa dışı” göç hareketliliğini artıracığını iddia etmiştir⁵². Özetle, araştırmacıların bir kısmı sorunların güvenlik çerçevesinde ele alınmasının çözümü kolaylaştıracağına inanırken bazıları ise aksini düşünmektedir. Bu konudaki en önemli anlaşmazlık, sorunların çözümünde güvenlik-dışılaştırmayı öneren KO ile güvenlikleştirmeyi öneren Aberystwyth Okulu arasında yaşanmaktadır⁵³.

⁴⁶ Barry Buzan, Ole Wæver, Jaap de Wilde, **Security: A New Framework for Analysis** (Londra: Lynne Rienner, 1998), 2.

⁴⁷ Barry Buzan, **İnsanlar, Devletler ve Korku**, çev. ed. Emre Çıtak (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2015), 25-26.

⁴⁸ Terriff ve diğ., **age**, 62-63.

⁴⁹ Richard H. Ullman, “Redefining Security”, **International Security**, c. 8, s. 1 (1983): 129.

⁵⁰ Jessica Tuchman Mathews, “Redefining Security”, **Foreign Affairs**, c. 68, s. 2 (1989): 162.

⁵¹ Stephen M. Walt, “The Renaissance of Security Studies”, **International Studies Quarterly**, c. 35, s. 2 (1991): 213.

⁵² Ferris, **age**, 409.

⁵³ Bilgin, **age**, 83.

2.1.2. Göçün Güvenlik Çalışmalarına Dahil Edilmesi

İkinci Dünya Savaşı döneminde devletlerin iç ve dış tehditlere karşı nasıl korunması gerektiği konusundaki tartışmalar, “Stratejik Çalışmalar” olarak adlandırılan güvenlik araştırmalarını doğurmuştur⁵⁴. Bu araştırmalar zamanla UI’nin alt disiplinine dönüşerek “Güvenlik Çalışmaları” adını almıştır. Güvenlik araştırmaları, 1980’lere kadar realist güvenlik yaklaşımının etkisinde kalmıştır⁵⁵. Bu dönemde araştırmacılar, çeşitli sebeplerle yerlerinden edilmiş insanları savaşların veya diğer felaketlerin “mağdurları” veya “kurbanları” olarak görme eğiliminde oldukları için mülteci meselesi üzerinde fazla durmamıştır⁵⁶. Aynı durum politik alanda da geçerli olup yerinden edilmişlik “nadir ve geçici bir durum” olarak tanımlanmış ve önleyici tedbirlere başvurulmamıştır. Göçün güvenlik sorununa dönüşümü, Soğuk Savaş’ın bitişiyle artan uluslararası göç hareketliliğinin ve küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan toplumsal ve siyasal değişimlerin etkisiyle gerçekleşmiştir⁵⁷. Ancak bunun temeli yaklaşık yirmi yıl önce, 1970’lerde atılmış ve güvenlik çalışmalarının askeri tehditlere odaklanan devlet-merkezli yapısı sorgulanmaya başlanmıştır. 1980’lerde ekonomi, çevre ve göç gibi temaların ön plana çıkışı ve bireysel/toplumsal güvenlik gibi yeni gündem maddelerinin oluşmasıyla güvenlik çalışmaları daha fazla aktörü ve nesneyi analizlerine dahil etmeye başlamıştır⁵⁸. 1990’lara gelindiğinde ise stratejik güvenlik çalışmaları ve barış araştırmalarının yanı sıra eleştirel güvenlik çalışmaları, feminist güvenlik çalışmaları, KO ve post-yapısalcılık gibi teorilerin de uluslararası güvenlik çalışmalarına dahil olmasıyla UI disiplininin çeperi genişlemiştir⁵⁹. Bu süreçte, birey odaklı insan güvenliği yaklaşımı derinlik kazanarak güvenlik ve tehdit tanımlarındaki değişimin ana hattına yerleşmiştir⁶⁰.

Soğuk Savaş’ın ardından öne çıkan yeni güvenlik yaklaşımları, güvenliğin askeri konuların yanı sıra ekonomik eşitsizlik ve adaletsizlik, çevre sorunları, etnik anlaşmazlıklar ve uluslararası göç konularını da içeren geniş bir çerçeveden

⁵⁴ Sinem Akgül Açıkmeşe, “Algı Mı Söylem Mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, c. 8., s. 30 (Yaz 2011): 44; Barry Buzan, Lene Hansen, *The Evolution of International Security Studies*, 9. bs. (Cambridge: Cambridge University Press, 2016), 8.

⁵⁵ Buzan, *İnsanlar, Devletler ve Korku*, 27.

⁵⁶ Ferris, *age*, 402.

⁵⁷ Jef Huysmans, Vicki Squire, “Migration and Security”, *Handbook of Security Studies*, ed. Myriam Dunn Cavelty, Victor Mauer (Londra: Routledge, 2009): 169.

⁵⁸ Açıkmeşe, *age*, 46-48.

⁵⁹ Buzan, Hansen, *age*, 2-3.

⁶⁰ Çalkıvık, *age*, 297.

değerlendirilmesini ve insanın güvenliğin merkezine yerleştirilmesini önermiştir⁶¹. Bu durum, güvenliğin devleti dışsallaştıran bir kavrama dönüşmesinden ziyade güvenlik gündeminin genişleyeceğine işaret etmektedir. Bu genişlemeyi takip eden süreçte göç; kamuoyu, medya araçları ve hükümetler arasındaki etkileşimin de katkısıyla içinde bulunduğumuz yüzyılın en büyük güvenlik endişelerinden biri hâline gelmiştir⁶². Husymans ve Squire’a göre göçün güvenlileştirilmesine katkıda bulunan yeni güvenlik yaklaşımları, bütün göçmenlerin tehdit unsuru olarak görülmesine yol açmamakla beraber “yasa dışı” göçmenlerin ve iltica arayışındaki insanların dışlayıcı uygulamalara maruz kalmasını meşrulaştırmıştır⁶³. Bu noktada, güvenliğin kapsamının genişlemesinin olumsuz sonuçlarına dikkat çeken KO’nun güvenlik anlayışı önem kazanmaktadır.

2.2. Kopenhag Okulu’nun Güvenlik Yaklaşımı

KO, Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü’nde güvenlik üzerine çalışmalar yürüten Barry Buzan, Ole Wæver, Jaap de Wilde, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre ve Elzbieta Tromer gibi isimlerin oluşturduğu bir grubu temsil etmektedir. Okul, realist güvenlik çalışmalarının devlet-merkezli ve askeri tehdit odaklı yapısına karşı çıkan yaklaşımı sayesinde geleneksel güvenlik anlayışından farklılaşmaktadır⁶⁴. Bu bağlamda askeri, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel beş farklı sektörde ele aldığı güvenliğin bireyler, toplumsal gruplar veya tüm insanlık gibi çok sayıda devlet-dışı referans nesnesinin olabileceğini ileri sürmektedir⁶⁵. Askeri sektör, devletin bileşenlerine zarar verebilecek nitelikteki tehditleri; siyasi sektör, genellikle ideolojik temelleri olan ve hükümet değişikliği veya ayrılık taleplerini içeren tehditleri; toplumsal sektör, ulusal kimliğe yönelik tehditleri; ekonomik sektör, fiyat artışına ve ulusal gelirden düşüşe yol açabilecek tehditleri; çevresel sektör ise kirlilik ve iklim değişikliği ile ilişkili sorunları kapsamaktadır⁶⁶.

KO, bir yandan güvenliğin kapsamını bireylere ve askeri olmayan unsurlara doğru genişletirken öte yandan, her şeyin siyaset malzemesi yapılarak güvenlik sorununa

⁶¹ Bilgin, *age*, 79.

⁶² Alessandra Buonfino, “Between Unity and Plurality: The Politicization and Securitization of the Discourse of Migration in Europe”, *New Political Science*, c. 26, s. 1 (2004): 23-24.

⁶³ Huysmans, Squire, *age*, 170-172.

⁶⁴ Açıkmeşe, *age*, 46.

⁶⁵ Nebi Miş, “Güvenikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenikleştirilmesi”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, c. 6, s. 2 (2011): 347.

⁶⁶ Buzan, *İnsanlar, Devletler ve Korku*, 107-118.

dönüştürülmesine olanak tanıyacağı için genişletilmiş güvenlik yaklaşımına şüpheyile yaklaşmaktadır. Çünkü bireylerin güvenliği ekonomik refah, çevresel endişeler, etnik kimlik ve siyasal haklar gibi pek çok faktörün etkisine açıktır. Güvenlik gündeminin genişlemesi, bunlardan birine yönelen bir tehdidin doğrudan bireylerin güvenliği ile ilişkilendirilmesini kolaylaştıracaktır. Bunun için güvenliğin kapsamının nerede son bulduğunu belirlemek önemlidir⁶⁷.

KO'nun literatüre en önemli katkısı, bir konunun söylem yoluyla nasıl güvenlik sorunu olarak inşa edilebileceği konusunda sunduğu çerçevedir. Okul, gerçekliğin sosyal olarak inşa edildiğini ileri süren inşacı teorinin katkısıyla güvenlikleştirme teorisini geliştirmiştir. Güvenlikleştirme, güvenliğe yönelik tehditlerin tehdide ilişkin bir konuşma eyleminin gerçekleştirilmesine bağlı olarak ortaya çıktığı varsayımına dayanmaktadır. Güvenlikleştirme teorisyenlerine göre söylemler; ulusal kimliğin inşası, korunması, yeniden üretilmesi, dönüştürülmesi ve yok edilmesi süreçlerinde etkin bir rol oynamaktadır⁶⁸. Ayrıca sosyal olarak inşa edilen kimlikler daha sonra söylem yoluyla güvenliğin referans nesnesi hâline getirilebilmektedir. Örneğin göç karşıtı söylemler; birlik, dayanışma ve ekonomik refahın yanı sıra ulusal kimliği de ulusal güvenlik teması altında referans nesnesi olarak sunabilir⁶⁹. Böylece, bazı Avrupa toplumlarında da görüldüğü üzere, göç ve güvenlik politikaları kültürel kimliği koruyacak şekilde oluşturulabilir⁷⁰.

2.2.1. Güvenlikleştirme Teorisi

Taureck'in politik bir ifadeden ziyade güvenlik analizlerinde kullanılabilecek “teorik bir araç”⁷¹ olarak tanımladığı güvenlikleştirme teorisi, ilk kez Ole Wæver tarafından ortaya atılmıştır. Bu teori, bir kamu meselesinin güvenlik sorununa dönüşme süreci incelenirken kullanılabilecek birtakım araçlar sunmaktadır. Bunlar güvenliği; güvenliğe yönelik tehdit söylemini, bu söyleme başvuran aktörü, tehdidin yöneldiği nesneyi ve kamuoyunun tutumunu içeren geniş bir yelpazede ele almayı sağlayan

⁶⁷ Ole Wæver, “Securitization and Desecuritization”, **On Security**, ed. Ronnie D. Lipschutz (New York: Columbia University Press, 1995): 48.

⁶⁸ Ruth Wodak, Michael Meyer, “Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology”, **Methods for Critical Discourse Analysis**, ed. R. Wodak, M. Meyer, 2. bs. (Londra: SAGE, 2009): 18.

⁶⁹ Nazif Mandacı, Gökay Özerim, “Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi”, **Uluslararası İlişkiler**, c. 10, s. 39 (Güz 2013): 114.

⁷⁰ Wæver, “Securitization and Desecuritization”, 66-68.

⁷¹ Rita Taureck, “Securitization Theory and Securitization Studies”, **Journal of International Relations and Development**, c. 9, s. 1 (2006): 55.

araçlardır. Teoriye göre bir meselenin güvenlik sorunu hâline gelişi, sözel ve politik bir inşa sürecinin sonucunda gerçekleşmektedir. Güvenliği “söz edimi” (speech act) olarak tanımlayan Wæver, devlet yetkililerinin herhangi bir meseleyi “güvenlik sorunu” olarak aksettirebileceklerini ve kendilerini de bu sorun karşısında her türlü önlemi almakta yetkin ilan edebileceklerini ileri sürmektedir⁷².

Buzan, Wæver ve De Wilde güvenliği, “politikayı oyunun yerleşik kurallarının ötesine götüren ve konuyu siyasetin özel bir türü veya siyaset üstü olarak çevreleyen hareket”; güvenlikleştirmeyi ise “siyasallaşmanın daha aşırı bir versiyonu” olarak tanımlamıştır⁷³. Buna göre bir kamu meselesi siyasal alana taşındıktan sonra güvenlikleştirilebilir ancak siyasallaştırılan her konu güvenlikleştirilmez. Bununla birlikte, güvenliğin nesnel bir ölçütü olmadığı için bir meselede güvenlikleştirmenin varlığını belirlemek zordur. Wæver, güvenlik sorunlarını “bir devletin egemenliğini veya bağımsızlığını hızlı veya çarpıcı bir şekilde tehdit eden ve onu kendini yönetme kapasitesinden mahrum bırakan gelişmeler” olarak tanımlamaktadır⁷⁴. Ancak daha önce de belirtildiği üzere, güvenliğin herkes tarafından kabul edilen kesin bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, bir meselenin güvenlik sorunu olup olmadığı kişilerin öznel olarak alabilecekleri bir karar değildir. Dolayısıyla, gerçek bir güvenlik tehdidi ile güvenlikleştirme arasında ayırım yapmak zordur. KO’ya göre güvenlikleştirme ne nesnel ne de öznel, güvenlik sorunları öznel arasında sosyal olarak inşa edilir⁷⁵. Başka bir deyişle, güvenlikleştirme girişiminin başarılı olması için söylemin hitap ettiği hedef kitle, tehdidinin varlığı konusunda ikna olmalıdır.

Güvenlikleştirme; referans nesnesi, güvenlikleştirici aktör ve işlevsel aktör olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır. Referans nesnesi, tehdidin yöneldiği nesne; güvenlikleştirici aktör, referans nesnesinin tehdit altında olduğunu söyleyerek meseleyi güvenlik sorunu olarak tanımlayan kimse; işlevsel aktör ise güvenlikle ilgili alınan kararları etkileyebilen aktördür. Referans nesnesi genellikle devlet veya örtük biçimde ulustur. Ancak güvenlikleştirici aktör herhangi bir şeyin tehdit altında olduğunu söyleyerek referans nesnesi hâline gelmesine yol açabilir. Bu nedenle bireyler ya da daha küçük gruplar, medeniyet veya tüm insanlık da güvenliğin referans nesnesi hâline gelebilir. Bunlar arasında başarılı bir güvenlikleştirmeye en yatkını;

⁷² Wæver, “Securitization and Desecuritization”, 54.

⁷³ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 23-24.

⁷⁴ Wæver, “Securitization and Desecuritization”, 54.

⁷⁵ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 30-31.

diğer devletler, uluslar veya medeniyetlerle girilen rekabetin insanlar arasındaki ‘biz’ duygusunu güçlendirmesi nedeniyle devlet, ulus ve medeniyettir. Bazı durumlarda (örneğin hem güvenlikleştirici aktörün hem de referans nesnesinin “devlet” olduğu durumda) referans nesnesi ile güvenlikleştirici aktör arasında ayırım yapmak zordur⁷⁶. Bunun yanı sıra, güvenlikleştirme her zaman devlet tarafından yapılmamaktadır⁷⁷. Siyasi liderler, bürokratlar, hükümetler, lobiler ve baskı grupları da güvenlikleştirici aktörler arasına girebilmektedir⁷⁸. İşlevsel aktör ise güvenlikleştirmenin gerçekleştiği sektöre göre çeşitlilik gösterir. Örneğin; amacı net olarak bilinemediği için doğrudan güvenlikleştirici aktör olarak ele alınamayan ancak güvenlik politikalarını etkileme gücü bulunan medya, bazı durumlarda işlevsel aktör görevi görebilir⁷⁹.

Bir konunun güvenlikleştirilmesi için öncelikle güvenlikleştirici aktör tarafından “güvenlik sorunu” olarak tanımlanması ve “varoluşsal bir tehdit” olarak sunulması gerekir. Böylece, bu sorun diğer sorunlardan daha öncelikli ilan edilir ve bu tehditle mücadele acil önlem gerektirdiğinden, rutin siyasetin dışına çıkılabilir. Buna rağmen güvenlikleştirme tamamen kurallara aykırı davranmayı gerektirmez fakat varoluşsal tehdit söylemi kural ihlalini meşrulaştırır⁸⁰. Başka bir deyişle, herhangi bir meseleyi güvenlik sorunu olarak tanımlayabilme gücünü elinde bulunduran güvenlikleştirici aktör, tehdit altında olduğunu duyurduğu referans nesnesinin hayatta kalmasını sağlayabilmek için her türlü olağanüstü tedbire başvurma hakkını talep edebilir⁸¹. Örneğin; Trump ulusal güvenlik tehdidi olarak algıladığı düzensiz göçmenlere karşı askeri ve adli uygulamaları içeren olağanüstü güvenlik politikalarını savunmuştur⁸². Benzer şekilde, özellikle Suriye kaynaklı göç hareketliliği nedeniyle Macaristan, Türkiye, Lübnan, Estonya, Litvanya ve Portekiz gibi ülkeler düzensiz göçü engellemek için dikenli teller, sınır duvarları, vize uygulamaları ve tüm iltica başvurularının reddi gibi birtakım olağan dışı önlemler almıştır⁸³. KO, bu tür

⁷⁶ **age**, 35-37.

⁷⁷ **age**, 24.

⁷⁸ **age**, 40.

⁷⁹ Başar Baysal, Çağla Lüleci, “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi”, **Güvenlik Stratejileri**, c. 11, s. 22 (2015): 81.

⁸⁰ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 24-25.

⁸¹ Taureck, **age**, 54.

⁸² Sarah Pierce, Andrew Selee, “Immigration Under Trump: A Review of Policy Shifts in the Year Since the Election”, Migration Policy Institute, (Aralık 2017): 2, <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TrumpatOne-final.pdf> [15.10.2020].

⁸³ Huriye Toker, “Too Similar to Be Different? ‘Syrian Refugee’ Coverage in the Turkish and Norwegian Popular Media”, **KOME: An International Journal of Pure Communication Inquiry**, c. 7, s. 1 (2019): 66.

girişimlerin demokratik olmayan sonuçlar doğurabileceği endişesiyle doğrudan devletin varlığını tehdit etmeyen meselelerin güvenlik-dışlaştırılmasını savunmaktadır⁸⁴. Bu anlamda, etik-politik olarak güvenliğin kapsamının daraltılmasını önermektedir.

Güvenikleştirme/güvenlik-dışlaştırma teorisi, normatif bir kavramsallaştırmadan yoksun olduğu ve güvenlik hakkında yazma/konuşmanın siyasi sonuçlarını ihmal ettiği gerekçesiyle eleştirilere maruz kalmıştır⁸⁵. Örneğin; Aradau, KO'nun güvenikleştirme ve güvenlik-dışlaştırma arasında normatif/etik bir duruşa sahip olmadığını ve güvenlik-dışlaştırma sürecini yeterince iyi açıklayamadığını ileri sürmüştür⁸⁶. Bu eleştiriyi yersiz bulan Taureck ise güvenikleştirme teorisinin etik bir amaç taşımadığını belirterek teorinin politik bir yöntemden ziyade bir analiz aracı olarak anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir⁸⁷. Bunun yanı sıra, Huysmans gibi bazı eleştireller, güvenlik hakkında konuşma/yazma esnasında araştırmacıların da güvenikleştirmeye katkıda bulunma ihtimaline dikkat çekmiştir. Buna göre, göç hakkında konuşmak ve yazmak zaten siyasallaştırılmış olan göçün güvenikleştirilmesine katkıda bulunabilmektedir. Huysmans'ın "normatif ikilem" olarak adlandırdığı bu durumda, göçün güvenikleştirilmesine karşı olumsuz bir yaklaşım benimseyen yazarlar, konuyu sürece katkıda bulunmadan ele almanın zorluğunu yaşamaktadır⁸⁸. Bu noktada, güvenikleştirici aktör ile güvenlik analisti arasındaki farkı belirlemek önemlidir. Çünkü KO'ya göre güvenlik sorunları siyasal aktörler tarafından tanımlanmakta, araştırmacılar ise bu eylemi yorumlamaktadır⁸⁹.

Yukarıdaki eleştirilere ek olarak güvenikleştirme yaklaşımını devlet-merkezli olduğu gerekçesiyle eleştirenler de bulunmaktadır. Bu iddiaya karşı çıkan Floyd, teorinin başlangıçta devlet odaklı olduğunu kabul etmekle birlikte, bu durumun Soğuk Savaş sonrası dönemde değiştiğini ileri sürmektedir⁹⁰. Ancak güvenikleştirme genellikle

⁸⁴ Bilgin, *age*, 81-83.

⁸⁵ Taureck, *age*, 53.

⁸⁶ Claudia Aradau, "Security and the Democratic Scene: Desecuritization and Emancipation", **Journal of International Relations and Development**, c. 7, s.4 (2004): 388-393.

⁸⁷ Taureck, *age*, 56.

⁸⁸ Jef Huysmans, "Defining Social Constructivism in Security Studies: The Normative Dilemma of Writing Security", **Alternatives: Global, Local, Political**, c. 27, Özel Sayı (2002): 43.

⁸⁹ Buzan, Wæver, De Wilde, *age*, 33-34.

⁹⁰ Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", **Human Security Journal**, c. 5 (2007): 41.

devlet aktörleri tarafından yapıldığı için KO'nun güvenlik çalışmalarında devletin hâlâ önemli bir role sahip olduğunu da belirtmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere, KO'ya göre siyasallaştırma ve güvenlikleştirme askeri, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel pek çok alanda gerçekleşebilir. Örneğin devletler; küresel ısınma, iklim değişikliği ve çevre kirliliği gibi küresel meseleleri güvenlikle ilişkilendirebilir veya bazı muhalif grupları devletin varlığını tehdit ettikleri gerekçesiyle güvenlik sorunu olarak tanımlayabilirler. Bunun yanı sıra din, dil, etnik köken ve kültür gibi ulusal kimliğe ilişkin farklılıklar da toplumsal değerlere zarar vereceği endişesiyle siyasal alana taşınabilir veya güvenlikleştirilebilir. Bu pratikler her ülkede farklı şekillerde yaşanmaktadır. Örneğin; İran ve Suudi Arabistan gibi bazı ülkelerde din siyasallaştırılmakta, Fransa ve ABD gibi ülkelerde ise siyasal bir nitelik taşımamaktadır. Başka bir örnek ise İran'ın güvenlikleştirdiği kültürel değerleri, Birleşik Krallık'ın ve Hollanda'nın güvenlik meselesi olarak görmemesidir⁹¹.

Günümüzde, siyasallaşmanın ve güvenlikleştirmenin yoğun olarak hissedildiği alanlardan biri göçtür⁹². Bu durum, Huysmans'ın da belirttiği gibi kendiliğinden ortaya çıkan bir gelişme değildir. Eskiden iç mesele olarak görülen kültürel/etnik kimliğin ve kamu düzeninin güvenliğe yönelik siyasi/akademik tartışmalar ve yeni tanımlamalarla birlikte referans nesnesi hâline gelmesi, göçün güvenlik sorununa dönüşümünde etkili olmuştur⁹³. Bir sonraki bölümde ele alınacağı üzere göçün güvenlikleştirilmesi, dünya siyasetinde yaşanan gelişmelerle beraber uluslararası göç hareketliliğinin güvenlik çalışmalarının gündemine dahil edilmesiyle yakından ilişkilidir.

2.3. Göçün Güvenlikleştirilmesi

Uluslararası göç olgusu, başta ABD ve Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok yerinde göç politikaları ile ulusal güvenlik arasında kurulan ilişki neticesinde uluslararası güvenlik gündeminin zirvesine yerleşmiştir⁹⁴. Ulusal güvenlik dendiğinde akla ilk olarak ülke sınırlarının güvenliği gelmektedir. Sınırlar, bir devletin “egemen” olduğu toprak parçasını çevreleyerek onu komşu devletlerden ayıran çizgilerdir. Schmitt'e

⁹¹ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 24.

⁹² Michał Krzyżanowski, Anna Triandafyllidou, Ruth Wodak, “The Mediatization and the Politicization of the “Refugee Crisis” in Europe”, **Journal of Immigrant & Refugee Studies**, c. 16, s. 1-2 (2018): 5.

⁹³ Huysmans, “Defining Social Constructivism...”, 41-42.

⁹⁴ Adamson, **age**, 165.

göre egemen, istisna hâline karar verme yetkisine sahip kişidir⁹⁵. Egemenlik ise tüm devletlerin özerk olduğu anlayışı çerçevesinde bir devletin kendini yönetme yetkisi ve diğer devletlerin işlerine karışmama ilkesiyle yakından ilişkilidir⁹⁶. Bütün devletler, egemen olmalarından doğan haklarını kendi ülkesel sınırları içerisinde kullanma yetkisine sahiptir. Stratton’a göre neoliberal devletlerde büyük bir öneme sahip olan sınırlar, göç politikalarının da etkili bir unsurudur⁹⁷. Devletler, egemen oldukları topraklara adım atacak kişilere karar verme yetkisinin, ulus ve sınır güvenliği açısından, yalnızca kendilerine ait olduğu iddiasındadır. Dolayısıyla uluslararası göç, devlet egemenliğiyle ilişkili bir olgudur. Bu bağlamda devletler, ulusal güvenlik meselesi hâline getirdikleri göçmen ve mültecilerin ülkeye kabulü konusundaki egemenliklerini katı bir şekilde koruma eğilimindedir⁹⁸. Bununla birlikte, günümüzdeki mülteci hukukunun temelini oluşturan 1951 Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme ile hayatları ve özgürlükleri tehlike altında olan mültecilerin geri gönderilmesi yasaklanarak devletlerin bu alandaki egemenliklerine sınırlama getirilmiştir⁹⁹.

Dauvergne’in deyimiyle yirminci yüzyılın başında pasaport ve vize sistemleriyle ‘yasallaştırılma’ sürecine giren göç olgusu, şu anda ‘yasa dışılaştırma’ sürecinden geçmektedir¹⁰⁰. Günümüzde serbest piyasa, ticaret, dolaşım ve özel mülkiyet hakkı üzerinden bireysel özgürlüklerin genişletilmesini savunan liberal/neoliberal politikaların benimsendiği bazı ülkelerde göç karşıtı söylemlerin ve uygulamaların ön plana çıktığı görülmektedir. Avusturya, İtalya, İsveç, Fransa ve İsviçre gibi Avrupa ülkelerinde etkisini artıran bazı aşırı sağ partilerin mülteci karşıtı söylemleri ve politikaları buna örnektir¹⁰¹. Ayrıca İngiltere’nin AB’den ayrılma (Brexit) sürecinde sağ partilerin politik bir araç hâline getirdikleri göçmen karşıtı söylemler de bu

⁹⁵ Carl Schmitt, **Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty**, çev. George Schwab (Chicago: Chicago University Press, 2005), 5.

⁹⁶ Susan Martin, Elizabeth Ferris, **Border Security, Migration Governance and Sovereignty** (Cenevre: IOM, 2017), 1.

⁹⁷ Jon Stratton, “Uncertain Lives: Migration, the Border and Neoliberalism in Australia”, **Social Identities**, c. 15, s. 5 (2009): 681.

⁹⁸ Kemal Kirişçi, “Disaggregating Turkish Citizenship and Immigration Practices”, **Middle Eastern Studies**, c. 36, s. 3 (2000): 3.

⁹⁹ Martin, Ferris, **age**, 1-2.

¹⁰⁰ Catherine Dauvergne, **Making People Illegal: What Globalization Means for Migration and Law** (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 2.

¹⁰¹ Elif Çolakoğlu, “Avrupa’da Mülteciler, Yükselen Aşırı Sağ ve Seçim Süreçleri”, **İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, c. 33, s. 3 (Temmuz 2019): 953.

durumun bir diğerk örneğidir¹⁰². İdeolojik olarak bireyi ve özgürlüğü merkeze alan yönetimlerin, bireylerin şiddet, çatışma veya ekonomik güvensizlik gibi nedenlerle yaşadıkları yerden başka bir yere göç etmeleri söz konusu olduğunda kısıtlayıcı uygulamalara yönelmesi çelişkilidir¹⁰³. Dolayısıyla, neoliberalizmin hareket serbestisini geliri artıran bir unsur olarak gören yaklaşımına rağmen bazı ülkelerdeki politikacıların göçe yönelik şüpheli yaklaşımları ile ulusal çıkar ve kontrol odaklı söylemleri, insan hareketliliği konusundaki neoliberal politikalarda sapma yaşandığını göstermektedir¹⁰⁴. Bununla birlikte, göçmen karşıtı politikalara rağmen uluslararası göç hareketliliğindeki artış devam etmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere günümüzde uluslararası göçmen sayısı 272 milyona ulaşmıştır¹⁰⁵. Uluslararası Göç Örgütü'ne¹⁰⁶ göre “uluslararası göçmen” kavramı, geçici/kalıcı olarak vatandaşı olmadıkları bir ülkede ikamet eden kişileri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu kavram, “düzenli” ve “düzensiz” göçmenlerin tümünü kapsamaktadır. “Düzenli” terimi göçün yasalara uygun bir şekilde gerçekleştiğini; “düzensiz” terimi ise yasa dışı bir şekilde gerçekleştiğini ifade etmektedir. Düzensiz göçmenler, “yasa dışı yabancı” veya “belgesiz göçmen” olarak da isimlendirilmektedir. “Göçmen” kavramı ise dini sebeplerden eğitim ve ekonomik fırsatlara erişime kadar uzanan çeşitli amaçlarla yer değiştiren insanların tümünü kapsamaktadır. Bunların dışında savaş, çatışma, şiddet ve baskı gibi zorunlu sebeplerle göç eden insanlar için oluşturulmuş hukuki statüler de vardır. Uluslararası hukukta, uluslararası koruma arayan kişilere “sığınmacı”; BM korumasına hak kazanan kişilere “koruma altındaki mülteci”; ırkı, dini, milliyeti, belli bir toplumsal gruba olan aidiyeti veya siyasi görüşü nedeniyle baskı altında olduğu için kendi ülkesinin dışında yaşayan ve vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanamayan kişilere ise “mülteci” denmektedir. Bu özel statülerin yanı sıra, göç etmekteki başlıca amacı ekonomik fırsatlar olan kişiler, uluslararası hukukta yer almamasına rağmen “ekonomik göçmen” olarak nitelendirilmektedir. Devletler, göç etme nedenleri her ne kadar benzer de olsa

¹⁰² Murat Çolak, Özge Bozkaya, “Birleşik Krallık’taki Göç Karşıtı Söylemlerin Brexit Sürecine Etkisi”, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, s. 75 (2018): 189.

¹⁰³ İbrahim Sirkeci, Deniz Eroğlu Utku, M. Murat Yücesahin, “Göç Çatışma Modelinin Katılım, Kalkınma ve Kitle Açıkları Üzerinden Bir Değerlendirmesi”, **Journal of Economy Culture and Society**, c. 59, s. 1 (2019): 161.

¹⁰⁴ Castles, *age*, 312.

¹⁰⁵ UN DESA, *age*, 3.

¹⁰⁶ Tanımlar Uluslararası Göç Örgütü’nün Göç Sözlüğünden alınmıştır. (Bkz. IOM, **Glossary on Migration**).

aralarında statü farkı bulunan bu göçmen gruplarından bazılarını diğerlerine tercih etmektedir¹⁰⁷. Düzensiz göçmenler, en az tercih edilen gruplar arasında ilk sıralarda yer almaktadır¹⁰⁸. Bununla ilintili olarak güvenlikleştirilmiş göç politikalarında da düzensiz göç hareketlerinin ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Çünkü düzensiz göçün yasal olmayan niteliği, düzensiz göçmenlerin daha en başından “suçlu” olarak algılanmalarının önünü açmaktadır. Bu durumun en önemli sonucu, çeşitli sebeplerle ülkelerini terk etmek zorunda kalan ve genellikle düzensiz bir şekilde hareket eden mültecileri, sığınmacıları, refakatsiz çocukları ve diğer göçmen gruplarını içeren “karma göç”¹⁰⁹ hareketlerinde ortaya çıkmaktadır. Çünkü mülteci kabul oranlarındaki düşüş ve sert sınır politikaları, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan göçmen gruplarını yasa dışı yollara itmektedir. Sonuç olarak hem ekonomik göç hem de savaş/çatışma gibi sebeplerden kaynaklanan zorunlu göç hareketleri güvenlikleştirilmektedir.

Devletlerin göç politikaları dinamik bir yapıya sahiptir. Örneğin; başlangıçta ekonomik fırsat olarak görülen işçi göçü ilerleyen zamanlarda güvenlik sorununa dönüşebilmektedir. Ekonominin ihtiyaç duyduğu dönemlerde göç, arzu edilen bir olguya dönüşürken ihtiyacın ortadan kalktığı veya azaldığı dönemlerde ise durdurulması veya kontrol altına alınması gereken bir durum hâlini almaktadır. Bunun en iyi örneklerinden biri, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan ekonomik büyümenin yarattığı iş gücü açığını kötü koşullarda çalışmayı reddeden yerli işçilerle dolduramayınca yurt dışından geçici işçi alımına başlayan Kuzey ve Batı Avrupa’da yaşanmıştır. Bu süreçte Belçika, Fransa, Almanya, Lüksemburg, Hollanda, İsveç ve İsviçre gibi ülkelere Cezayir, Yunanistan, İtalya, Fas, Portekiz, İspanya, Tunus, Türkiye ve Yugoslavya gibi ülkelere geçici işçiler gelmiştir¹¹⁰. Bonifazi’nin “Avrupa’ya emek göçünün altın çağı” olarak tanımladığı bu dönemde, göç veren ve alan ülkeler imzaladıkları ikili anlaşmalarla göçü teşvik etmiştir¹¹¹. Bu süreçte İngiltere, Hollanda ve Fransa eski kolonilerinden gelen göçmenlere vatandaşlık hakkı

¹⁰⁷ Sirkeci, E. Utku, Yücesahin, **age**, 161-162.

¹⁰⁸ **age**, 162.

¹⁰⁹ IOM, **Glossary on Migration**, 141-142.

¹¹⁰ Christof Van Mol, Helga de Valk, “Migration and Immigrants in Europe: A Historical and Demographic Perspective”, **Integration Processes and Policies in Europe: Contexts, Levels and Actors**, ed. Blanca Garcés-Masareñas, Rinus Penninx. IMISCOE Research Series (Cham: Springer, 2016): 32.

¹¹¹ Corrado Bonifazi, “Evolution of Regional Patterns of International Migration in Europe”, **International Migration in Europe: New Trends and New Methods of Analysis**, ed. Corrado Bonifazi, Marek Okólski, Jeannette Schoorl, Patrick Simon, IMISCOE Research (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2008): 115.

tanırken Batı Avrupa ülkeleri ise Güney Avrupa, Kuzey Afrika ve Türkiye’den gelen işçileri bir süre sonra geri dönecekleri beklentisiyle “geçici” ve “misafir” göçmenler olarak tanımlamıştır¹¹². 1970’lerde yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle işçi alımları kesintiye uğramıştır. 1990’larda ise emek arzı, artan talebi karşılayamayınca Avrupa’ya yeni mülteci, sığınmacı ve göçmen işçi girişleri yaşanmıştır. Buna ek olarak Sovyetler Birliği’nin de dağılmasıyla Doğu Avrupa’dan Batı Avrupa’ya çok sayıda göçmen işçi gitmiştir¹¹³. Ancak Soğuk Savaş sonrasında tehdit ve güvenlik tanımlamalarının geçirdiği dönüşüm, Batı Avrupa’da göçün güvenlikleştirilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durumda, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı Avrupa ekonomileri için iş gücü anlamına gelen göçmenler, Soğuk Savaş’ın ardından nasıl güvenlikleştirilmiştir?

1960-1990 yılları arasında Doğu ve Batı Avrupa ilişkilerine bakıldığında iki farklı güvenlik yaklaşımı görülmektedir. Bu dönemde, Batı Avrupa askeri tehditlerden kaygılanırken Doğu Avrupa ise Batı Avrupa ile etkileşimi tehlikeli bulmaktaydı. 1970’li ve 1980’li yıllar, Batı Avrupa’nın Doğu Avrupa’daki aktörlerin güvenlik söz edimini kullanmasını önleyip ilişkileri güvenlik-dışılaştırmaya çalışmasıyla geçmiştir¹¹⁴. Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde Avrupa’da milliyetçilik, kimlik ve ulusların kendi geleceklerini belirleme hakkı gibi fikirlerin yaygınlaşması, kimliği güvenlikleştirmiştir. Bu da ulusal kimlikleri için endişe duyan Batı Avrupa halklarının entegrasyon sürecini sorgulamasına yol açmıştır. Neticede, devlet egemenliğini hedef alan tehditlerin yanı sıra toplumsal kimliğe yönelik tehditler de ‘beka’ sorununa dönüşmüş ve güvenlik söylemlerinin odağı devletten topluma/ulusa kaymıştır¹¹⁵.

1989’da Doğu Avrupa’daki komünist rejimlerin çöküşü ve Soğuk Savaş’ın bitişi, küresel çapta çok büyük değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu tarihten itibaren uyuşturucu ticareti, terörizm, çevre sorunları ve daha da önemlisi o zamana kadar insani yönü ağır basan ve genellikle ekonomik açıdan analiz edilen göç, Batı güvenliği için tehdit unsuru olarak tanımlanmıştır. Bu değişimin en önemli sebebi, Güney’de

¹¹² Castles, **age**, 313.

¹¹³ Barbara Dietz, Pawel Kaczmarczyk, “On the Demand Side of International Labour Mobility: The Structure of the German Labour Market as a Causal Factor of Seasonal Polish Migration”, **International Migration in Europe: New Trends and New Methods of Analysis**, ed. Corrado Bonifazi, Marek Okólski, Jeannette Schoorl, Patrick Simon, IMISCOE Research (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2008): 40.

¹¹⁴ Wæver, “Securitization and Desecuritization”, 59-60.

¹¹⁵ Ole Wæver, “Identity, Integration and Security: Solving the Sovereignty Puzzle in E.U. Studies”, **Journal of International Affairs**, c. 48, s. 2 (1995): 403-405.

devam eden çatışmalar ve Doğu’da yaşanan ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın iltica başvurularında yarattığı artıştır¹¹⁶. Böylece, 1950’lerde ve 1960’larda özellikle Batı Avrupa için iş gücü anlamına gelen göç, 1980’lerin ortalarında tehdit unsuruna dönüşmüştür. Bu da AB sınırları içerisinde ortak bir göç politikasına giden sürecin önünü açmıştır.

AB’nin ortak göç politikasının iç ve dış olmak üzere iki temel boyutu vardır: İç boyutu, üye devletlerin vatandaşlarına Birlik sınırları içerisinde serbest dolaşım hakkı tanınmasıdır. Dış boyutu ise göç ve iltica arasında kurulan ilişki nedeniyle göçün siyasallaştırılması ve kamu düzenini, kültürel kimliği ve ekonomik istikrarı tehdit ettiği gerekçesiyle güvenlikleştirilmesinin bir sonucu olarak, özellikle AB sınırları dışından gelenlere yönelik güvenlik söylemlerinin ve kısıtlayıcı politikaların geliştirilmesidir¹¹⁷. Bugün Avrupa’da göçün güvenlik tehdidi olduğuna yönelik söylem, mevcut güç ilişkilerini sürdürmeye yönelik “hegemonik” bir söylem hâline gelmiştir¹¹⁸. Bu süreçte medya, kamuoyunu ve siyasa yapıcılarını etkileyip yönlendirerek göçmenlerin ve sığınmacıların ulusal güvenlik tehdidi olarak algılanmasına katkıda bulunmuştur¹¹⁹. Böylece etik, insan hakları, özgürlük ve adalet gibi konular ikinci plana atılmıştır. Göçmenleri ve sığınmacıları güvenlik tehdidi olarak gören bu bakış açısı Batı ile sınırlı kalmayıp dünyaya yayılmıştır. Örneğin; Şilili, Kamboçyalı, Afgan ve Somalili mülteciler, komşu ülkeler tarafından tehdit olarak algılanmıştır¹²⁰.

ABD’de de Avrupa’dakine benzer bir süreç yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında ihtiyaç duyulan sektörler için Meksika’dan geçici işçi alımı başlatılmıştır, ancak ihtiyacın azalmasıyla alımlar durdurulmuştur. 1980’lerin sonuna doğru ise uyuşturucu trafiği ile göçmenler arasında kurulan söylemsel ilişki sonucunda Meksika sınırında askeri önlemler alınmıştır¹²¹. Göç-güvenlik ilişkisi, 11 Eylül 2001 saldırılarına kadar yalnızca iş ve refahı ilgilendiren ekonomik ve toplumsal sektörlerde kurulurken saldırılar sonrasında ise göçle ilgili söylemlerde ve uygulamalarda

¹¹⁶ Ferris, **age**, 399-401.

¹¹⁷ Jef Huysmans, “The European Union and the Securitization of Migration”, **Journal of Common Market Studies**, c. 38, s. 5 (2000): 753-756.

¹¹⁸ Buonfino, “Between Unity and Plurality...”, 24.

¹¹⁹ **age**, 24-32.

¹²⁰ Ferris, **age**, 408-409.

¹²¹ Ayşe Ceyhan, Anastassia Tsoukala, “The Securitization of Migration in Western Societies: Ambivalent Discourses and Policies”, **Alternatives: Global, Local, Political**, c. 27, Özel Sayı (2002): 27.

“terörizm” vurgusu ön plana çıkmıştır¹²². Bu dönemde, Hristiyan Araplar ve Müslümanlar potansiyel terörist muamelesi görmeye başlamıştır. Ayrıca saldırılar, ABD’de hâlihazırda bulunan göçmenler kadar bölgeye göç etmek isteyenleri de etkilemiştir¹²³. En fazla göçmenin geldiği Meksika sınırı ise güvensizlik kaynağı olarak görülmeye başlanmış ve güvenlik önlemleri artırılmıştır.

Tarih boyunca zorunlu göç hareketlerinin hedefi hâline gelen Türkiye’nin ise daha farklı bir göç profili vardır. Ağırlıklı olarak dış göç veren ya da Batı’ya gitmek isteyen göçmenlerin geçiş güzergâhı olarak kullandığı bir ülke olarak bilinen Türkiye, 21. yüzyılın başında göçmenlerin doğrudan hedefi hâline gelmiştir. İçduygu’ya göre bu değişim; Sovyetler Birliği’nin Afganistan’ı işgali, Orta Doğu’daki çatışmalar ve rejim değişiklikleri, komünist rejimlerin çöküşü ve küreselleşmeyle birlikte Türkiye gibi “daha istikrarlı” ülkelere göçün artması sonucunda yaşanmıştır¹²⁴. Başka bir çalışmada İçduygu ve Kirişçi Türkiye’deki göç trafiğini; düzensiz ekonomik göçmenler, düzensiz transit göçmenler, sığınmacılar/mülteciler ve düzenli göçmenler olarak dört gruba ayırmıştır¹²⁵. Türkiye, 2011’den itibaren Suriye’den zorunlu olarak gelen sığınmacıların transit veya hedef ülkesidir. Suriyeli sığınmacılar meselesi kamuoyunda genellikle güvenlik sorunları başlığı altında tartışılmaktadır. Peki, ABD ve Türkiye’ye farklı nedenlerden dolayı yönelen bu iki göç hareketi söylendiği gibi gerçekten güvenlik sorunu mudur, yoksa güvenlikleştirilmiş midir?

Göçmenlerin medyada, siyasette ve toplumsal hayatta sıklıkla ayrımcı söylemlere maruz kaldığı görülmektedir. Ceyhan ve Tsoukala göçmenlere yönelik negatif söylemlerin dayandığı argümanları dört başlıkta sınıflandırmıştır: Göçü; işsizlik, ekonomik kriz ve çevresel bozulmalarla ilişkilendiren sosyoekonomik argüman, sınırlar ve egemenlik gibi devletin iç ve dış güvenliği ile ilişkilendiren güvenlik argümanı, ev sahibi ülkenin toplumsal kimliğine yönelen tehditler ve demografik sorunlarla ilişkilendiren kimlik odaklı argüman ve göçmen karşıtı söylemlerin siyasal fayda sağladığı beklentisine ilişkin politik argüman¹²⁶. Bu argümanlar çerçevesinde,

¹²² John Tirman, “Immigration and Insecurity: Post-9/11 Fear in United States”, MIT Center for International Studies Audit of the Conventional Wisdom (2006): 2, https://cis.mit.edu/sites/default/files/images/Audit_Tirman_Immigration_6.06.pdf [28.10.2019].

¹²³ **age**, 1.

¹²⁴ İçduygu, “Türkiye’ye Yönelen Düzensiz...”, 282.

¹²⁵ **age**.

¹²⁶ Ceyhan, Tsoukala, **age**, 24.

göçmenlerin suça meyilli oldukları, kamu düzenine uyum sağlayamadıkları ve ekonomik yük oluşturdıkları gibi iddialar ortaya atılmaktadır.

Göçmenlere yönelik pozitif algılar ve söylemler de yaygındır. Bunlar daha çok ekonomi/iş gücü açısından fırsat olarak görüldüklerinde, göç küçük ölçekli olduğunda ve göçmenler gittikleri ülkenin vatandaşlarıyla aynı dili konuşup aynı dine ve ırka mensup olduğunda ortaya çıkmaktadır. Göçün büyük ölçekli olduğu, göçmenlerin ekonomik yük olarak algılandığı ve farklı etnik kimliğe sahip olduğu durumlarda ise göç güvenlikleştirilebilmektedir. Weiner, göçmen ve mültecilerin tehdit olarak algılanma durumunu göç veren ülkeye, göç alan ülkeye ve bu iki ülke arasındaki ilişkilere göre beş kategoriye ayırmıştır: İlk kategori, ev sahibi ülkenin göçmen ve mültecileri, kaynak ülkenin rejimine karşı bir hareket içerisinde olmaları durumunda göç veren ülke ile olan ilişkilerinde bir tehdit unsuru olarak algılaması; ikinci ve üçüncü kategori kendi rejimine karşı politik ya da kültürel güvenlik tehdidi olarak tanımlaması; dördüncüsü toplumsal ve ekonomik bir sorun olarak görmesi; beşincisi ise kaynak ülkeye karşı bir tehdit unsuru olarak kullanması durumudur¹²⁷.

Daha önce de belirtildiği gibi güvenliği beş farklı sektörde ele alan Buzan, göç-güvenlik ilişkisini de bu sektörler bağlamında incelemektedir. Buzan'a göre göç, uzun dönemde ulusa ve devlete ait niteliklerde değişime neden olabilmektedir. Bu da göçmenlere yönelik tehdit algısı oluşmasına yol açmaktadır. Örneğin; göçle gelen nüfus ile yerleşik nüfus arasında etnik ve kültürel farklılık varsa tehdit öncelikle toplumsal düzeyde algılanır. Göçmenler, geldikleri toprakların mevcut kapasitesini zorlar ve kıt kaynaklar üzerinden rekabete girilirse ekonomik ve çevresel bir tehdide de yol açabilirler. Bu durumda göçmenler, ırkçı politikalarla karşı karşıya kalabilir¹²⁸.

Göçü kısıtlamak için alınan önlemler ya da göçmenlere karşı oluşturulan ırkçı/dışlayıcı mevzuatlar; uluslararası örgütler, siyasi liderler, akademisyenler ve gazetecilerin güvenliğin tanımını genişleten ve göçü/göçmenleri tehlikeli olarak gösteren söylemlerinden etkilenmektedir¹²⁹. Çünkü hükümet politikaları ve yasalar, söylemler tarafından oluşturulmaktadır. Böylece, ırkçılığın etnik/kültürel farklılıktan doğan yeni

¹²⁷ Myron Weiner, "Security, Stability, and International Migration", **International Security**, c. 17, s. 3 (1992): 103-106.

¹²⁸ Buzan, **İnsanlar, Devletler ve Korku**, 90-91.

¹²⁹ Maggie Ibrahim, "The Securitization of Migration: A Racial Discourse", **International Migration**, c. 43, s. 5 (2005): 164.

bir türü söylemsel olarak inşa edilmektedir¹³⁰. Özetle, literatüre göre göçün güvenlikleştirilmesinin altında siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal ve çevresel faktörler yatmaktadır.

Güvenlik çalışmaları, güvenliğin sabit bir olgu olmadığını vurgulayarak güvenlik yaklaşımlarının algılar, yanılsamalar ve siyasi görüşler çerçevesinde değişebileceğine işaret etmektedir¹³¹. Düşüncenin söylem yoluyla ifade edilmesi nedeniyle söz edimi güvenlik çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Daha önce de belirtildiği üzere bu çalışmada, siyasi lider söylemlerinin göçün güvenlikleştirilmesinde oynadığı rol ESA yöntemi ile irdelenecektir. Bu bağlamda, bir sonraki bölümde çalışmanın metodolojisi, ESA'nın temel özellikleri, araştırmanın kapsamı/sınırlılıkları ve veri toplama yöntemi açıklanacaktır.

¹³⁰ **age**, 165.

¹³¹ Bilgin, **age**, 76.

3. METODOLOJİ

“Söylem”; sözel veya yazılı anlatımların farklı anlamları içerdiğine işaret eden ve “cümlelerin ötesinde herhangi bir şey”, “dil kullanımı” veya “sosyal pratik” olarak tanımlanabilen çok boyutlu bir kavramdır¹³². Söylemin ırkçı söylem, cinsiyetçi söylem, medya söylemi, popülist söylem ve siyasal söylem gibi türleri vardır¹³³. Bu çalışmanın temelini oluşturan siyasal söylem; siyasal içerikli mülakatlar, belgeler, konuşmalar veya metinlerde kullanılan söylem türüdür¹³⁴. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, totaliter rejimlerde dilin propaganda amacıyla kullanımına odaklanan araştırmalar, siyasal söylem çalışmalarının ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Nitekim Utz Maas, Nazi ideolojisini yansıtan söylemlerin eleştirel analizini yaptığı bir çalışmada, söylemin Almanya’daki toplumsal pratiklere etkisini ortaya çıkarmıştır¹³⁵.

Söylem; ifade, sözcük ve cümle gibi daha küçük birimlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir bütündür. İlk bakışta o anki duyguların ve düşüncelerin basit bir ifadesi olarak görülen bu bütünler, içlerinde çok farklı anlamlar ve perspektifler barındırabilmektedir. Söylemleri dünya üzerindeki farklı bakış açılarının temsilcileri olarak tanımlayan Fairclough’a göre söylem, gerçek dünyayla bağdaşmayan olası dünyaları da temsil eder¹³⁶. Başka bir deyişle, söylemler her zaman gerçeği yansıtmak zorunda değildir, içlerinde bazı ihtimalleri de barındırabilirler.

İnsanlar, kendi aralarında veya diğer gruplarla dil aracılığıyla iletişime geçerek birbirlerine karşı olumlu/olumsuz yargılar oluşmasıyla sonuçlanan karşılıklı bir inşaa sürecini başlatırlar. Farklı toplumsal gruplarla girilen etkileşimin sonucunda edinilen bilgiler ve oluşan yargılar, genellikle grubun tüm üyelerine mal edilerek önyargıya

¹³² Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin, “Introduction to The First Edition”, **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. D. Tannen, H. E. Hamilton, D. Schiffrin, 2. bs. (Chichester: John Wiley & Sons, 2015): 1.

¹³³ Wodak, Meyer, **age**, 3.

¹³⁴ John Wilson, “Political Discourse”, **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin, 2. bs. (Chichester: John Wiley & Sons, 2015): 775.

¹³⁵ Wodak, Meyer, **age**, 17.

¹³⁶ Norman Fairclough, **Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research** (Londra: Routledge, 2003), 124.

dönüşür. Bunlar da yine dil aracılığıyla toplumun diğer üyelerine aktarılır ve önyargılı söylemler daha fazla insana ulaşır. Söylemin önemi de bu noktada ortaya çıkar. Çünkü sürekli tekrarlanan bir ifade, sözcük veya cümle zamanla dile yerleşir¹³⁷. Bu bağlamda, bir önyargının da söylem yoluyla sürekli tekrarlanması, onu toplumsal bilince yerleştirerek inanç sistemine dönüştürebilir. Böylece inşa süreci tamamlanır. Çalışmalarında söylemin düşünceler ve davranışlar üzerindeki etkisini ele alan Van Dijk bilgi, inanç ve ideoloji gibi önyargıların da sistematik olarak üretildiğini belirterek bu süreci doğrulamaktadır¹³⁸. Dolayısıyla, söylemin inşa gücü bir konuşmada veya metinde kullanılan ifadelerin ve sözcüklerin, yani dilin analiz edilmesini önemli kılmaktadır.

Söylem denildiğinde akla gelen ilk isim Michael Foucault'dur. Foucault tarzı söylem analizi, metinlerin yapıtaşları olan 'sözcüklerin' yani 'ifadelerin' çözümlenmesidir¹³⁹. Söylem çalışmaları, 1980'lerden itibaren özellikle kitle iletişimini giderek artan bir şekilde konu edinmektedir. Günümüzde ise hem kelime ve cümlelerin hem de yazılı veya sözlü her çeşit söylem ile iletişimsel olayın analizini kapsamaktadır¹⁴⁰. Bunun yanı sıra Ericson gibi bazı araştırmacılar, bir konuşma anında hedef kitlenin tepkisinin önemine dikkat çekerek dinleyicilerin söylemi onayladığını veya reddettiğini gösteren jestlerin ve sözel ifadelerin de analiz edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir¹⁴¹.

1991'de Amsterdam'daki bir sempozyumun ardından, hepsi birer dilbilimci olan Teun van Dijk, Norman Fairclough, Gunther Kress, Theo van Leeuwen ve Ruth Wodak'ın söylem analizi üzerine yürüttüğü tartışmalar sonucunda söylem analizinin farklı bir türü olan ESA ortaya çıkmıştır¹⁴². Wodak ve Meyer'a göre ESA çalışmaları tek bir yaklaşımdan ziyade farklı metodoloji ve teorilerden türeyen heterojen bir okuldur¹⁴³.

Günümüzde, teknolojik gelişmeler ve küresel sistemler sayesinde mal ve hizmetler gibi sözlü ve yazılı iletişim yoluyla üretilen önyargılar da hızla yayılma potansiyeline

¹³⁷ Marianne Mithun, "Discourse and Grammar", **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin, 2. bs. (Chichester: John Wiley & Sons, 2015): 12.

¹³⁸ Teun van Dijk, **Communicating Racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk** (California: SAGE, 1987), 359.

¹³⁹ Fairclough, **Analysing Discourse**, 123.

¹⁴⁰ Teun van Dijk, "News, Discourse, and Ideology", **The Handbook of Journalism Studies**, ed. Karin Wahl-Jorgensen, Thomasz Hanitzsch (New York, Londra: Routledge, 2009): 192.

¹⁴¹ Frederick Ericson, "Oral Discourse as a Semiotic Ecology: The Co-construction and Mutual Influence of Speaking, Listening and Looking", **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin, 2. bs. (Chichester: John Wiley & Sons, 2015): 423-424.

¹⁴² Wodak, Meyer, **age**, 3.

¹⁴³ **age**, 5.

sahiptir. Örneğin; Avrupa’da veya ABD’de göçmenlere yönelik üretilen bir bilgi, inanç veya önyargı yeni medya araçları sayesinde hızla tüm dünyaya yayılabilmektedir. Bu noktada, dolaşıma giren doğru veya yanlış bilginin kaynağını oluşturan söylemlerin eleştirel bir açıdan çözümlenmesi önemlidir. Bu nedenle, bu çalışmada göçmenlere, mültecilere, azınlıklara ve kadınlara yönelik ayrımcılık, eşitsizlik ve ırkçılık gibi toplumsal olgular ile söylemler arasındaki karmaşık ilişkiye odaklanan ESA yöntemi kullanılacaktır.

3.1. Eleştirel Söylem Analizi

ESA, yoruma veya yorumların sayısal verilerle kombinasyonuna dayalı bir araştırma yöntemidir¹⁴⁴. Aynı zamanda dilin kullanımı, söylem, sözlü etkileşim ve iletişimin analizine dayanan mikro analiz seviyesi ile toplumsal gruplar arasındaki güç, egemenlik ve eşitsizlik ilişkilerinin analizine odaklanan makro analiz seviyesi arasında bir köprüdür¹⁴⁵. Sıradan bir söylem analizinden farkı ise çok disiplinli ve çok yöntemli bir yaklaşımı gerektiren sosyal olguları incelemesidir¹⁴⁶. Van Dijk’a göre ESA; göçmenlere, mültecilere ve kadınlara yönelik ayrımcılığı, önyargıyı ve bunların sonuçlarını eleştirel gözle değerlendirme ihtiyacından doğan “politik” bir iştir¹⁴⁷. Bu bağlamda eleştirel söylem analistlerini diğer söylem analistlerinden ayıran temel nokta, eleştirellerin belirgin bir sosyopolitik tavırla hareket etmeleridir.

Eleştirel söylem analistleri, toplumsal gücün belirli bir grubun/kurumun veya seçkinlerin elinde bulunduğu eşitsiz güç ilişkilerinin üretiminde metinlerin ve konuşmaların oynadığı rolü merak eder¹⁴⁸. Analistler, söylemi “sosyal pratik” olarak tanımlayarak söylem ile durumlar, kurumlar ve toplumsal yapılar arasında karşılıklı bir etkileşim ve üretim ilişkisi bulunduğunu iddia etmektedir. Bunun yanı sıra, söylem toplumsal ilişkilerde kurucu bir özelliğe de sahiptir. Bu özellik onu toplumsal kimliklerin oluşumunda ve gelişiminde etkili kılmaktadır. Dolayısıyla söylemler,

¹⁴⁴ Wodak, Meyer, **age**, 30.

¹⁴⁵ Teun van Dijk, “Critical Discourse Analysis”, **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin, 2. bs. (Chichester: John Wiley & Sons, 2015): 468.

¹⁴⁶ Wodak, Meyer, **age**, 2.

¹⁴⁷ Teun van Dijk, “Principles of Critical Discourse Analysis”, **Discourse & Society/SAGE**, c. 4, s. 2 (1993): 252-253.

¹⁴⁸ **age**, 249-250.

etnik/kültürel çoğunluk ile azınlık arasındaki eşitsiz güç ilişkilerinin üretiminde, yeniden üretiminde ve dönüşümünde etkilidir¹⁴⁹.

ESA araştırmaları, güç ilişkilerinin sürdürülmesini sağlayan ideolojiler ile de ilgilenmektedir¹⁵⁰. İdeolojiler, bir metinde veya konuşma anında çoğu zaman doğrudan ifade edilmeseler dahi birey ve grup davranışlarını kontrol etme gücüne sahiptir¹⁵¹. Örneğin; ırkçı ideoloji kişinin veya grubun göçmenlere yönelik tutumunda belirleyici olabilmektedir. Ya da muhafazakâr siyasal ideolojiye sahip insanlar, liberallere kıyasla, göçmenlere karşı genelde daha olumsuz bir yaklaşım benimseyebilmektedir. Çünkü liberaller genellikle dezavantajlı gruplara karşı daha duyarlıdır¹⁵². ESA, söylemin konuşmacının veya yazarın yararına, alıcının ise zararına sonuçlar doğurduğu yani söylemsel gücün kötüye kullanıldığı durumları da çözümlemeye çalışır. Manipülasyon adı verilen bu durumun bir örneği göç olgusunda yaşanmaktadır¹⁵³.

İnsanların eylemlerine yön veren ideolojilerin üretilmesini ve sürdürülmesini sağlayan söylemler, çoğunlukla toplumsal pratikler üzerinde etkili olabilen siyasetçiler ve aydınlar gibi güçlü toplumsal sınıflara aittir. İnsanlar, kendi çıkarlarıyla uyduğu sürece güçlü toplumsal grupların yaydığı bilgi ve fikirleri kabul etme eğilimindedir¹⁵⁴. Dolayısıyla, toplumda mevcut güç ilişkilerinin kurulması ve sürdürülmesi çoğu zaman iknaya dayanmaktadır. İnsanlar, söylemin bilinçli veya bilinçsiz şekilde verdiği mesajdan etkilenebilir. Örneğin; konuşmacıların bilinçli olarak gönderdiği ikna edici mesaj bireylerde davranış değişikliğine yol açabilir. Bunun yanı sıra medyada ikna amacı taşımayan haberler de insanların algı ve davranışlarını şekillendirebilir¹⁵⁵.

ESA'nın temel amacı toplumdaki eşitsiz güç/iktidar ilişkilerinin dildeki tezahürünü ortaya çıkarmaktır¹⁵⁶. Bu bağlamda savaş, sağlık, cinsiyetçilik, toplumsal eşitsizlik, ayrımcılık ve ırkçılık konularına odaklanan çok sayıda eleştirel söylem çalışması vardır. Bunların bazıları basında yer alan haberlerin toplumsal ve iletişimsel

¹⁴⁹ Norman Fairclough, Jane Mulderrig, Ruth Wodak, "Critical Discourse Analysis", **Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction**, ed. Teun van Dijk, 2. bs. (SAGE, 2011), 357-358.

¹⁵⁰ Wodak, Meyer, **age**, 8-9.

¹⁵¹ Van Dijk, "News, Discourse, and Ideology", 193-194.

¹⁵² Günter Bierbrauer, Edgar W. Klinger, "Political Ideology, Perceived Threat, and Justice Towards Immigrants", **Social Justice Research**, c. 15, s. 1 (2002): 44.

¹⁵³ Van Dijk, "Critical Discourse Analysis", 473.

¹⁵⁴ Van Dijk, "Principles of Critical...", 250.

¹⁵⁵ Van Dijk, **Communicating Racism: Ethnic**, 258.

¹⁵⁶ Wodak, Meyer, **age**, 10.

bağlamlarını araştırmanın yanı sıra söylemlerin sözdizimi, konu, metafor, biçim, retorik, haber şeması ve imgeler açısından sistematik bir analizini de yapmaktadır. Ayrıca, Wodak ve Fairclough gibi siyasal söylem analizine odaklanan veya kurum, örgüt ve uzman söylemiyle ilgilenen araştırmacılar da vardır¹⁵⁷. Bununla birlikte eleştirel söylem analizi çalışmaları büyük ölçüde medyanın, siyasi aktörlerin ve liderlerin söylemlerine odaklanmaktadır. Bu çalışmada siyasi lider söylemleri ele alınacaktır. Çünkü McDonald'ın da belirttiği gibi göçmenleri tehdit olarak inşa eden söylemler vatandaşlara genellikle siyasi liderler tarafından iletilmektedir¹⁵⁸. Nitekim, KO da güvenlikleştirmede siyasi liderin rolüne ayrı bir parantez açmaktadır¹⁵⁹. Liderler; güvenliğin kapsamını genişletmek, bir konunun siyaset üstü olduğu konusunda hedef kitleyi ikna etmek ve buna karşı alınacak olağanüstü tedbirleri meşrulaştırmak için tehdit söylemine başvurmaktadır¹⁶⁰.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmadan göçün güvenlikleştirilmesine etki eden tek faktörün söz edimleri olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Nitekim göçün güvenlik-dışlaştırılmasına yönelik alternatif söylemler de geliştirilmektedir. Bu tür söylemlere rağmen güvenlikleştirilmiş göç yaklaşımının etkisini sürdürmesi ise Bigo'ya göre siyasilerin ulusal sınırlar üzerindeki kontrollerini kaybetme konusundaki endişelerinden kaynaklanmaktadır¹⁶¹. Bu çalışmada, siyasi lider söyleminin göçün güvenlikleştirilmesi sürecindeki rolü ve toplumdaki göçmen/sığınmacı algısına etkisi sorgulanmaktadır. Ancak siyasal söylemler ve toplumsal algılar arasındaki nedenselliği açıklamak veya toplumdaki göçmen/sığınmacı algısını ölçmek bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Mevcut kamuoyu araştırmalarından güvenlikleştirme ile güvenlik söz ediminin hitap ettiği kitlenin iradesi arasındaki ilişki bağlamında yararlanılmaktadır. Bu doğrultuda, Erdoğan ve Trump'ın göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Erdoğan'ın göreve başladığı 28 Ağustos 2014 tarihinden 31 Aralık 2019'a kadar; Trump'ın ise başkanlık görevini

¹⁵⁷ Van Dijk, "Critical Discourse Analysis", 476-478.

¹⁵⁸ Matt McDonald, "Securitization and the Construction of Security", **European Journal of International Relations**, c. 14, s. 4 (2008): 567.

¹⁵⁹ Buzan, Wæver, de Wilde, **age**, 56.

¹⁶⁰ Lee Jones, "Beyond Securitization: Explaining the Scope of Security Policy in South Asia", **International Relations of the Asia-Pacific**, c. 11, s. 3 (2011): 405.

¹⁶¹ Didier Bigo, "Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease", **Alternatives**, c. 27, Özel Sayı (2002): 65.

devraldığı 20 Ocak 2017 ile 31 Aralık 2019 tarihine kadar yaptığı konuşmalarda güvenlikleştirici söylemlere başvurup başvurmadığı sorgulanacaktır.

Erdoğan'ın söylemlerine ait veriler Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na ait resmî internet sitesindeki¹⁶², Trump'ın söylemlerine ait veriler ise Factba.se¹⁶³ adlı internet sitesindeki deşifrelerin incelenmesiyle elde edilecektir. Konuşma metinlerinde “göç/immigration”, “mülteci/refugee” ve “sığınma(cı)/asylum (seeker)” terimlerinin taratılmasıyla elde edilen bulgular, KO'nun geliştirdiği güvenlik sektörleri çerçevesinde irdelenecektir. Ancak bulguların analizine geçilmeden önce, Türkiye ve ABD'de göç-güvenlik ilişkisi ile göçmenlere/sığınmacılara yönelik toplumsal algı ve siyasal söylem genel hatlarıyla değerlendirilecektir.

¹⁶² “Konuşmalar”, <https://www.tccb.gov.tr/receptayyip Erdogan/konusmalar/> [12.05.2020].

¹⁶³ Factba.se, Trump'ın konuşmalarını metne dönüştüren ve analiz eden bir dijital veri platformudur. Beyaz Saray'a ait resmî web sitesinde anahtar kelime taratma seçeneği bulunmadığı için veriler, bu imkânı sunan Factba.se'den elde edilmiştir. Bkz. Factba.se, <https://factba.se> [12.05.2020].

4. TÜRKİYE VE ABD'DE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ

Günümüzde dünyada en çok mültecinin yaşadığı Türkiye Cumhuriyeti, 1923'ten itibaren çeşitli kitlesel göç hareketleriyle karşı karşıya kalmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında kitlesel göç hareketlerine yönelik politikalarda dil ve etnik köken kriteri ön plana çıkmış; din ve mezhep faktörü ise teoride belirleyici bir unsur olarak görülme de pratikte etkili olmuştur¹⁶⁴. 1990 sonrası dönemde ise yeni güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışıyla değişen sınır güvenliği anlayışı çerçevesinde, Türkiye'de de kitlesel göç hareketleri ve kaçakçılık gibi olgular güvenlikle ilişkilendirilmeye başlanmıştır¹⁶⁵. 2000'li yıllarda uygulanan sınır güvenliği ve göç politikalarında ulusal güvenlik ve AB ile ilişkiler gibi çeşitli faktörler etkili olmuştur¹⁶⁶. AB'ye uyum süreci altında göç politikalarında yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmış¹⁶⁷; “komşularla sıfır sorun” anlayışı çerçevesinde ise Suriye de dahil olmak üzere bazı komşu ülkelerle vizeler karşılıklı olarak kaldırılmıştır¹⁶⁸. Ancak Nisan 2011'de Suriye'deki iç savaştan kaçan 300-400 kişilik bir grubun Türkiye'ye sığınmasıyla başlayan kitlesel göç hareketi, sınır güvenliği politikasında yeni bir süreci başlatmıştır. Türkiye, bu zorunlu göç hareketi karşısında “açık kapı politikası” uygulamıştır¹⁶⁹. Bununla birlikte, Suriye'deki savaşın şiddetlenmesiyle sınırdaki insan hareketliliğinin büyük boyutlara ulaşması ve Suriye topraklarındaki devlet-dışı silahlı grupların sınır güvenliğini tehdit etmeye başlamasıyla “sıfır tolerans” politikasını devreye sokmuştur¹⁷⁰. Bu çerçevede, yasa dışı göçü ve terörist geçişini engellemek için duvar örmeyi de içeren bir dizi önlem olarak sınır güvenliğini artırmaya çalışmıştır. Sınıra yakın bölgelerde yaşanan çatışmalar

¹⁶⁴ Kirişçi, **age**, 3.

¹⁶⁵ Murat Yeşiltaş, “İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti”, **SETA**, s. 136 (2015): 16.

¹⁶⁶ Özge Bozkaya, Ali Kıncal, “Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye'nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi”, **Göç Araştırmaları Dergisi**, c. 4, s. 2 (2018): 92-93.

¹⁶⁷ Yusuf Furkan Şen, Gözde Özkorul, “Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Yeni Bir Eşik: Sığınmacı Krizi Bağlamında Bir Değerlendirme”, **Göç Araştırmaları Dergisi**, c. 2, s. 2 (Temmuz- Aralık 2016): 94-95.

¹⁶⁸ “Türkiye ile Suriye Arasında Vize Kalktı”, **CNN Türk**, 16 Eylül 2009, <https://www.cnnturk.com/2009/turkiye/09/16/turkiye.ile.suriye.arasinda.vize.kalkti/543804.0/index.html> [29.04.2021].

¹⁶⁹ Nasrullah Uzman, “Türkiye'nin Sınır Güvenliği Açısından Suriyeli Sığınmacılar Meselesi”, **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi**, c. 5, s. 15 (Kış 2016): 138.

¹⁷⁰ Yeşiltaş, **age**, 18-20.

sırasında Türkiye topraklarına düşen top mermileri ve ülke içerisinde meydana gelen terör saldırıları sonucunda pek çok vatandaş güvenlik kaygısıyla başka şehirlere göç etmiştir¹⁷¹. Bu bağlamda Suriye’deki iç savaşın Türkiye için güvenlik boyutuna sahip olduğu görülmektedir.

Dünyanın en fazla göç alan ülkesi ABD’nin göç profili ise Türkiye’ninkinden daha farklıdır. ABD, 19. yüzyıl boyunca sanayileşmenin etkisiyle dünyanın dört bir yanından göç almıştır. Ülkeye gelen ilk göçmen grupları Amerikalılarla aynı dili konuşan eğitimli insanlardan; sonrakiler ise farklı etnik, dini ve kültürel özellikleri olan daha az eğitimli insanlardan oluşmaktaydı. İlk gruptakilere kıyasla, topluma uyum sağlamaya daha az elverişli görülen sonraki göçmen gruplarının halk tarafından kabulü daha zor olmuştur¹⁷².

20. yüzyılın başında kamu ve ticaret sektöründeki nitelikli işlerin çoğunda yerli Amerikalılar çalışırken göçmenler/göçmen çocukları ise sanayi ve imalat sektöründeki ağır ve tehlikeli işlerde çalışmıştır¹⁷³. Dolayısıyla, göçmenler sanayileşmede önemli bir rol oynamıştır. Buna rağmen medyada göçmenler genellikle baş edilmesi/idare edilmesi gereken ve bulaşıcı hastalık yayan bir grup veya insan-dışı varlıklar olarak ele alınmıştır¹⁷⁴. Göçmen karşıtı muhalefetin baskısıyla 1920’lerden itibaren yasal düzenlemelerle Güney ve Doğu Avrupa’dan gelen göçe kısıtlama getirilmiş, Asya’dan gelen göç ise durdurulmuştur. 1965’te kısıtlamaların kalkmasıyla Asya ve Latin Amerika’dan çok sayıda göçmen gelmiştir. Bu göçmenlerin yaklaşık %30’u Meksika’dan gelmiştir¹⁷⁵. 1990’lara gelindiğinde medyada göçmenlerin sağlık/egitim hizmetleri ve adli maliyetler açısından “yük (burden)” olarak tanımlandığı, siyasal söylemlerde ise göçmen sayısındaki (özellikle kayıtsız göçmenlerin) artış nedeniyle yükselen maliyetlerin ön plana çıkarıldığı görülmüştür¹⁷⁶. Göçmen sayısındaki artış, göçmenler ile işsizlik ve düşük ücret arasında kurulan ilişki ve göçmenlerin Amerikan

¹⁷¹ Uzman, **age**, 145.

¹⁷² Emily R. Cabaniss, Abigail E. Cameron, “‘Unassimilable and Undesirable’: News Elites’ Discursive Construction of the American Immigrant During the Ellis Island Years”, **Discourse & Society**, c. 28, s. 6 (2017): 616-617.

¹⁷³ Charles Hirschman, Elizabeth Mogford, “Immigration and the American Industrial Revolution from 1880 to 1920”, **Social Science Research**, c. 38, s. 4 (2009): 898-899.

¹⁷⁴ Cabaniss, Cameron, **age**, 629-630.

¹⁷⁵ Charles Hirschman, “Immigration to the United States: Recent Trends and Future Prospects”, **Malaysian Journal of Economic Studies**, c. 51, s. 1 (2014): 71-72.

¹⁷⁶ Otto Santa Ana, “‘Like an Animal I was Treated’: Anti-Immigrant Metaphor in US Public Discourse”, **Discourse & Society**, c. 10, s. 2 (1999): 196-197.

kültürünü tehdit ettiği düşüncesi toplumda endişeye yol açmıştır. Göçün olumsuz etkilerine yapılan vurgu, göçmen karşıtı lobiciliği de güçlendirmiştir¹⁷⁷.

Ceylan ve Tsoukala'ya göre, ABD'de 1990'ların başında göç ve suç arasında kurulan ilişki ve siyasilerin göç karşıtı söylemleri, sığınmacılar ve göçmenler arasındaki ayrımı muğlaklaştırmış ve sığınmacılara “mülteci” statüsü verilmesine şüpheyile yaklaşılmaya başlanmıştır¹⁷⁸. Ancak daha sonra göçmen oylarının seçimlerde etkili olduğunun farkına varan siyasetçiler, toplumdaki her sorundan göçmenleri sorumlu tutan yaklaşımı terk etmeye başlamıştır. Bununla beraber, 11 Eylül 2001 saldırıları göç-güvenlik ilişkisini yeniden gündeme getirmiştir. Saldırganların ülkeye denizaşırı ülkelerden girdiğinin tespit edilmesi, uluslararası göçün ulusal güvenlik politikalarının merkezine yerleşmesiyle sonuçlanmıştır¹⁷⁹. Bu tarihten sonra, göç-güvenlik ilişkisi hükümet politikalarında katı bir biçimde hissedilmeye başlanmıştır. Saldırıların ardından İç Güvenlik Bakanlığı kurulmuş, güvenlik birimleri tarafından yapılan açıklamalarda “düşman”, “terörist” ve “tehdit” kavramlarının önüne “yeni” sıfatının eklendiği görülmüştür. Bunun yanı sıra bugünkü tehditlerin, ulusal güvenlik ve cezai konular arasındaki “geleneksel” ayrımı ortadan kaldırmaya başladığı ve bunlara karşı daha “yenilikçi stratejiler” uygulanması gerektiği vurgulanmıştır¹⁸⁰. Daha önce de belirtildiği üzere, saldırılardan sonra Araplar ve Müslümanlar güvenlik tehdidi olarak algılanırken çok fazla göçmenin geçiş yaptığı 3.145 kilometrelik Meksika sınırı ise güvensizlik kaynağı olarak görülmüştür.

Bu bölümde, Türkiye’de Suriyeli sığınmacılar ABD’de ise Meksikalı göçmenler bağlamında göç yönetişimi, toplumsal algı ve siyasal söylemler ele alınacaktır. Böylece, siyasi lider söylemleri ve güvenlikleştirme arasındaki ilişkiye dair bulgulara geçilmeden önce her iki ülkede de göçmenlere/sığınmacılara yönelik bakış açısı genel hatlarıyla değerlendirilecektir.

4.1. Türkiye’nin Göç Yönetişimi ve Suriyeli Sığınmacılar

2011’den itibaren Suriye’deki şiddet ve savaş nedeniyle Suriye halkının bir kısmı ülke içerisinde zorunlu olarak yer değiştirmiş, bir kısmı ise Lübnan, Türkiye, Irak, Mısır,

¹⁷⁷ Hirschman, *age*, 72-73.

¹⁷⁸ Ceylan, Tsoukala, *age*, 28-30.

¹⁷⁹ Adamson, *age*, 165.

¹⁸⁰ Duncan Hunter, Malcolm N. MacDonald, “Arguments for Exception in US Security Discourse”, *Discourse & Society*, c. 28, s. 5 (2017): 501-502.

Ürdün gibi komşu ülkelere veya çeşitli Avrupa ülkelerine sığınmıştır. Bu süreçte Türkiye, çok sayıda sığınmacı için hedef ülke hâline gelmiştir. 4 Nisan 2013'te TBMM'de kabul edilen 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile yabancılarla ilgili işlemler, uluslararası koruma ve geçici koruma uygulamaları düzenlenmiştir. Ayrıca bu kanunla Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve onun başkanlığında Türkiye'nin göç stratejilerini belirlemek ve uygulamaların takibini yapmakla görevli Göç Politikaları Kurulu kurulmuştur¹⁸¹. Kanunun 91. maddesi, ülkesinden zorunlu nedenlerle ayrılan ve acil ve geçici koruma ihtiyacıyla kitlesel olarak ülke sınırlarına gelen veya sınırı geçen yabancılara “geçici koruma” statüsü sağlanabileceğini belirtmektedir¹⁸². Bu kanuna dayanılarak 13 Ekim 2014'teki Bakanlar Kurulu kararıyla çıkarılan 2014/6883 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği ile Suriyeli sığınmacılara “geçici koruma” statüsü verilmiştir¹⁸³. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, Türkiye'de geçici koruma altında bulunan toplam Suriyeli nüfusu Aralık 2020 itibarıyla 3,6 milyonu aşmıştır. Nüfusun küçük bir oranı geçici barınma merkezlerinde kalırken yaklaşık %98'i ise ülke içerisinde çeşitli şehirlere dağılmıştır¹⁸⁴.

Şiddet, çatışma ve savaş kaynaklı zorunlu göç hareketleri, beklenmedik bir zamanda ve yoğunlukta gerçekleşebildiği için acil insani ve sosyal yardım mekanizmaları geliştirilmesini gerektirmekte olup göç alan ülkeyi diğer göç hareketlerine kıyasla daha fazla zorlamaktadır¹⁸⁵. 2011'de başlayan Suriye kaynaklı zorunlu göç hareketleri hem göçmenler hem de göç alan ülkeler açısından çeşitli zorluklar yaratmıştır. Türkiye bu süreçte, geçici barınma merkezlerinin kurulması ve bu merkezlerde kapsamlı temel hizmetler verilmesi konusunda başarı sağlamış olsa da özellikle kamp dışındaki sığınmacıların sosyoekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasında çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır¹⁸⁶. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile sığınmacıların topluma entegrasyonu için önemli bir adım atılmış ve çeşitli kurumların iş birliğinde

¹⁸¹ “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (6458 S. K.)”, **Resmî Gazete**, 28615 (Nisan 2013). 702 sayılı KHK ile kaldırılan Göç Politikaları Kurulu daha sonra Göç Kurulu adıyla yeniden yapılandırılmıştır.

¹⁸² **age**, Md. 91.

¹⁸³ “Geçici Koruma Yönetmeliği (2014/6883)”, **Resmî Gazete**, 29153 (Ekim 2014).

¹⁸⁴ “Geçici Koruma”, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> [27.12.2020].

¹⁸⁵ IOM, **WMR 2020**, 19.

¹⁸⁶ Kemal Kirişçi, Sema Karaca, “Hoşgörü ve Çelişkiler: 1989, 1991 ve 2011'de Türkiye'ye Yönelen Kitlesel Mülteci Akınları”, **Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler**, ed. M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015): 309.

eğitim, sağlık ve iş gücü piyasasına erişim imkânları düzenlenmiştir¹⁸⁷. Entegrasyon sürecine devlet organlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları da kaynak ayırarak, bilgilendirici ve farkındalık yaratan faaliyetler yürüterek destek sunmaktadır. Bu desteğin bir kısmı toplumda dolaşıma giren yanıltıcı bilgilerin düzeltilmesine ilişkindir. Buna rağmen siyasal söylemlerde ve toplumsal algıda sığınmacıların sıklıkla güvenlik sorunlarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir.

4.1.1. Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Siyasal Söylemler ve Toplumsal Algi

Korkut, zorunlu göç yönetimi ile siyasal söylemlerin ilişkisini incelediği çalışmasında, Türkiye’de özellikle 2011 ile başlayan süreçte izlenen göç politikasının kurumlardan ziyade söylemler tarafından belirlendiğini, daha önceki göç hareketleriyle kıyaslandığında ise Suriyeli sığınmacılar lehine işleyen “seçici” bir politika uygulandığını ifade etmektedir¹⁸⁸. Sığınmacılara yönelik politikalarda önemli bir rol oynayan siyasal söylemler genellikle ‘misafirler’, ‘geçici’ ve ‘tarihi sorumluluk’ gibi kavramları içermektedir. Korkut’a göre, bu söylemlerde tarihe ve misafirperverliğe yapılan vurgu halkın ortak hafızasını harekete geçirerek durumun geçiciliğine işaret etmekte ve sığınmacıların ‘kabul edilebilir mülteci’ olarak algılanmasını teşvik etmektedir¹⁸⁹. Diğer taraftan, kamusal algıları irdeleyen araştırmalar, Türkiye’de toplumun Suriyeli sığınmacıları ülkenin en önemli sorunları arasında gördüğünü göstermektedir¹⁹⁰. 2019’da yapılan Suriyeliler Barometresi bulgularında yer verildiği üzere, son yıllarda toplumun Suriyelilere yönelik algısı önceki yıllara oranla giderek daha fazla tehdit/endişe ve ‘ötekileştirme’ yönünde yoğunlaşmaktadır¹⁹¹. Bu değişimde, başlangıçta “geçici” misafirler olarak görülürken savaşın uzaması ve nüfuslarında yaşanan artışla birlikte “kalıcı” hâle gelecekleri endişesi ve bunu takip eden birtakım güvenlik kaygıları rol oynamaktadır.

Toplumsal algı üzerine yapılan çalışmalar, Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılara yönelik tehdit algısının ekonomik, güvenlik, sosyal ve kültürel alanlarda ortaya çıkan

¹⁸⁷ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu, **Göç ve Uyum Raporu** (Mart 2018), 253-254, https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf [06.01.2020].

¹⁸⁸ Umut Korkut, “Applying the Theory of Discursive Analysis to Governance of Forced Migration”, **Middle East Journal of Refugee Studies**, c. 2, s. 2 (2017): 145.

¹⁸⁹ **age**, 151; 153.

¹⁹⁰ “Türkiye’de Kutuplaşmanın Boyutları 2020 Araştırması”, Türkiye’de Kutuplaşmayı Azaltmak İçin Stratejiler ve Araçlar Projesi (TurkuazLab), 2020, <https://www.turkuazlab.org/ilgili-projelerimiz/turkiyede-kutuplasmanin-boyutlari-2020/> [27.12.2020].

¹⁹¹ Erdoğan, **Suriyeliler Barometresi**, 54-55.

kaygılar etrafında yoğunlaştığını göstermektedir¹⁹². Bu çalışmalara göre Türk toplumu Suriyeli sığınmacıları artan işsizlik oranları, Türk vatandaşlarına yapılan yardımların azalması, suç oranlarındaki artış ve eğitim/sağlık hizmetlerinin kalitesindeki düşüşle ilişkilendirmektedir¹⁹³. Halkın sığınmacılara yönelik düşünceleri zaman zaman eyleme dönüşebilmekte; Suriyelilere karşı toplumsal gerilimin yükseldiği olaylar yaşanabilmektedir¹⁹⁴. Bunun yanı sıra, sosyal medyada da güvenlik kaygılarının ön plana çıktığı ve “Suriyeliler Suriye’ye Platformu” çatısı altında örgütlenen bir grubun sığınmacıları güvenlik sorunlarıyla ilişkilendirerek meselenin gelecekte yaratacağı tehlikeler konusunda kamuoyu bilgilendirme faaliyetleri yürüttüğü görülmektedir¹⁹⁵.

İnsanların “doğru bilinen yanlışlardan” yola çıkarak göçmenlere karşı kötü hisler beslemesini ve bunları eyleme dönüştürmesini tetikleyen bazı etkenler vardır. Bunlardan biri göçmenlere yönelik söylemlerdir. Eylemlerin düşünceler tarafından kontrol edildiğini belirten Van Dijk’a göre, insanların çoğu yalnızca yakın çevresindekilerle girdiği iletişimde “aktif kontrole” sahipken siyasetçiler, akademisyenler ve gazeteciler gibi daha güçlü toplumsal gruplara mensup kişiler, kamusal söylem ve eylemleri kontrol edebilme gücüne sahiptir. Bu gruplar, kullandıkları sözcükler ve öne sürdükleri iddialar aracılığıyla hedef kitlenin düşüncelerini etkileyerek davranışlarını kontrol etmeye çalışabilmektedir. Örneğin; yayımcılar, medya organlarında göçmenlere yönelik olumsuz içeriklere öncelik tanıyarak insanların algılarını yönlendirebilmektedir¹⁹⁶.

Medyadaki göç söylemine odaklanan çalışmalar, dünyada medya söylemlerinin genel olarak zenofobik, ırkçı ve ayrımcı bir çizgide birleştiğini ve bu tutumun sorunların gerçek nedeninin gizlenmesine ve konunun insani boyutunun göz ardı edilmesine yol açtığını ortaya koymaktadır¹⁹⁷. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sığınmacıların

¹⁹² Hatice Ekici, “Türk Toplumunda Suriyelilere Yönelik Algılanan Tehditler ve Çözüm Önerileri”, **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, c. 19, s. 44 (2019): 705.

¹⁹³ Coşkun Taştan, Salih Zeki Haklı, Emir Osmanoğlu, “Suriyeli Sığınmacılara Dair Tehdit Algısı: Önyargılar ve Gerçekler”, Göç ve Sınır Güvenliği Araştırma Merkezi, Rapor No: 9 (Ankara: Polis Akademisi Yayınları, Eylül 2017), 6-8.

¹⁹⁴ Bkz. “Gaziantep’te Suriyeli Gerginliği”, **CNN Türk**, 12 Ağustos 2014, <https://www.cnnturk.com/haber/turkiye/gaziantep-te-suriyeli-gerginligi1> [27.12.2020]; “Adana’da İstismar İddiası Mültecilere Yönelik Linç Girişimine Dönüştü”, **Evrensel**, 19 Eylül 2019, <https://www.evrensel.net/haber/387206/adanada-istismar-iddiasi-multecilere-yonelik-linc-girisimine-donustu> [27.12.2020].

¹⁹⁵ Bkz. Suriyeliler Suriyeye, <https://suriyelilersuriyeye.com> [27.12.2020].

¹⁹⁶ Van Dijk, “Critical Discourse Analysis”, 469-472.

¹⁹⁷ Ülkü Doğanay, Hatice Çoban Keneş, “Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gerekçelerinin İnşası”, **Mülkiye Dergisi**, c. 40, s. 1 (2016): 146-147.

suça eğilimli, uyumsuz ve devlete ekonomik yük oluşturan kişiler olarak tanımlandığını ve “hastalıklı” ve “kaçak” gibi sıfatlarla nitelendirildiğini belirten Göç ve Uyum Raporu’nda bu durumun, medyanın ve siyasi aktörlerin “ötekileştirici” ve “ayırıcı” söylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir¹⁹⁸.

Göçmenlere yönelik negatif söylemleri ve algıları değiştirmek için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Mülteciler Derneği gibi kurum ve kuruluşlar farkındalık eğitimleri vermektedir. Ancak bu çabanın başarıya ulaşması, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de kolay gözükmemektedir. Türkiye’deki Suriyelilerin medyada temsili ile ilgili literatür de bunu doğrulamakta, araştırmalar kullanılan dilin göçmenlere yönelik önyargılar üreten ve bunları pekiştiren türden olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin; gazete ve televizyon haberlerinde, Suriyeli sığınmacıların suç ve suçlu algısı yaratabilecek şekilde “kaçak” olarak adlandırıldığı görülmektedir¹⁹⁹. Buna karşın, haber başlıklarında Suriyelilerin ‘suçlu’dan ziyade ‘mağdur’ kategorisinde gösterildiğini ileri süren çalışmalar da mevcuttur²⁰⁰.

Toplumsal ideolojilerin üretilmesinde ve yayılmasında kitle medyası önemli bir role sahiptir. Bazı medya mensupları “biz” ve “onlar” kavramlarını kullanarak haberlere “milliyetçi” bir vurgu katmaktadır. Bilindiği üzere, milliyetçi ideolojilerin sık sık başvurduğu “biz” terimi iyi olan her şeyi temsil ederken “onlar” kötü olan her şeyi temsil etmektedir²⁰¹. Medyanın yanı sıra siyasal söylemler de tehdit algısının üretilmesi ve sürdürülmesinde önemli bir role sahiptir. Suriyeli sığınmacılar meselesi, 2015’te Türkiye üzerinden Avrupa’ya gitmek isteyen mülteciler nedeniyle çıkan krizin ardından hem uluslararası hem de ulusal düzeyde siyasallaşmıştır²⁰². Buna ek olarak Erdoğan’ın 2016’da BM Mülteci Zirvesi’nde Suriyeli sığınmacıların vatandaşlığa kabul sürecinin başladığını duyurması da konunun siyasallaşmasında önemli bir rol oynamıştır. Vatandaşlık meselesi siyasi tartışmalara yol açmış ve muhalefet partileri genel olarak bu duruma olumlu yaklaşmamıştır²⁰³. Bazı siyasetçiler, bu vesileyle Suriyelilere seçimlerde oy kullandırılacağını²⁰⁴ ve sığınmacıların çalışma hayatına

¹⁹⁸ TBMM, **Göç ve Uyum Raporu**, 266.

¹⁹⁹ Ülkü Doğanay, “Ulusal ve Yerel Medyada Mülteci ve Göç Haberleri, Medya 18 Aylık İzleme Raporu” (İGAM, 2019), 24.

²⁰⁰ Ayşegül Taşöz Düşündere, Çağlar Alim Ağlar, Omar Kadkoy, “Suriyeliler Haberlerde Ne Kadar ve Nasıl Yer Alıyor? Veri Bilimi Yaklaşımı” (TEPAV, 2019), 12.

²⁰¹ Van Dijk, “News, Discourse, and Ideology”, 201.

²⁰² İçduygu, “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar”, 27-28.

²⁰³ **age**, 37.

²⁰⁴ Selin Girit, “Suriyelilere Vatandaşlığa Neden Karşı Çıkılıyor?”, **BBC**, 5 Temmuz 2016, https://www.bbc.com/turkce/turkiye/2016/07/160704_suriyelilere_vatandaslik [28.11.2020].

katılmasıyla işsizliğin artacağını iddia etmiştir²⁰⁵. Erdoğan ise hem Cumhurbaşkanı hem de iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) bir mensubu olarak bu iddialar üzerinden diğer siyasi aktörleri eleştirmiştir.

Erdoğan'ın mülteciler konusunda uluslararası düzeyde eleştirdiği aktör ise Avrupa'dır. Türkiye, 2019'da dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülkeler listesinde ilk sırada yer alırken bu listede ilk beşe Avrupa'dan yalnızca Almanya (beşinci sırada) girebilmiştir²⁰⁶. Ayrıca Türkiye, Küresel İnsani Yardım Raporu'na göre 2019'da dünyada en çok insani yardım yapan ülke olmuştur²⁰⁷. Bununla ilintili olarak Erdoğan'ın sığınmacı sayıları ve maddi olanaklar açısından Türkiye-Avrupa arasında karşılaştırma yaptığı görülmektedir. Ayrıca Avrupa'da insani değerlerden uzaklaşıldığını ve mülteci karşıtlığının iç politika aracı hâline getirildiğini de iddia etmektedir²⁰⁸:

“İnsani değerlerin yerini, çok kısa sürede önyargılara terk ettiğini görüyoruz. Biz, 8 yıldır 4 milyon insana sahip çıkarken, ekonomik imkanları bizden fazla olan ülkeler 100-150 tane göçmeni kabul etmemek için adeta birbirini yiyor. Irkçı partiler başta olmak üzere, Avrupalı siyasetçiler mülteci düşmanlığı üzerinden koltuk kapmanın hesabını yapıyor”.

Güvenikleştirme teorisyenlerine göre güvenikleştirme çalışmak, söylemin ve siyasal elitler topluluğunun incelenmesini gerektirir²⁰⁹. Türkiye'de iktidar partisine mensup siyasetçilerin Suriyeli sığınmacılara yönelik söylemlerinde genellikle “ensar”, “muhacir”, “misafir” ve “mazlum” gibi kültürel ve dini arka planı olan ifadeler öne çıkarken bazı muhalefet partilerinin ise Suriyelilerle kültürel ve dini bağlar kurmaktan kaçındığı ve güvenikleştirici söylemlere başvurduğu görülmektedir²¹⁰. Ayrıca Türkiye'deki hükümet söylemi genel olarak sığınmacılara yönelik ahlaki sorumluluğun altını çizmektedir²¹¹. Bazı muhalif siyasetçiler ise özellikle ekonomik sorunları sığınmacılar için yapılan harcamalarla ilişkilendirmektedir. Örneğin; Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) lideri Kemal Kılıçdaroğlu sığınmacıların kamu

²⁰⁵ Yusuf Devran, Ö. Faruk Özcan, “Söylemlerin Dilinden Suriye Sorunu”, **Marmara İletişim Dergisi**, s. 25 (2016): 46.

²⁰⁶ UNHCR, **Global Trends: Forced Displacement in 2019** (2020), 3, <https://www.unhcr.org/5ee200e37.pdf> [03.11.2020].

²⁰⁷ Development Initiatives, **Global Humanitarian Assistance Report 2020** (2020), 35, <https://devinit.org/resources/global-humanitarian-assistance-report-2020/> [11.12.2020].

²⁰⁸ “Budapeşte Süreci 6. Bakanlar Konferansı Konuk Bakan ve Heyet Başkanları Onuruna Akşam Yemeğinde Yaptıkları Konuşma”, 19 Şubat 2019, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/102067/budapeste-sureci-6-bakanlar-konferansi-konuk-bakan-ve-heyet-baskanlari-onuruna-aksam-yemeginde-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

²⁰⁹ Buzan ve diğ., **age**, 23.

²¹⁰ Devran, Özcan, **age**, 45-47.

²¹¹ Özlem Demirtaş-Bagdonas, “Reading Turkey's Foreign Policy on Syria: The AKP's Construction of a Great Power Identity and the Politics of Grandeur”, **Turkish Studies**, c. 15, s. 1 (2014): 151.

harcamaları üzerine getirdiği ek yüke ve gelecekte yaratacakları güvenlik sorunlarına dikkat çekmektedir²¹². Bazıları ise Suriyelilerin nüfuslarındaki hızlı artışın demografik sonuçlarına değinmekte ve sığınmacılar arasındaki mafyalaşma eğiliminin güvenlik tehlikesi yarattığını iddia etmektedir²¹³. Siyasal söylemlerde nüfus artışına, güvenliğe ve maddi yardımlara yapılan vurgu, toplumsal algının tehdit yönünde yoğunlaşmasına zemin hazırlamaktadır. Nitekim, Gülmez Suriyeli sığınmacılara yönelik siyasî parti söylemlerini incelediği bir çalışmada Türkiye’deki siyasal söylemin güvenlikleştirmeye ve yabancı düşmanlığındaki artışa katkı sağladığını ileri sürmüştür²¹⁴. Benzer bir durum ABD’de de gözlemlenmektedir. Bir sonraki bölümde, ABD’deki Meksikalı göçmenler bağlamında göç yönetişimi, siyasal söylemler ve toplumsal algı ele alınacaktır.

4.2. ABD’nin Göç Yönetişimi ve Meksikalı Göçmenler

Dünyada en fazla uluslararası göçmenin yaşadığı ABD’ye Meksika’dan her yıl binlerce göçmen gitmektedir. Bu kişilerin bir kısmı Orta Amerika’dan ABD’ye gitmeye çalışırken Meksika’yı geçiş ülkesi olarak kullanan göçmenlerdir²¹⁵. Meksika, Küba, Porto Riko, Dominik Cumhuriyeti, İspanya, Orta ve Güney Amerika kökenli göçmenlerin tümünü kapsayan Hispanikler (İspanyol kökenliler), Temmuz 2018 itibarıyla ABD’deki toplam nüfusun %18,3’ünü oluşturmaktadır²¹⁶. 2017 verilerine göre ABD’de yaşayan Hispaniklerin 36,6 milyonu Meksika kökenlidir²¹⁷. 2018 verilerine göre ise ABD’de yaşayan Meksika doğumlu göçmen sayısı 11 milyondan fazladır. Bu bağlamda Meksika uyruklu göçmenler, ABD’deki tüm göçmenlerin %25’ini oluşturmaktadır²¹⁸. ABD dışında doğan Meksikalıların yaklaşık %31’i ABD

²¹² “Kemal Kılıçdaroğlu: Suriyeliler Bütün Düzenimizi Bozacak”, **Habertürk**, 12 Mart 2016, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1208609-kemal-kilicdaroglu-suriyeliler-butun-duzenimizi-bozacak> [23.10.2020].

²¹³ Bahar Atakan, “Türkiye’de Suriye Mafyası Oluşuyor”, **Milliyet**, 8 Ağustos 2020, <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/turkiyede-suriye-mafyasi-olusuyor-6277335> [23.10.2020].

²¹⁴ Recep Gülmez, “The Securitization of the Syrian Refugee Crisis Through Political Party Discourses”, **Journal of International Migration and Integration**, c. 20, s. 3 (2019): 891.

²¹⁵ **age**, 104.

²¹⁶ United States Census Bureau, “Hispanic Heritage Month 2019”, 20 Ağustos 2019, <https://www.census.gov/newsroom/facts-for-features/2019/hispanic-heritage-month.html> [29.12.2019].

²¹⁷ Luis Noe-Bustamante, Antonio Flores, Sono Shah, “Facts on Hispanics of Mexican Origin in the United States, 2017”, Pew Research Center, 16 Eylül 2019, <https://www.pewresearch.org/hispanic/fact-sheet/u-s-hispanics-facts-on-mexican-origin-latinos/> [10.01.2020].

²¹⁸ Migration Policy Institute, “Mexican-Born Population Over Time, 1850-Present”, <https://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/charts/mexican-born-population-over-time> [9.03.2020].

vatandaşıdır²¹⁹. 2017’de ABD’de yaşayan Meksika doğumlu göçmenlerin yaklaşık yarısının (%43) yasa dışı yollarla geldiği tespit edilmiştir²²⁰.

19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın başlarına dek ABD-Meksika arasındaki siyasi gerilime rağmen insanların serbest dolaşım hakkı kısıtlanmamış ve Meksika’dan ABD’ye giden insanlar göçmen sayılmamıştır²²¹. ABD’ye Meksika’dan ilk büyük çaplı göç 1900’lerdeki işçi alımlarıyla başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı’nda Amerikalı sanayiciler, Güney ve Doğu Avrupa’daki iş gücü kaynaklarını yitirince Meksikalı işçilere ağırlık vermiştir. 1920’den sonra ise Güney ve Doğu Avrupa’dan işçi alımlarını kısıtlayan göç yasası nedeniyle Meksika’dan daha fazla işçi alınmaya başlanmıştır²²². İkinci Dünya Savaşı sırasında Meksika’daki yüksek işsizlik ve ABD’nin tarım sektöründeki iş gücü ihtiyacı, iki ülke arasında Bracero Programı’nın başlatılmasıyla sonuçlanmıştır. Program kapsamında 1942-1964 yılları arasında çok sayıda Meksikalı işçi geçici olarak ABD’ye göç etmiş ve sözleşmelerinin sonlanmasıyla da ülkelerine geri dönmüştür²²³. Bu sırada iki milyon yasal işçinin yanı sıra tarımsal bilgi, yaş, cinsiyet ve sağlıkla ilgili şartları sağlamadıkları için programa dahil edilmeyen bazı Meksikalı işçiler de yasa dışı yollardan ABD’ye gelerek çalışmaya başlamıştır²²⁴. “Kaçak Meksikalı göçmen” anlamındaki “Wetback” kavramıyla nitelenen bu kişilerin tutuklanması ve sınır dışı edilmesi için 1954’te Wetback Operasyonu düzenlenmiştir²²⁵. Ancak 1964’te Bracero Programı sonlandıktan sonra bile ülkelere dönmeyen bu göçmenler yasa dışı şekilde yaşamayı sürdürmüştür. 1965’te Göç ve Vatandaşlık Yasası’nın yürürlüğe girmesiyle o zamana dek uygulanan ve Batı Avrupa dışından gelen göçü kısıtlayan federal kota sistemi kaldırılmıştır. Yasanın aile birleşimiyle ilgili maddesi dünyanın her yerinden insana ABD’de yaşayan akrabalarının yanına yerleşme fırsatı sunmuştur²²⁶. Ancak yasa dışı

²¹⁹ Noe-Bustamante, Flores, Shah, **age**.

²²⁰ Ana Gonzalez-Barrera, Jens Manuel Krogstad, “What We Know About Illegal Immigration From Mexico”, Pew Research Center, 28 Haziran 2019, <https://pewrsr.ch/2FAZrIA> [06.03.2020].

²²¹ Ana, **age**, 192.

²²² Jorge Durand, Douglas S. Massey, Rene M. Zenteno, “Mexican Immigration to the United States: Continuities and Changes”, **Latin American Research Review**, c. 36, s. 1 (2001): 109.

²²³ Elizabeth W. Mandeel, “The Bracero Program 1942-1964”, **American International Journal of Contemporary Research**, c. 4, s. 1 (2014): 171-172.

²²⁴ Kelly Lytle Hernandez, “The Crimes and Consequences of Illegal Immigration: A Cross-Border Examination of Operation Wetback, 1943 to 1954”, **The Western Historical Quarterly**, c. 37, s. 4 (2006): 425-426.

²²⁵ **age**, 429.

²²⁶ “Immigration and Nationality Act of 1965”, U.S. House of Representatives: History, Art & Archives, <https://history.house.gov/Historical-Highlights/1951-2000/Immigration-and-Nationality-Act-of-1965/> [30.12.2019].

göç sorunu 1986'daki afa dahi çözülememiştir²²⁷. Nitekim, ABD merkezli düşünce kuruluşu Pew Research Center'ın tahminine göre 2017'de ABD'de yaklaşık 10,5 milyon kayıtsız göçmen yaşamaktaydı²²⁸.

ABD eski Başkanı Barack Obama, 2014'te yaptığı bir açıklamada, güvenlik önlemlerinin yasa dışı girişleri azalttığını belirtirken hâlihazırda ülkede yasa dışı olarak bulunup suça karışan göçmenlerin ise sınır dışı edileceğini ifade etmiştir²²⁹. Obama döneminde yaklaşık 3 milyon göçmen sınır dışı edilmiştir²³⁰. Trump ise göreve gelir gelmez çıkardığı “Yabancı Teröristlerin ABD'ye Girişinden Ülkeyi Korumak” başlıklı kararname ile mülteci kabul işlemlerini dört ay süreyle askıya almıştır²³¹. Ayrıca bu kararname ile nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan yedi ülke (Suriye, Irak, İran, Lübnan, Yemen, Sudan ve Somali) vatandaşına üç ay boyunca vize kısıtlaması getirilmiştir. Bunun yanı sıra Trump, başkanlık seçimi öncesinde, yaklaşık 11 milyon “yasa dışı” göçmenin sınır dışı edileceğini iddia etmiş ancak Obama dönemine kıyasla daha az sayıda göçmen sınır dışı edilmiştir²³². Bununla birlikte, göçmenlerin tutuklanması ve uzaklaştırılmasına yönelik uygulamalar Trump döneminde ağırlık kazanmıştır. Ayrıca ABD-Meksika arasında, Meksika'dan gelen ürünlere ek gümrük vergisi getirme konusundaki girişimden vazgeçilmesi karşılığında, düzensiz göçün engellenmesi konusunda anlaşma imzalanmıştır²³³.

Meksikalıların ABD'deki kayıtsız göçmenler arasında çoğunluğu oluşturduğu 1980'lerde $\frac{3}{4}$ 'ü Meksikalılardan oluşan 3,2 milyon göçmenin statüsü yasallaştırılmıştır. Buna rağmen çok sayıda Meksikalı ABD'ye düzensiz yollardan giriş yapmaya ve kayıt dışı yaşamaya devam etmiştir²³⁴. Günümüzde ise ABD'nin

²²⁷ Jennifer Merolla, S. Karthick Ramakrishnan, Chris Haynes, ““Illegal”, “Undocumented”, or “Unauthorized”: Equivalency Frames, Issue Frames, and Public Opinion on Immigration”, **Perspectives on Politics**, c. 11, s. 3 (2013): 789.

²²⁸ Abby Budiman, “Key Findings About U.S. Immigrants”, Pew Research Center, 20 Ağustos 2020, <https://www.pewresearch.org/?p=290738> [04.05.2021].

²²⁹ “Obama Yeni Göçmenlik Planını Açıkladı”, **Anadolu Ajansı (AA)**, 21 Kasım 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/obama-yeni-gocmenlik-planini-acikladi/99470> [03.05.2021].

²³⁰ “3 Million People Were Deported Under Obama. What Will Biden Do About It?”, **The New York Times**, 23 Ocak 2021, <https://www.nytimes.com/2021/01/23/opinion/sunday/immigration-reform-biden.html> [3.05.2021].

²³¹ “Trump'tan Müslümanların Girişine Kısıtlama”, **Deutsche Welle (DW)**, 28 Ocak 2017, <https://p.dw.com/p/2WYkS> [04.05.2021].

²³² Muzaffar Chishti, Sarah Pierce, “Trump's Promise of Millions of Deportations Is Yet to Be Fulfilled”, 29 Ekim 2020, <https://www.migrationpolicy.org/article/trump-deportations-unfinished-mission> [04.05.2021].

²³³ “Trump'ın Tehdit Ettiği Meksika ile ABD Anlaştı”, **Deutsche Welle (DW)**, 8 Haziran 2019, <https://p.dw.com/p/3K3sP> [04.05.2021].

²³⁴ Durand, Massey, Zenteno, **age**, 108.

sağlamış olduğu yeşil kart gibi uygulamalarla göçün yasal yollardan gerçekleşmesi teşvik edilmektedir²³⁵. Bu sayede, 2007-2017 arasında Meksika uyruklu kayıtsız göçmen sayısı 6,9 milyondan 4,9 milyona inmiştir. 2019 verilerine göre, ABD’deki düzensiz göçmenlerin çoğunluğunu Asya ve Orta Amerika’dan gelen göçmenler oluştursa da toplam kayıt dışı göçmen nüfusun yaklaşık yarısını hâlen Meksikalı göçmenler oluşturmaktadır²³⁶. Siyasal söylemler ve toplumsal algı açısından ise bir sonraki bölümde inceleneceği üzere, “yasa dışı göçmen” tanımının genellikle Meksika’dan gelen göçmenler için kullanıldığı görülmektedir.

4.2.1. Meksikalı Göçmenlere Yönelik Siyasal Söylemler ve Toplumsal Algı

ABD’de göçmenlere yönelik toplumsal algı, göçün ‘yasal’ veya ‘yasa dışı’ olmasına göre değişmektedir²³⁷. Yasa dışı göç genellikle yükselen suç oranları, kamu hizmetlerinin kalitesindeki ve yaşam standartlarındaki düşüşle ilişkilendirilmektedir²³⁸. Buna rağmen 2018’de Pew Araştırma Merkezi tarafından yasal göçe yönelik algının değerlendirildiği bir kamuoyu araştırmasına göre, halkın büyük çoğunluğu (%69), ülkelerinde yasa dışı olarak bulunan göçmenlere karşı sempati duymaktadır²³⁹. Göçmenlere yönelik algının bir diğer boyutu ise etnik kökendir. Çalışmalar, Meksika’dan gelen “yasa dışı” göçmenlere diğerlerine kıyasla daha negatif bir tutumla yaklaşıldığını göstermektedir²⁴⁰. Bu doğrultuda, “yasa dışı” tanımlaması genelde yasal statüsü olmayan Meksikalılar veya İspanyolca konuşan diğer göçmenler için kullanılmaktadır²⁴¹. Bunun yanı sıra, ABD’deki göçmen algısına odaklanan başka bir araştırmaya göre, Latin kökenli olmayan Amerikalılar, genellikle işsizlikten ve düşük maaşlardan sorumlu tuttıkları Meksikalı göçmenlerden tehdit algılamakta ve bu sebeple göçmenlerin tutuklanmasını, sınır dışı edilmesini ve Meksika sınırına duvar

²³⁵ Andrew Selee ve diğ., **Investing in the Neighborhood: Changing Mexico-U.S. Migration Patterns and Opportunities for Sustainable Cooperation** (Washington: Migration Policy Institute, 2019), 6.

²³⁶ John Gramlich, “19 Striking Findings From 2019”, Pew Research Center, 13 Aralık 2019, <https://pewrsr.ch/2PgRLAp> [14.01.2020].

²³⁷ Lisa M. Dorner ve diğ., “I Think Immigrants ‘Kind of Into Two Camps’: Boundary Work by U.S.-Born Community Members in St. Louis, Missouri”, **Educational Policy**, c. 31, s. 6 (2017): 935.

²³⁸ Kristen Hinman, “Valley Park to Mexican immigrants: ‘Adios, illegals!’”, 28 Şubat 2007, <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/valley-park-to-mexican-immigrants-adios-illegals/Content?oid=2483315> [25.10.2020].

²³⁹ Pew Research Center, “Shifting Public Views on Legal Immigration Into the U.S.”, 28 Haziran 2018, <https://www.pewresearch.org/politics/2018/06/28/shifting-public-views-on-legal-immigration-into-the-u-s/> [25.10.2020].

²⁴⁰ Karthick Ramakrishnan, Kevin Esterling, Michael Neblo, “Illegality, National Origin Cues, and Public Opinion on Immigration” (2014): 15, https://polisci.osu.edu/sites/polisci.osu.edu/files/NebloNatOrgCues063014_0.pdf [13.01.2020].

²⁴¹ Dorner ve diğ., **age**, 924.

örülmesini savunmaktadır²⁴². Aynı araştırmanın bir diğer önemli bulgusu ise göçmenlere yönelik olumsuz düşüncelere sahip kişilerin göçmen karşıtı politikalarıyla bilinen Cumhuriyetçileri, özellikle de Trump'ı destekleme eğiliminin yüksek olduğu yönündedir²⁴³. Bununla birlikte, göçmenlere yönelik kamuoyu algısına odaklanan diğer araştırmalar, halkın ve medyanın tutumunda bölgeler arasında farklılıklar bulunduğunu da göstermektedir. Örneğin; Meksika-ABD sınırına yakın yerlerde yasa dışılık temasının ve ırkçılığın diğer bölgelere kıyasla daha yoğun hissedildiği ileri sürülmektedir²⁴⁴.

Göçmenlere yönelik toplumsal algıyı; medyanın ve siyasetçilerin göçü/göçmenleri “yabancı istilası”, “suçlu”, “göç dalgaları”, “yasa dışı” veya “kayıtsız” gibi metaforlarla “tehdit” unsuru hâle getiren söylemleri ve devlet görevlilerinin şiddet içeren müdahalelerini önemsiz gibi göstermeye ve dolayısıyla ayrımcılığın gerçekte kim tarafından kime karşı yapıldığını gizlemeye yönelik tutumları etkilemektedir²⁴⁵. Örneğin; ABD’de çevrimiçi medyada Meksikalı göçmenlerin uyuşturucu kaçakçılığı ve şiddet gibi suçlarla ilişkilendirildiği görülmektedir²⁴⁶. Bununla birlikte, Amerikalıların siyasi ideolojileri, izledikleri haber kanalları ve Meksikalı göçmenlere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma, muhafazakâr bireylerin, liberal görüşlere sahip bireylere kıyasla, Meksika uyruklu göçmenlere karşı daha olumsuz bir tutum benimsediklerini ve kendi ideolojilerine yakın haber kanalını (FOX News) izleme eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir²⁴⁷. Yine bu çalışmaya göre göç karşıtı haberlere maruz kalma ve Meksikalıların göçünü destekleme olasılığı arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır²⁴⁸.

ABD’de medyanın yanı sıra siyasi aktörlerin açıklamalarında da negatif söylemler dikkat çekmektedir. Örneğin; Obama’nın ve Trump’ın söylemlerini ESA ile ele alan bir çalışma, her iki siyasi liderin de göçmenleri suç ve güvenlikle ilişkilendiren ‘yasa dışı göçmenler’, ‘suçlular’ ve ‘suçlu yabancılar’ gibi tanımlamaları ve ekonomi, ulusal

²⁴² Kteily, Bruneau, **age**, 90.

²⁴³ **age**, 91.

²⁴⁴ Merolla, Ramakrishnan, Haynes, **age**, 790.

²⁴⁵ Van Dijk, “Critical Discourse Analysis”, 473-474.

²⁴⁶ Etsuko Kinefuchi, Gabriel Cruz, “The Mexicans in the News: Representation of Mexican Immigrants in the Internet News Media”, **Howard Journal of Communications**, c. 26, s. 4 (2015): 335.

²⁴⁷ Homero Gil de Zúñiga, Teresa Correa ve Sebastian Valenzuela, “Selective Exposure to Cable News and Immigration in the U.S.: The Relationship Between FOX News, CNN, and Attitudes Toward Mexican Immigrants”, **Journal of Broadcasting & Electronic Media**, c. 56, s. 4 (2012): 606-607.

²⁴⁸ **age**, 608.

güvenlik, aile/çocuk ve eğitim gibi temaları ön plana çıkardığını göstermektedir²⁴⁹. Bununla birlikte, Trump'ın söylemlerinde Meksikalı göçmenler aleyhine işleyen ırksal bir vurgunun hâkim olduğu da görülmektedir²⁵⁰. Trump, özellikle Meksika sınırında yaşanan insan hareketliliğini ön plana çıkarmakta ve sınırın tamamına duvar inşa edilerek güvenliğin artırılmasını savunmaktadır. Bu öneriye Cumhuriyetçiler ve muhafazakârlar genelde destek verirken Demokratlar ve liberaller ise karşı çıkmaktadır²⁵¹. Trump ise Demokratların açık sınır politikasını artan vergilerle ve suçlarla ilişkilendirmektedir: “...vergilerinizi yükseltmek istiyorlar, sınırlarınızı açmak istiyorlar, suçun akın etmesini istiyorlar, çünkü sınırlarınızı açtığınızda olacak olan budur”²⁵². Bunun yanı sıra, yasa dışı göçten ve bunun sonuçlarından sorumlu tuttuğu Demokratları, Amerikan vatandaşlarının çıkarlarına uygun davranmamakla suçlamaktadır²⁵³:

“Görüyorsunuz, Amerikan vatandaşlarına verdiklerinden daha fazlasını yasa dışı yabancılara vermek istiyorlar. Başkan olarak, Demokratların sağlık harcamalarınızı alıp yasa dışı olarak ülkemizde bulunan insanlara vermelerine asla izin vermeyeceğim”.

Sonuç olarak uluslararası göç hem Türkiye hem de ABD’de siyasallaşmış ve güvenlikleştirilmiş bir olgudur. Göç-güvenlik ilişkisi, Türkiye’de genellikle Suriyeli sığınmacılar üzerinden kurgulanırken ABD’de ise çoğunlukla Meksikalı göçmenler bağlamında karşımıza çıkmaktadır.

4.3. Bulguların Analizi

Çalışmanın bu kısmında, göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde siyasal söylemin rolünü açıklayabilmek amacıyla Erdoğan ve Trump'ın göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre Erdoğan ve Trump'ın göçmenlere/sığınmacılara yönelik söylemleri büyük ölçüde tezatlık içermektedir ancak her iki örnekte de söz ediminde güvenlikleştirmeye dair örnekler yer almaktadır. Daha önceki bölümlerde de ele alındığı üzere, KO güvenlikleştirmeyi askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel

²⁴⁹ Sonia Tinshe, Junaidi Junaidi, “Who Are Americans? Analysis of Obama and Trump’s Political Speeches on Immigration”, *CELTIC*, c. 6, s. 2 (2019): 79-81.

²⁵⁰ *age*, 84.

²⁵¹ Timothy B. Gravelle, “Politics, Time, Space, and Attitudes Toward US–Mexico Border Security”, *Political Geography*, c. 65 (2018): 115.

²⁵² “Donald Trump Holds a Political Rally in Billings, Montana”, 6 Eylül 2018, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-political-rally-billings-montana-september-6-2018> [31.10.2020].

²⁵³ “Donald Trump Holds a Political Rally in Dallas, Texas”, 17 Ekim 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-dallas-texas-october-17-2019> [27.08.2020].

sektörler bağlamında ele almaktadır. Askeri sektör kuvvet kullanma, baskı, güç ilişkileri ve savaşma becerilerine; siyasi sektör iktidar ilişkileri, yönetim ve tanınmaya yönelik tehditleri içermektedir²⁵⁴. Ekonomik sektör ticaret, üretim ve finans; toplumsal sektör kültür ve kimlik; çevresel sektör ise ekosistem ile ilişkili tehditleri kapsamaktadır. İki liderin söylemleri, farklılıklara ve benzerliklere değinilerek güvenlik sektörleri çerçevesinde analiz edilecek ve söylemlerin kamuoyundaki göçmen/sığınmacı algısı üzerindeki etkisi irdelenecektir. Bununla birlikte, güvenlikleştirici söylemin tam olarak hangi sektöre yöneldiğini belirleyen sabit bir kriterin yokluğu, bu sektörleri birbirinden tamamen ayırmayı imkânsız hâle getirmektedir²⁵⁵. Nitekim, sektörler arasındaki geçişkenlik aşağıda da net bir şekilde görülmektedir. Çalışmanın en önemli bulgularından biri Trump'ın göçmenleri askeri, toplumsal, siyasi ve ekonomik pek çok açıdan güvenlikleştirmeye yönelik söylemlere başvurduğu; Erdoğan'ın ise sığınmacıları özellikle ekonomik güvenlikle ilişkilendirmekle birlikte genellikle güvenlik-dışlaştırdığı yönündedir.

4.3.1. Askeri Güvenlik

Çalışmanın ikinci bölümünde de belirtildiği üzere Soğuk Savaş sırasında devletler, ulusal güvenliği dar bir bakış açısıyla askeri tehditler üzerinden değerlendirmiştir. Bu dönemde ABD'de siyasi liderler, dış politikaya ilişkin sorunlar karşısında askeri tehdit algısı yaratarak kamuoyu oluşturmayı daha kolay bulmuştur²⁵⁶. Benzer şekilde, Türkiye'nin de güvenlik algısı askeri tehditler çerçevesinde şekillenmiş ve göç güvenlikle ilişkilendirilmemiştir. 1990'larda ise yeni güvenlik yaklaşımları ulusal ve uluslararası güvenliğe farklı bir bakış açısı kazandırmış ve güvenlik askeri tehditlerin ötesinde tanımlanmaya başlanmıştır. Bu süreçte, askeri gücün kullanım alanı da dönüşmüş ve özellikle Batı Avrupa'da silahlı kuvvetler, ekonomik ve siyasi ilişkiler bağlamında kullanılmaya başlanmıştır²⁵⁷. Değişen güvenlik anlayışının bir göstergesi olarak uluslararası göç hem Türkiye'de hem de ABD'de güvenlikleştirilmiştir. Bununla birlikte, her iki ülkede de düzensiz göç olgusuna karşı siyasal, toplumsal ve ekonomik önlemlerin yanı sıra askeri bir çözüm arandığı da gözlemlenmektedir.

²⁵⁴ Barry Buzan, Richard Little, **International Systems in World History** (Oxford: Oxford University Press, 2000), 73-74'ten aktaran Mathias Albert, Barry Buzan, "Securitization, Sectors and Functional Differentiation", **Security Dialogue**, c. 42, s. 4-5 (2011): 418.

²⁵⁵ Albert, Buzan, **age**, 415.

²⁵⁶ Ullman, **age**, 129.

²⁵⁷ Barry Buzan, "Askeri Güvenliğin Değişen Gündemi", çev. Burcu Yavuz, **Uluslararası İlişkiler**, c. 5, s. 18 (Yaz 2008): 108.

Askeri güvenlik sektörü, devletlerin iç ve dış askeri tehditlerin yanı sıra göçmenler ve rakip ideolojiler gibi askeri olmayan tehditler karşısında aldıkları askeri önlemleri de kapsamaktadır²⁵⁸. Bu açıdan Türkiye ve ABD’de düzensiz göçle mücadele amacıyla sınır kontrollerinin sıkılaştırılması, duvar inşası ve son teknoloji güvenlik sistemleri gibi yeni savunma mekanizmalarının oluşturulması askeri güvenliğin kapsamına girmektedir. Buna rağmen incelenen metinlerde Erdoğan’ın göçü doğrudan askeri güvenlikle ilişkilendirdiğine dair bir bulguya rastlanmamıştır. Aksine, özellikle uluslararası topluma seslenirken göçün yalnızca güvenlik açısından değerlendirilmemesi gerektiğini ve askeri nitelikteki bazı önlemlerin düzensiz göçle mücadelede işlevsiz kaldığını belirtmektedir²⁵⁹:

“Göç ve mülteciler konusunu sadece güvenlik perspektifinden ele almak, indirgemeci bir yaklaşım olacaktır. Daha yüksek duvarlar inşa etmenin, daha fazla dikenli tel çekmenin düzensiz göçü önlemek için çözüm olmadığı aşikardır”.

Bunun yanı sıra, göçü güvenlik boyutu da bulunan “insani” ve “siyasi” bir olgu olarak değerlendirmektedir: “Göç, güvenlik boyutu da olan insani ve siyasi bir meseledir. Bu meselenin özünde adalet açığı ve empati eksikliği vardır”²⁶⁰. Göçün güvenlik boyutu, özellikle Suriye iç savaşından itibaren Türkiye’nin doğu ve güneydoğu sınırındaki düzensiz göç hareketlerinin artan bir şekilde gündeme gelişiyle AB ile ilişkilerde daha aktif rol oynamaktadır. Nitekim, 2014-2020 Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı belgesinde, AB uyum süreci çerçevesinde entegre sınır yönetimi kapsamında Suriye sınırındaki göç hareketliliği ve sınır güvenliğinin önemi vurgulanmıştır²⁶¹. Daha önce de belirtildiği üzere Türkiye, Suriye krizinin yol açtığı düzensiz göç hareketliliği ve terör faaliyetlerinin sınır güvenliğini tehdit etmeye başladığı andan itibaren askeri ve fiziki önlemler olarak geçiş noktalarındaki kontrolleri artırmıştır. Bu bağlamda Erdoğan, silahlı kuvvetlerin düzensiz göç karşısında sürdürdüğü mücadeleden

²⁵⁸ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 50.

²⁵⁹ “Budapeşte Süreci 6. Bakanlar Konferansı Konuk Bakan ve Heyet Başkanları Onuruna Akşam Yemeğinde Yaptıkları Konuşma”, 19 Şubat 2019, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/102067/budapeste-sureci-6-bakanlar-konferansi-konuk-bakan-ve-heyet-baskanlari-onuruna-aksam-yemeginde-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

²⁶⁰ **age**.

²⁶¹ European Commission, “Instrument For Pre-Accession Assistance (IPA II): Indicative Strategy Paper For Turkey (2014-2020)”, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20140919-csp-turkey.pdf [29.12.2020].

memnuniyetle bahsetmekte ve Avrupa'ya kendi güvenliği açısından Türkiye'nin önemini hatırlatan söylemlerde bulunmaktadır²⁶²:

“Ülkemize göç akınları artarak devam ederken dahi, güvenlik güçlerimiz büyük bir özveriyle düzensiz göçle mücadelesini sürdürüyor. Hem doğu, hem batı sınırlarımızın güvenliğini etkin bir şekilde korumaya devam ediyoruz. Bu durum sınır güvenliğini sadece Türkiye'nin değil, Avrupa'nın güvenliği olarak ele aldığımızın işaretidir”.

Dolayısıyla, Erdoğan askeri önlemleri destekleyici bir söylem de geliştirmekte fakat çoğunlukla bu önlemlerin düzensiz göç sorununu çözemeyeceğini belirtmektedir. Trump ise yasa dışı göçün ulusal güvenlik sorunu olduğunu açıkça ifade etmekte ve bu söylemini istikrarlı bir şekilde sürdürmektedir. Nitekim, 2018'deki bir konuşmasında yasa dışı göç karşısında silahlı kuvvetlerin kullanımını desteklediğini belirtmiştir: “...gerekirse güney sınırimızı savunmak için orduyu göndermeye hazırım”²⁶³. 2019'da ise sınırda yaşanan hareketlilik nedeniyle “ulusal acil durum” ilan ettiğini ve düzensiz göçmenlere karşı orduyu görevlendirdiğini duyurmuştur²⁶⁴. Sonuç olarak her iki lider de göç-güvenlik ilişkisini doğrulamaktadır. Ancak göçün daha çok insani ve siyasi yönüne dikkat çeken Erdoğan'ın aksine Trump, güvenlik boyutuna daha fazla vurgu yapmakta ve askeri önlemlerin gerekliliğine dair söylemlerde bulunmaktadır.

4.3.2. Siyasi Güvenlik

KO'ya göre güvenlikleştirme siyasal bir eylem olduğu için siyasi sektör tüm diğer sektörleri içine alabilen geniş bir alandır. Örneğin; bir devletin örgütsel istikrarını hedef alan siyasi bir tehdit topluma (kimliğe) yöneldiğinde toplumsal tehdit kategorisinde değerlendirilebilir. Bununla birlikte siyasi güvenlik, genel olarak devletin ideolojik temellerine ve egemenliğine yönelik askeri olmayan tehditler ile uluslararası toplum ve uluslararası hukuk gibi sistem düzeyindeki referans nesneleriyle ilişkilidir²⁶⁵. Bu bağlamda, BM 1994 İnsani Kalkınma Raporu'nda da belirtildiği üzere, siyasi güvenlik insan onuruna ve temel insani haklara uygun yaşam koşullarını

²⁶² “Reform Eylem Grubu Toplantısı Öncesi Yaptıkları Konuşma”, 9 Mayıs 2019, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/105309/reform-eylem-grubu-toplantisi-oncesi-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

²⁶³ “Donald Trump Holds a Political Rally in Missoula, Montana”, 18 Ekim 2018, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-missoula-mt-october-18-2018> [11.12.2020].

²⁶⁴ “Donald Trump Delivers a Speech at the 2019 CPAC Convention in Maryland”, 2 Mart 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-cpac-convention-2019-march-2-2019> [11.12.2020]; “Donald Trump Holds a Political Rally in Grand Rapids, Michigan”, 28 Mart 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-grand-rapids-march-28-2019> [30.10.2020].

²⁶⁵ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 141-142.

da kapsamaktadır²⁶⁶. Raporda açıkça belirtilmese de demokrasi ve demokratik rejimler de siyasi güvenliğin birer parçasıdır²⁶⁷. Erdoğan ve Trump'ın göçmenler/sığınmacılar ve siyasi güvenlik bağlamındaki söylemleri birbirinden oldukça farklıdır.

Trump yasa dışı göç hareketlerini ABD'nin egemenliğine yönelik bir saldırı olarak değerlendirmekte ve Demokratları bu saldırının parçası hâline getirmektedir: “Konuştuğumuz gibi Demokratlar, milyonlarca yasa dışı yabancıyı yasalarımızı çiğnemeye, egemenliğimizi ihlal etmeye, sınırlarımızı aşmaya ve ulusumuzu pek çok şekilde yok etmeye açıkça teşvik ediyor...”²⁶⁸. Ayrıca Cumhuriyetçilerin bu saldırı karşısında ABD'nin “egemen sınırlarını korumaya”²⁶⁹ kararlı olduğunu belirterek Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasındaki siyasi ve toplumsal kutuplaşmayı şiddetlendirebilecek açıklamalarda bulunmuştur.

Erdoğan'ın ise incelenen metinler arasında sığınmacılar ve egemenlik arasında ilişki kuran bir söylemi bulunmamakla birlikte, egemenlik hakkı söylemi Suriye'deki iç savaşıla ilgili açıklamalarında yer almaktadır. Bu bağlamda Suriye'deki krizin ülkenin “egemenlik haklarına saygılı bir yaklaşımla” çözülmesini önermektedir²⁷⁰. Ayrıca Erdoğan, Suriyeli sığınmacılar yararına hak temelli açıklamalarda da bulunmakta ve insan hakları, demokrasi ve özgürlük vurgusu yapmaktadır. Buna ek olarak, mülteci meselesinde hak ihlalleri yaşandığını açıkça belirterek uluslararası toplumu, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi çerçevesinde hareket etmeye çağırmaktadır²⁷¹. Erdoğan'ın aksine Trump ise düzensiz göç karşısında güvenli sınırların tüm ülkeler için bir hak olduğunu, güvenliğin sağlanamayışının ise “insan haklarına ve insan

²⁶⁶ UNDP, *age*, 32.

²⁶⁷ Thomaz Guedes da Costa, “Political Security, an Uncertain Concept with Expanding Concerns”, **Globalization and Environmental Challenges: Reconceptualizing Security in the 21st Century**, ed. Hans Günter Brauch ve diğ., Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace, c. 3 (Berlin: Springer, 2008): 562.

²⁶⁸ “Donald Trump Holds a Political Rally in Pensacola, Florida”, 3 Kasım 2018, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-pensacola-fl-november-3-2018> [12.12.2020].

²⁶⁹ “Donald Trump Holds a Political Rally in Biloxi, Mississippi”, 26 Kasım 2018, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-biloxi-ms-november-26-2018> [12.12.2020].

²⁷⁰ “39. Türkiye Büyük Millet Meclisi 26. Dönem 2. Yasama Yılı Açılışında Yaptıkları Konuşma”, 1 Ekim 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/52461/turkiye-buyuk-millet-meclisi-26-donem-2-yasama-yili-acilisinda-yaptiklari-konusma> [12.12.2020].

²⁷¹ “Çanakkale 100. Yıl Barış Zirvesi'nde Yaptıkları Konuşma”, 23 Nisan 2015, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/32664/canakkale-100-yil-baris-zirvesinde-yaptiklari-konusma> [13.12.2020].

onuruna” zarar verdiğini belirtmektedir²⁷². Dolayısıyla, Erdoğan siyasi güvenliği sığınmacıların güvenliği üzerinden ele alırken Trump ise devletin ve vatandaşların güvenliğini öncelemektedir.

4.3.3. Toplumsal Güvenlik

Toplumsal güvenlik, siyasi güvenlikle bağlantılı ancak ondan farklı bir olgudur. Toplumsal sektörde tehdidin referans nesnesi toplumun bekasıdır²⁷³. Bu tehditler genellikle dile, geleneklere, kültürel değerlere ve dine yöneliktir²⁷⁴. Başka bir deyişle, bu sektörde güvenlik tehdidi büyük ölçüde toplumsal kimliği hedef almaktadır²⁷⁵. Campbell’e göre kimlik, gruplar/insanlar arasındaki farklılıklarla bağlantılı olarak inşa edilen ve varoluşun ayrılmaz bir parçasına dönüşen bir olgudur²⁷⁶. Dolayısıyla, güvenlikleştirme sürecinde varoluşsal bir tehdit olarak adlandırılan meseleler kimlikle yakından ilişkilidir.

Türkiye’de Suriyeli sığınmacılar konusunda ulusal kimliğe yönelik kaygılar genellikle etnik, kültürel ve dini kimliğe yönelik tehdit algıları ve sığınmacıların politik bir araç hâline getirildiği iddiası etrafında şekillenmektedir²⁷⁷. Erdoğan’ın ise Suriyeli sığınmacılar ve Türk toplumu arasındaki ortak tarihi, kültürel ve dini değerleri ön plana çıkararak kimlik farkından kaynaklı bir çatışmayı önlemeye çalıştığı görülmektedir. Bu bağlamda, tarihe referans vererek kimlik farkının bir arada yaşayabilmeyi engellemediğini belirtmektedir: “Asırlardır farklı kültürlerin, inançların, etnik kimliklerin barış içinde birarada yaşadığı Türkiye, bu zorlu sürecin atlatılması için inisiyatif almaya hazırdır”²⁷⁸.

Erdoğan ve Trump arasındaki en önemli söylem farkı göçmenlere/sığınmacılara yönelik tanımlamalarda ortaya çıkmaktadır. Erdoğan sığınmacıları ağırlıklı olarak “mazlum”, “masum”, “mağdur”, “kardeş”, “misafir” ve “muhacir”; Türk toplumunu

²⁷² “Donald Trump Addresses the 74th Session of the United Nations”, 24 Eylül 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-74th-united-nations-general-assembly-september-24-2019> [13.12.2020].

²⁷³ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 119.

²⁷⁴ Buzan, **İnsanlar, Devletler ve Korku**, 111-112.

²⁷⁵ Ole Wæver, “Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi”, çev. Birgül Demirtaş Coşkun, **Uluslararası İlişkiler**, c. 5, s. 18 (Yaz 2008): 153.

²⁷⁶ David Campbell, **Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity** (Minnesota University Press, 1998), 352.

²⁷⁷ Uluslararası Kriz Grubu, **Türkiye’nin Mülteci Sorunu: Kalıcılığın Siyaseti**, Avrupa Raporu, No: 241 (Brüksel, 2016), 15.

²⁷⁸ “10. Büyükelçiler Konferansı’nda Yaptıkları Konuşma”, 13 Ağustos 2018, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/96166/10-buyukelciler-konferansi-nda-yaptiklari-konusma> [30.10.2020].

ise “ensar” olarak tanımlamaktadır: “Dedik ki ‘bizim medeniyetimizde ensarlık farklı bir şey, biz ensarız.’ Ve muhacirlere elimizi açtık, göğsümüzü açtık ve onları ülkemizde ağırlıyoruz”²⁷⁹. Erdoğan’ın misafir tanımını kullanarak göçün geçiciliğine ve Türk halkının misafirperverliğine işaret ettiği; muhacir ve ensar gibi dini anlamda birleştirici kimlikleri²⁸⁰ vurgulayarak ise toplumsal bir gerginliğe yol açabilecek söylemlerden kaçındığı görülmektedir.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, genellikle güvenlik-dışlaştırıcı söylemlere başvuran Erdoğan bazı söylemlerinde ise Suriye içerisindeki terör örgütlerinden söz ederken Suriye’yi “terör ihraç eden bir ülke”, Türkiye’yi ise “terör saldırılarından en çok etkilenen bir ülke” olarak tanımlamaktadır²⁸¹. Sığınmacıları ise -göç ve terörü birbirinden net bir şekilde ayırarak- “terör mağdurları” olarak adlandırmaktadır²⁸²:

“İlla birilerini bağrınıza basacaksanız, savaştan, ölümden, açlıktan size sığınan insanları bağrınıza basın. Madem ülkenize birilerini kabul edeceksiniz, teröristleri değil, terör mağdurlarını kabul edin. Türkiye’den kaçan teröristlere yer bulanlar, canileri baş tacı edenler her halde birkaç milyon mülteciyi ağırlamak için de hazırlıkları vardır”.

Bunun yanı sıra, Suriyelilerin yaşadığı dramın insani boyutuna dikkat çekerek yapılan yardımları toplumsal bir sorumluluk olarak görmekte ve “ahlaki sorumluluk”²⁸³, “insani görev”, “komşuluk vazifesi” ve “uluslararası yükümlülük” olarak nitelendirmektedir²⁸⁴. Trump ise vatandaşların güvenliğini tehdit ettiğini ileri sürdüğü düzensiz göç sorununu çözmeyi “ahlaki bir görev” olarak tanımlamaktadır²⁸⁵.

²⁷⁹ “Beştepe Millet Kongre ve Kültür Merkezi Açılışı ile Şehitleri Anma Programı’nda Yaptıkları Konuşma”, 29 Temmuz 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/49832/bestepe-millet-kongre-ve-kultur-merkezi-acilisi-ile-sehitleri-anma-programinda-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

²⁸⁰ Adnan Demircan, “Siyasetin Kültürel ve Sosyal Hayattaki Yansımaları Bağlamında ‘Ensâr ve Muhacir’ Kavramları”, **Anemon: Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, c. 1, s. 1 (2013): 8-9.

²⁸¹ “Somali 6. Yüksek Düzeyli Ortaklık Forumu’nda Yaptıkları Konuşma”, 23 Şubat 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/39904/somali-6-yukse-dukzeyli-ortaklik-forumunda-yaptiklari-konusma> [29.10.2020].

²⁸² “MÜSİAD 16. EXPO Fuarı ve 20. Uluslararası İş Forumu Kongresi’nde Yaptıkları Konuşma”, 9 Kasım 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/58925/musiad-16-expo-fuari-ve-20-uluslararasi-is-forumu-kongresinde-yaptiklari-konusma> [29.10.2020].

²⁸³ “6. Türk Tıp Dünyası Kurultayı’nda Yaptıkları Konuşma”, 31 Ekim 2019, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/112398/6-turk-tip-dunyasi-kurultayi-nda-yaptiklari-konusma> [14.12.2020].

²⁸⁴ “İkinci Mülki Amirler Toplantısı’nda Yaptıkları Konuşma”, 17 Şubat 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/39883/ikinci-mulki-amirler-toplantisinde-yaptiklari-konusma> [27.08.2020].

²⁸⁵ “Donald Trump Delivers the State of the Union”, 5 Şubat 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-state-of-the-union-february-5-2019> [27.08.2020].

Erdoğan’ın aksine Trump, göç ve ulusal/toplumsal güvenlik arasında sıkı bir ilişki kurmakta ve uyuşturucu ticareti, insan kaçakçılığı ve cinayet gibi organize suçlarla ilişkilendirdiği “yasa dışı” göçmenleri “hayvanlar” olarak tanımlayarak insan-dışlaştırmaktadır²⁸⁶:

“Onlar insan değiller. İşte bu yüzden kana susamış MS-13 çetesi üyelerine tam olarak geçen hafta kullandığım isimle sesleniyoruz. İsim neydi? [Dinleyiciler 'Hayvanlar' diye sesleniyor] Hayvanlar. MS-13, ülkemize sızmak için göçmenlik yasalarımızdaki bariz boşluklardan yararlanmaktadır”.

Trump göçmenlere yönelik söylemlerinde çoğunlukla “suçlu”, “suçlu yabancılar”, “tehlikeli” ve “teröristler” gibi ifadeler kullanmakta ve göçü doğrudan güvenlik sorunlarıyla ilişkilendirmektedir²⁸⁷. Bu durum, toplumun göçmenlere yönelik tutumunu negatif yönde etkileyebilmektedir. Nitekim Van Dijk, politikacıların göçmenlere yönelik negatif söylemlerinin toplumsal algıyı etkileyerek göçmenlerin “yasa dışı” ve “kayıtsız” gibi kavramlarla anılmasına yol açabileceğini belirtmektedir²⁸⁸.

Trump’ın da söylemlerinde “masum” tanımlamasına başvurduğu görülmektedir. Ancak Erdoğan bu tanımlamayla Suriyeli sığınmacıları kastederken Trump ise aşağıdaki örnekten de anlaşılacağı üzere Amerikan vatandaşlarını kastetmektedir²⁸⁹:

“On binlerce masum Amerikalı, sınırlarımızı geçen ve şehirlerimize akın eden -met, eroin, kokain ve fentanil dahil olmak üzere- öldürücü uyuşturucular tarafından öldürülüyor. Barbar MS-13 çetesi şu anda en az 20 farklı Amerikan eyaletinde faaliyet gösteriyor ve neredeyse hepsi Güney Sınırımızdan geliyor”.

Bunun yanı sıra, yasa dışı göçle ilişkilendirdiği uyuşturucu trafiğine “Meksikalı” kimliği atfetmektedir: “Haftada 300 Amerikalı Meksikalı-eroin kaçakçılığından ölüyor”²⁹⁰. Amerikan vatandaşlarını ise Meksikalı göçmenlerin işlediği suçların kurbanı olarak göstererek göçmenler ve vatandaşlar arasında fail-mağdur ilişkisi yaratmaktadır. Ayrıca göçmenleri suçlu olarak kurgulayan söylemler kamuoyunu da

²⁸⁶ “Donald Trump Holds a Political Rally in Nashville, Tennessee”, 29 Mayıs 2018, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-nashville-may-29-2018> [14.12.2020].

²⁸⁷ “Donald Trump Holds a Political Rally in Minneapolis, Minnesota”. 10 Ekim 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-minneapolis-mn-october-10-2019> [13.10.2020].

²⁸⁸ Van Dijk, “Critical Discourse Analysis”, 473-474.

²⁸⁹ “Donald Trump Delivers the State of the Union”, 5 Şubat 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-state-of-the-union-february-5-2019> [27.08.2020].

²⁹⁰ “Donald Trump Holds a Political Rally in Grand Rapids, Michigan”, 28 Mart 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-grand-rapids-march-28-2019> [30.10.2020].

etkilemekte, göçmenlerin “suç” ve “terör” olaylarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir²⁹¹.

Özetle, göç ve toplumsal güvenlik arasında kurulan ilişki bağlamında Trump ile Erdoğan arasında önemli farklar bulunmaktadır. Erdoğan Suriyeli sığınmacılar ve Türk toplumu arasında kimliğe yönelik tehdit algısından kaynaklı bir ayrışmayı önlemek amacıyla ortak kültürel, tarihi ve dini değerlere işaret eden pozitif söylemler geliştirmektedir. Trump ise göçmenler ve suç örgütleri arasında ilişki kuran ve Amerikan vatandaşlarını mağdur olarak tanımlayan söylemleriyle toplumsal bir ayrışmayı şiddetlendirebilecek açıklamalarda bulunmaktadır. Nitekim, Trump’ın kayıtsız göçmenleri uyuşturucu ve insan kaçakçılığı gibi sorunlarla ilişkilendiren söylemlerinin vatandaşlar ve göçmenler arasında biz-öteki karşıtlığına dayanan sınırlar inşa ettiği ileri sürülmektedir²⁹².

4.3.4. Ekonomik ve Çevresel Güvenlik

Ekonomi, ulusal çıkarların ve güvenliğin bir parçası olarak ele alınan siyasallaşmış ve güvenlikleştirilmiş bir alan olarak değerlendirilmektedir²⁹³. Ekonomik güvenlik; bireyleri, sınıfları, devletleri ve küresel pazarı kapsayan geniş bir referans nesnesi potansiyeline sahiptir²⁹⁴. Çevresel güvenlik ise artan nüfusun kaynak tüketiminde yarattığı artışın çevresel etkilerinin ekonomik büyüme, kalkınma ve sağlık alanında yarattığı risklerle ilintilidir²⁹⁵. Çevre güvenliğinin ekonomik refah ile ilişkisi nedeniyle çevresel ve ekonomik sektör bir arada değerlendirilecektir.

Kitlesel göç hareketleri, hedef ülke açısından ekonomik ve çevresel birtakım riskler barındırmaktadır. Bu riskler, Buzan’ın da belirttiği gibi göçmenler ev sahibi ülkenin kaynaklarını zorladığında ortaya çıkmaktadır²⁹⁶. Göçmen nüfusunun yoğunluğuna bağlı olarak göçün kent dokusunda bozulmaya yol açtığı, sosyal düzeni bozduğu, kirlilik gibi çevre sorunlarını artırdığı ve dolayısıyla çevresel bir tehdit oluşturduğuna

²⁹¹ Ana Gonzalez-Barrera, Phillip Connor, “Around the World, More Say Immigrants Are Strength Than a Burden”, Pew Research Center, 14 Mart 2019, <https://www.pewresearch.org/global/2019/03/14/around-the-world-more-say-immigrants-are-a-strength-than-a-burden/> [13.03.2020].

²⁹² Angela Cora Garcia, “Bordering Work in Contemporary Political Discourse: The Case of the US/Mexico Border Wall Proposal”, **Discourse & Society**, c. 30, s. 6 (2019): 579.

²⁹³ Krakov Mesjasz, “Ekonomik Güvenlik”, **Uluslararası İlişkiler**, c. 5, s. 18 (Yaz 2008): 130-133.

²⁹⁴ Buzan, Wæver, De Wilde, **age**, 100.

²⁹⁵ Jon Barnett, “Environmental Security”, **Handbook of New Security Studies**, ed. J. Peter Burgess (New York: Routledge, 2010): 123-124.

²⁹⁶ Buzan, **İnsanlar, Devletler ve Korku**, 90.

yönelik söylemler kamusal ve siyasi alanda yaygındır²⁹⁷. Göçün çevresel etkilerine işaret eden söylemlere sınırlı da olsa Erdoğan ve Trump'ın konuşmalarında da rastlanmaktadır. Fakat iki lider de göçün çoğunlukla ekonomik etkilerine dikkat çekmektedir.

Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı nüfusunun sınır illerinde yoğunlaşması ve ülke geneline orantısız bir şekilde dağılması demografik dengeyi tehdit etmektedir. Nitekim, Suriyeli sığınmacıların nüfusu sınır illerinden Kilis'te toplam nüfusun yaklaşık %76'sını oluşturmaktadır²⁹⁸. Buradan hareketle Erdoğan, göçün kitlesel boyutuna dikkat çekmekte ve bu durumun sürdürülebilir olmadığını altını çizmektedir²⁹⁹. Ancak göçü doğrudan çevre güvenliği ile ilişkilendirmemektedir. Trump ise kitlesel göçün kamu kaynaklarını zorladığını ve hayat kalitesini düşürdüğünü ifade etmektedir³⁰⁰.

Daha önceki bölümlerde de ele alındığı üzere, uluslararası göç toplum tarafından eğitim ve sağlık gibi kamu hizmetlerine, istihdama ve barınmaya yönelik bir tehdit olarak algılanabilmektedir. Bu durumda göçmenlerin kamu kaynakları üzerinde oluşturduğu mali “yük” söylemlerde vurgulanabilmektedir³⁰¹. Nitekim, Erdoğan zorunlu göç hareketinin ekonomik etkilerinin yanı sıra siyasi ve insani etkilerini de “yük” olarak ifade etmektedir: “...4,5 milyonu bulan sığınmacıların getirdiği ekonomik, siyasi ve insani yükleri omuzladık”³⁰². Suriyeli sığınmacıların temel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda Türkiye'nin yaşadığı zorluğu sıklıkla dile getiren Erdoğan, uluslararası toplumdan “kölfe paylaşımı” talep etmektedir: “Uluslararası toplumun, bu konuda artık etkin bir işbirliği, kölfet paylaşımı ve samimi

²⁹⁷ Carmel E. Price, Ben Feldmeyer, “The Environmental Impact of Immigration: An Analysis of the Effects of Immigrant Concentration on Air Pollution Levels”, **Population Research Policy Review**, c. 31, s. 1 (2012): 120.

²⁹⁸ “Geçici Koruma”, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> [27.12.2020].

²⁹⁹ “İkinci Mülki Amirler Toplantısı'nda Yaptıkları Konuşma”, 17 Şubat 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/39883/ikinci-mulki-amirler-toplantisinde-yaptiklari-konusma> [27.08.2020].

³⁰⁰ “Donald Trump Announces His 2020 Candidacy at a Political Rally in Orlando”, 18 Haziran 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-reelection-orlando-june-18-2019> [02.11.2020].

³⁰¹ Roger Zetter, “Are Refugees an Economic Burden or Benefit?”, **Forced Migration Review**, s. 41 (2012): 50, <https://www.fmreview.org/preventing/zetter> [30.10.2020].

³⁰² “Hak-İş 14. Olağan Genel Kurulu'nda Yaptıkları Konuşma”, 10 Temmuz 2019, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/107032/hak-is-14-olagan-genel-kurulu-nda-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

bir dayanışma içerisinde hareket etmesi gerekiyor”³⁰³. Trump ise göçmenlerin eğitim ve sağlık hizmetleri üzerinde “aşırı yük” oluşturduğunu ileri sürmektedir³⁰⁴. Ayrıca ABD’nin “yasa dışı yabancılar” için “sığınak” olmadığını belirten Trump, göçün maliyetinin Amerikan vatandaşları tarafından karşılandığını da sıklıkla dile getirmektedir: “Bir tahmine göre, yasa dışı göç Amerikalılara her yıl 200 milyar dolardan fazlaya mal oluyor”³⁰⁵.

Bireyler açısından ekonomik güvenlik genellikle iş ve gelir güvenliği olarak anlaşılmaktadır³⁰⁶. Daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere hem Türkiye’de hem de ABD’de göçmenler istihdama yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte, Erdoğan sığınmacıları işsizlik ile ilişkilendirmemekte, aksine Kılıçdaroğlu’nun Suriyeliler ile işsizlik arasında ilişki kuran söylemlerini “hezeyan” olarak değerlendirmektedir³⁰⁷:

“Uluslararası kuruluşlardan gelen kaynaktan başka hiçbir gelirleri olmayan Suriyelilere verilen ayda 200-250 liraya dahi tahammül edememiştir. Daha Suriyelilerin seçimlerde oy kullandığı yalanını, işsizliğin sebebi oldukları hezeyanını ve diğer provokasyonlarını saymıyorum”.

Trump ise suç artışının yanı sıra işsizliği ve ücretlerdeki düşüşü de yasa dışı göçle ilişkilendirmekte ve sınırların kapatılmasına karşı çıkan siyasetçileri eleştirmektedir³⁰⁸:

“Zengin politikacılar ve bağışçılar, hayatlarını duvarların, kapıların ve korumaların ardında yaşarken sınırları açmak için bastırıyor. Bu arada, işçi sınıfı Amerikalılar, kitlesel yasa dışı göçün bedelini ödemek zorunda kalıyor -azaltılmış işler, daha düşük ücretler, aşırı kalabalık okullar ve hastaneler, artan suç ve tükenmiş bir sosyal güvenlik ağı”.

Uluslararası göç hareketleri, elbette ev sahibi ülkelerde kamu harcamalarına önemli bir ek maliyet getirmektedir. Ancak zorunlu nedenlerle başka ülkelere sığınmak durumunda kalmış ve ekonomik özgürlüklerini yitirmiş insanlara yapılan harcamaların maliyeti üzerinden göç ve ekonomik sorunlar arasında doğrudan ilişki kuran söylemler, göç karşıtı politikalara yönelik toplumsal desteğin artmasına yol

³⁰³ “G-20 Antalya Liderler Zirvesi Sonunda Basın Toplantısında Yaptıkları Konuşma”, 16 Kasım 2015, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/36000/g-20-antalya-liderler-zirvesi-sonunda-basin-toplantisinda-yaptiklari-konusma> [12.12.2020].

³⁰⁴ “Donald Trump Holds a Political Rally in Montoursville, Pennsylvania”, 29 Mayıs 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-montoursville-pa-may-20-2019> [14.10.2020].

³⁰⁵ “Donald Trump Addresses the Turning Point USA Student Action Summit”, 21 Aralık 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-turning-point-usa-student-summit-december-21-2019> [31.10.2020].

³⁰⁶ UNDP, *age*, 25-26.

³⁰⁷ “AK Parti Grup Toplantısında Yaptıkları Konuşma”, 10 Nisan 2018, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/92346/ak-parti-grup-toplantisinda-yaptiklari-konusma> [30.10.2020].

³⁰⁸ “Donald Trump Delivers the State of the Union”, 5 Şubat 2019, <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-state-of-the-union-february-5-2019> [27.08.2020].

açabilmektedir. Bu durumda, gerçekte ekonomik faaliyetleri yöneten aktörlerin başarısızlığından kaynaklanan ekonomik tehditler³⁰⁹ yanlış bir şekilde göçmenlerle ilişkilendirilebilir. Bunun yerine, 1951 Cenevre Sözleşmesi'nden itibaren ve son olarak 2018 Mültecilere İlişkin Küresel Mütabakat'ta ve Küresel Göç Sözleşmesi'nde de vurgulanan uluslararası iş birliğinin ve sorumluluk paylaşım mekanizmalarının güçlendirilmesi tavsiye edilmektedir³¹⁰.

Literatürde sorumluluk paylaşımının sosyoekonomik yardımlar ve mültecilerin kabulü olmak üzere iki temel yönü vurgulanmaktadır³¹¹. Benzer şekilde, Erdoğan'ın da Avrupa'nın kabul ettiği mülteci sayısının ve uluslararası toplum tarafından Türkiye'deki sığınmacılar için ayrılan kaynağın yetersizliğini vurgularken sorumluluk paylaşımının bu iki yönünü ön plana çıkardığı görülmektedir. Trump'ın ise incelenen metinlerde "yük" kavramını sıklıkla kullanmasına karşın yük veya sorumluluk paylaşım mekanizmalarından söz ettiğine dair bir bulguya ulaşılamamıştır.

³⁰⁹ Buzan, **İnsanlar, Devletler ve Korku**, 114.

³¹⁰ Bkz. United Nations (UN), Global Compact for Migration: Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration, paragraf 11-12, 3 (2018), https://migrationnetwork.un.org/sites/default/files/docs/gcm_-_final.pdf [28.12.2020]; UN, Global Compact on Refugees, paragraf 14-48, 7-18 (2018), <https://www.unhcr.org/5c658aed4> [28.12.2020].

³¹¹ Rebecca Dowd, Jane Mcadam, "International Cooperation and Responsibility-Sharing to Protect Refugees: What, Why And How?", **International and Comparative Law Quarterly**, c. 66, s. 4 (2017): 867.

5. SONUÇ

1990’lardan itibaren insan hareketliliğinin artan önemiyle birlikte uluslararası göç sıklıkla güvenlikleştirilen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Soğuk Savaş’ın bitişiyle başlayan, 11 Eylül saldırılarıyla devam eden ve 2015’te artan zorunlu göç hareketleriyle ivme kazanan göç-güvenlik ilişkisi, göçmenleri ve sığınmacıları güvenlik söz edimlerinin hedefi hâline getirmektedir. Bu durumda KO’nun güvenlikleştirme teorisi önem kazanmaktadır. Güvenlikleştirme, konuşma eylemini gerçekleştiren aktör ile hedef kitle arasındaki etkileşimin ürünüdür. Bigo’ya göre göçün güvenlikleştirilmesi ise özellikle siyasi liderlerin başarılı söylemleri, bazı gruplara karşı ilan ettikleri seferberlik ve sınır güvenliğinden sorumlu uzmanlar arasındaki ilişkinin bir sonucudur³¹². Bu çalışmanın temel amacı, göç-güvenlik literatürüne lider söylem analizi bağlamında karşılaştırmalı bir perspektif ile katkıda bulunmaktır. Bu nedenle kurumlar, bürokratlar, örgütler ve baskı grupları gibi diğer aktörlerin güvenlikleştirme süreçlerindeki rolüne değinilmemiştir. Göçmen/sığınmacı meselesinin güvenlik sorunu olarak kurgulanmasında bu aktörlerin etkisini araştıran çok boyutlu çalışmalara da ihtiyaç vardır.

Bu çalışmada, göç-güvenlik ilişkisi Türkiye ve ABD’deki siyasi lider söylemleri üzerinden karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Erdoğan ve Trump’ın göçmenlere ve sığınmacılara yönelik söylemleri, KO’nun güvenlikleştirme teorisi temelinde, sektörel güvenlik yaklaşımı çerçevesinde eleştirel bir perspektiften değerlendirilmiştir. Erdoğan ve Trump arasında göç-güvenlik ilişkisi bağlamında önemli söylem farklılıkları olmakla birlikte, her iki liderin de güvenlikleştirici söylemlerde bulunduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen en önemli bulgu, Trump’ın göçü askeri, siyasi, toplumsal ve ekonomik pek çok yönden güvenlikle ilişkilendirirken Erdoğan’ın ise ekonomik güvenlikle ilişkilendirmekle birlikte, çoğunlukla güvenlik-dışlaştırıcı söylemler kullandığı yönündedir. Bunun yanı sıra, her iki ülkede de göçmenlere/sığınmacılara yönelik siyasi lider söyleminin toplumsal algıyı etkilediği görülmektedir.

³¹² Bigo, *age*, 65.

Güvenlikleştirme her sektörde kötü sonuç doğurmamaktadır. Örneğin; çevrenin güvenlikleştirilmesi, çevre sorunlarına karşı duyarlılığın artması için taktiksel bir yol olarak tercih edilebilir³¹³. Ancak güvenlikleştirilmiş göç yaklaşımı, göçmenleri insan-dışılaştırmaya kadar varan ötekileştirici söylemlerin ve göç karşıtı politikaların normalleşmesine yol açabilmektedir. Nitekim, Trump'ın göçmenleri insan-dışılaştırıcı söylemleri kamuoyunda da kabul görmektedir. Bu tür bir yaklaşımın toplumsal kutuplaşmayı artırarak telafi edilemez sonuçlara yol açmasını önlemek için Erdoğan'ın yaptığı gibi göçmenler ve vatandaşlar arasındaki benzerlikler vurgulanmalı ve göçün insani boyutu ön plana çıkarılmalıdır. Böylelikle uluslararası göç gibi doğrudan devletin varlığını tehdit etmeyen konuların güvenlik-dışılaştırılması, toplumsal barışın sürdürülebilmesi için kritik önem taşımaktadır. Ulusal güvenliğe odaklanmak yerine, göçmenlerin yaşadıkları sorunları dikkate alan ve göçün kök nedenlerini irdeleyen insan güvenliği temelli bir anlayış benimsendiği takdirde, göçmen ve mültecilerin çatışma çözümünde etkin bir rol almasının da önü açılacaktır³¹⁴.

³¹³ Buzan ve diğ., **age**, 29.

³¹⁴ Ferris, **age**, 410-412.

KAYNAKÇA

- Abid, Raith Z., Shakila A. Manan, Zuhair A. Rahman. “‘A Flood of Syrians Has Slowed to A Trickle’: The Use of Metaphors in the Representation of Syrian Refugees in the Online Media News Reports of Host and Non-host Countries”. **Discourse & Communication**. c. 11. s. 2 (2017): 121-140.
- Adamson, Fiona B. “Crossing Borders: International Migration and National Security”. **International Security**. c. 31. s. 1 (2006): 165-199.
- “Adana’da İstismar İddiası Mültecilere Yönelik Linç Girişimine Dönüştü”. **Evrensel**. 19 Eylül 2019. <https://www.evrensel.net/haber/387206/adanada-istismar-iddiasi-multecilere-yonelik-linc-girisimine-donustu> [27.12.2020].
- Aguila, Emma, Alisher R. Akhmedjonov, Ricardo Basurto-Davila, Krishna B. Kumar, Sarah Kups, Howard J. Shatz. **United States and Mexico: Ties That Bind, Issues That Divide**. Kaliforniya: RAND, 2012.
- “AK Parti Grup Toplantısında Yaptıkları Konuşma”. 10 Nisan 2018. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/92346/ak-parti-grup-toplantisinda-yaptiklari-konusma> [30.10.2020].
- Akgül Açıkmeşe, Sinem. “Algı Mı Söylem Mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri”. **Uluslararası İlişkiler Dergisi**. c. 8. s. 30 (Yaz 2011): 43-73.
- Albert, Mathias, Barry Buzan. “Securitization, Sectors and Functional Differentiation”. **Security Dialogue**. c. 42. s. 4-5 (2011): 413-425.
- “6. Türk Tıp Dünyası Kurultayı’nda Yaptıkları Konuşma”. 31 Ekim 2019. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/112398/6-turk-tip-dunyasi-kurultayinda-yaptiklari-konusma> [14.12.2020].
- Ana, Otto Santa. “‘Like an Animal I was Treated’: Anti-Immigrant Metaphor in US Public Discourse”. **Discourse & Society**. c. 10. s. 2 (1999): 191-224.
- Aradau, Claudia. “Security and the Democratic Scene: Desecuritization and Emancipation”. **Journal of International Relations and Development**. c. 7. s.4 (2004): 388-413.
- Atakan, Bahar. “Türkiye’de Suriye Mafyası Oluşuyor”. **Milliyet**. 8 Ağustos 2020. <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/turkiyede-suriye-mafyasi-olusuyor-6277335> [23.10.2020].
- Barnett, Jon. “Environmental Security”, **Handbook of New Security Studies**, ed. J. Peter Burgess. New York: Routledge, 2010: 123-131.

- Baysal, Başar, Çağla Lüleci. “Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme Teorisi”. **Güvenlik Stratejileri**. c. 11. s. 22 (2015): 61-96.
- “Beştepe Millet Kongre ve Kültür Merkezi Açılışı ile Şehitleri Anma Programı’nda Yaptıkları Konuşma”. 29 Temmuz 2016. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/49832/bestepe-millet-kongre-ve-kultur-merkezi-acilisi-ile-sehitleri-anma-programinda-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].
- Bierbrauer, Günter, Edgar W. Klinger. “Political Ideology, Perceived Threat, and Justice Towards Immigrants”. **Social Justice Research**. c. 15. s. 1 (2002): 41-52.
- Bigo, Didier. “Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease”. **Alternatives**. c. 27. Özel Sayı (2002): 63-92.
- Bilgin, Pınar. “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”. **Stratejik Araştırmalar**. c. 8. s. 14 (2010): 69-96.
- Birdişli, Fikret. **Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik**. 3. bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Bonifazi, Corrado. “Evolution of Regional Patterns of International Migration in Europe”. **International Migration in Europe: New Trends and New Methods of Analysis**. ed. Corrado Bonifazi, Marek Okólski, Jeannette Schoorl, Patrick Simon. IMISCOE Research. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2008: 107-128.
- Booth, Ken. **Critical Security Studies and World Politics**. ed. Ken Booth. Londra: Lynne Rienner Publishers, 2005.
- “Budapeşte Süreci 6. Bakanlar Konferansı Konuk Bakan ve Heyet Başkanları Onuruna Akşam Yemeğinde Yaptıkları Konuşma”. 19 Şubat 2019. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/102067/budapeste-sureci-6-bakanlar-konferansi-konuk-bakan-ve-heyet-baskanlari-onuruna-aksam-yemeginde-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].
- Budiman, Abby. “Key Findings About U.S. Immigrants”. Pew Research Center. 20 Ağustos 2020. <https://www.pewresearch.org/?p=290738> [04.05.2021].
- Buonfino, Alessandra. “Between Unity and Plurality: The Politicization and Securitization of the Discourse of Migration in Europe”. **New Political Science**. c. 26. s. 1 (2004): 23-49.
- _____. “Discourse and Immigration as a Security Concern in the EU: A Tale of Two Nations, Italy and Britain”, Workshop: ‘Who Makes Immigration Policy? Comparative Perspectives in a Post 9/11 World’. 13-18 Nisan 2004, Uppsala, Finlandiya. <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/4c3886d5-0415-4c92-a5ba-d89f3cde4a9a.pdf> [02.12.2020].
- Buzan, Barry. “Askeri Güvenliğin Değişen Gündemi”. çev. Burcu Yavuz. **Uluslararası İlişkiler**. c. 5. s. 18 (Yaz 2008): 107-123.

- _____. **İnsanlar, Devletler ve Korku.** çev. ed. Emre Çıtak. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2015.
- Buzan, Barry, Lene Hansen. **The Evolution of International Security Studies.** 9. bs. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.
- Buzan, Barry, Richard Little. **International Systems in World History.** Oxford: Oxford University Press, 2000 (Aktaran: Albert, Mathias, Barry Buzan, “Securitization, Sectors and Functional Differentiation”, **Security Dialogue**, c. 42, s. 4-5 (2011): 413-425).
- Buzan, Barry, Ole Wæver. “Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies”. **Review of International Studies.** c. 23. s. 2 (1997): 241-250.
- Buzan, Barry, Ole Wæver, Jaap de Wilde. **Security: A New Framework for Analysis.** Londra: Lynne Rienner, 1998.
- Bozkaya, Özge, Ali Kıncal. “Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye’nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi”. **Göç Araştırmaları Dergisi.** c. 4. s. 2 (2018): 90-126.
- Cabaniss, Emily R. Abigail E. Cameron. “‘Unassimilable and Undesirable’: News Elites’ Discursive Construction of the American Immigrant During the Ellis Island Years”. **Discourse & Society.** c. 28. s. 6 (2017): 614-634.
- Campbell, David. **Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity.** Minnesota University Press, 1998.
- Canveren, Önder, Fulya Akgül-Durakçay. “The Analysis of The Hungarian Government’s Discourse Towards the Migrant Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism”. **Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi.** c. 24. s. 3 (2017): 857-876.
- Castles, Stephen. “Migration, Crisis, and the Global Labour Market”. **Globalizations.** c. 8. s. 3 (2011): 311-324.
- Ceyhan, Ayşe, Anastassia Tsoukala. “The Securitization of Migration in Western Societies: Ambivalent Discourses and Policies”. **Alternatives: Global, Local, Political.** c. 27. Özel Sayı (2002): 21-39.
- Chishti, Muzaffar, Sarah Pierce. “Trump’s Promise of Millions of Deportations Is Yet to Be Fulfilled”. 29 Ekim 2020. <https://www.migrationpolicy.org/article/trump-deportations-unfinished-mission> [04.05.2021].
- Çalkıvık, Aslı. “Soğuk Savaş ve Sonrası Güvenlik Siyaseti”. **Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler.** ed. Evren Balta (İstanbul: İletişim, 2014): 281-301.
- “Çanakkale 100. Yıl Barış Zirvesi’nde Yaptıkları Konuşma”. 23 Nisan 2015. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/32664/canakkale-100-yil-baris-zirvesinde-yaptiklari-konusma> [13.12.2020].

- Çolak, Murat, Özge Bozkaya. “Birleşik Krallık’taki Göç Karşıtı Söylemlerin Brexit Sürecine Etkisi”. **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**. s. 75 (2018): 185-209.
- Çolakoğlu, Elif. “Avrupa’da Mülteciler, Yükselen Aşırı Sağ ve Seçim Süreçleri”. **İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**. c. 33. s. 3 (Temmuz 2019): 933-961.
- Dauvergne, Catherine. **Making People Illegal: What Globalization Means for Migration and Law**. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- Demircan, Adnan. “Siyasetin Kültürel ve Sosyal Hayattaki Yansımaları Bağlamında ‘Ensâr ve Muhacir’ Kavramları”. **Anemon: Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. c. 1. s. 1 (2013): 7-16.
- Demirtaş-Bagdonas, Özlem. “Reading Turkey’s Foreign Policy on Syria: The AKP’s Construction of a Great Power Identity and the Politics of Grandeur”. **Turkish Studies**. c. 15. s. 1 (2014): 139-155.
- Development Initiatives. **Global Humanitarian Assistance Report 2020**. 2020. <https://devinit.org/resources/global-humanitarian-assistance-report-2020/> [11.12.2020].
- Devran, Yusuf, Ö. Faruk Özcan. “Söylemlerin Dilinden Suriye Sorunu”. **Marmara İletişim Dergisi**. s. 25 (2016): 35-52.
- Dietz, Barbara, Pawel Kaczmarczyk. “On the Demand Side of International Labour Mobility: The Structure of the German Labour Market as a Causal Factor of Seasonal Polish Migration”. **International Migration in Europe: New Trends and New Methods of Analysis**. ed. Corrado Bonifazi, Marek Okólski, Jeannette Schoorl, Patrick Simon. IMISCOE Research. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2008: 37-64.
- Doğanay, Ülkü. “Ulusal ve Yerel Medyada Mülteci ve Göç Haberleri. Medya 18 Aylık İzleme Raporu”. İGAM, 2019.
- Doğanay, Ülkü, Hatice Çoban Keneş. “Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gerekçelerinin İnşası”. **Mülkiye Dergisi**. c. 40. s. 1 (2016): 143-184.
- “Donald Trump Addresses the 74th Session of the United Nations”. 24 Eylül 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-74th-united-nations-general-assembly-september-24-2019> [13.12.2020].
- “Donald Trump Addresses the Turning Point USA Student Action Summit”. 21 Aralık 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-turning-point-usa-student-summit-december-21-2019> [31.10.2020].
- “Donald Trump Announces His 2020 Candidacy at a Political Rally in Orlando”. 18 Haziran 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-reelection-orlando-june-18-2019> [02.11.2020].

- “Donald Trump Delivers a Speech at the 2019 CPAC Convention in Maryland”. 2 Mart 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-cpac-convention-2019-march-2-2019> [11.12.2020].
- “Donald Trump Delivers the State of the Union”. 5 Şubat 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-state-of-the-union-february-5-2019> [27.08.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Billings, Montana”. 6 Eylül 2018. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-political-rally-billings-montana-september-6-2018> [31.10.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Biloxi, Mississippi”. 26 Kasım 2018. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-biloxi-ms-november-26-2018> [12.12.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Bossier City, Louisiana”. 14 Kasım 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-bossier-city-louisiana-november-14-2019> [9.03.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Dallas, Texas”. 17 Ekim 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-dallas-texas-october-17-2019> [27.08.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Grand Rapids, Michigan”. 28 Mart 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-grand-rapids-march-28-2019> [30.10.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Minneapolis, Minnesota”. 10 Ekim 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-kag-rally-minneapolis-mn-october-10-2019> [13.10.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Missoula, Montana”. 18 Ekim 2018. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-missoula-mt-october-18-2018> [11.12.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Montoursville, Pennsylvania”. 29 Mayıs 2019. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-montoursville-pa-may-20-2019> [14.10.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Nashville, Tennessee”. 29 Mayıs 2018. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-nashville-may-29-2018> [14.12.2020].
- “Donald Trump Holds a Political Rally in Pensacola, Florida”. 3 Kasım 2018. <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-maga-rally-pensacola-fl-november-3-2018> [12.12.2020].
- Dorner, Lisa M., Emily R. Crawford, Joel Jennings, J. S. Onésimo Sandoval, Emily Hager. “I Think Immigrants “Kind of Into Two Camps”: Boundary Work by U.S.-Born Community Members in St. Louis, Missouri”. **Educational Policy**. c. 31. s. 6 (2017): 921-947.

- Dowd, Rebecca, Jane Mcadam. "International Cooperation and Responsibility-Sharing to Protect Refugees: What, Why And How?". **International and Comparative Law Quarterly**. c. 66. s. 4 (2017): 863-892.
- Durand, Jorge, Douglas S. Massey, Rene M. Zenteno. "Mexican Immigration to the United States: Continuities and Changes". **Latin American Research Review**. c. 36. s. 1 (2001): 107-127.
- Ekici, Hatice. "Türk Toplumunda Suriyelilere Yönelik Algılanan Tehditler ve Çözüm Önerileri". **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**. c. 19. s. 44 (2019): 695-730.
- Erdoğan, M. Murat. **Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi**. Ankara: Orion Kitabevi, 2020.
- Erdoğan, M. Murat, Yudum Kavukçuer, Tuğçe Çetinkaya. "Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı". *Özgürlük Araştırmaları Derneği, Liberal Perspektif: Analiz*. s. 5 (2017).
- Ericson, Frederick. "Oral Discourse as a Semiotic Ecology: The Co-construction and Mutual Influence of Speaking, Listening and Looking". **The Handbook of Discourse Analysis**. ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin. 2. bs. Chichester: John Wiley & Sons, 2015: 422-446.
- European Commission. "Instrument For Pre-Accession Assistance (IPA II) "Instrument For Pre-Accession Assistance (IPA II): Indicative Strategy Paper For Turkey (2014-2020)". https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20140919-csp-turkey.pdf [29.12.2020].
- Esses, Victoria M., Scott Veenvliet, Gordon Hodson, Ljiljana Mihic. "Justice, Morality, and the Dehumanization of Refugees". **Social Justice Research**. c. 21. s. 1 (2008): 4-25.
- Factba.se. <https://factba.se> [12.05.2020].
- Fairclough, Norman. **Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research**. Londra: Routledge, 2003.
- Fairclough, Norman, Jane Mulderrig, Ruth Wodak. "Critical Discourse Analysis". **Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction**. ed. Teun van Dijk. 2. bs. SAGE, 2011: 357-378.
- Ferris, Elizabeth G. "Peace, Security, and the Movement of People". **Peace & Change**. c. 19. s. 4 (1994): 399-416.
- Floyd, Rita. "Human Security and the Copenhagen School’s Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move". **Human Security Journal**. c. 5 (2007): 38- 49.
- Funk, Marco. Hedwig Giusto, Timo Rinke. "Introduction". **European Public Opinion and Migration: Achieving Common Progressive Narratives**. ed.

Marco Funk, Hedwig Giusto, Timo Rinke, Olaf Bruns. Brüksel: Foundation for European Progressive Studies, 2019: 7-12.

Galindo, Sandra. "Words Matter: Representation of Mexican Immigrants in Newspapers From Mexico and the United States". **Migraciones Internacionales**. c. 10. s. 3 (2019): 1-21.

Galvan, Astrid. "450 Miles of Border Wall By Next Year? In Arizona, It Starts". **USA Today**. 15 Eylül 2019. <https://www.usatoday.com/story/news/2019/09/15/president-trump-border-wall-construction-450-miles-2020/2334106001/> [20.12.2020].

Garcia, Angela Cora. "Bordering Work in Contemporary Political Discourse: The Case of the US/Mexico Border Wall Proposal". **Discourse & Society**. c. 30. s. 6 (2019): 573-599.

"Gaziantep'te Suriyeli Gerginliği". **CNN Türk**. 12 Ağustos 2014. <https://www.cnnturk.com/haber/turkiye/gaziantep-te-suriyeli-gerginligi1> [27.12.2020].

"G-20 Antalya Liderler Zirvesi Sonunda Basın Toplantısında Yaptıkları Konuşma". 16 Kasım 2015. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/36000/g-20-antalya-liderler-zirvesi-sonunda-basin-toplantisinda-yaptiklari-konusma> [12.12.2020].

"Geçici Koruma Yönetmeliği (2014/6883)". **Resmî Gazete**, 29153, Ekim 2014.

"Geçici Koruma". <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> [27.12.2020].

Gil de Zúñiga, Homero, Teresa Correa, Sebastian Valenzuela. "Selective Exposure to Cable News and Immigration in the U.S.: The Relationship Between FOX News, CNN, and Attitudes Toward Mexican Immigrants". **Journal of Broadcasting & Electronic Media**. c. 56. s. 4 (2012): 597-615.

Girit, Selin. "Suriyelilere Vatandaşlığa Neden Karşı Çıkılıyor?". **BBC**. 5 Temmuz 2016. https://www.bbc.com/turkce/turkiye/2016/07/160704_suriyelilere_vatandaslik [28.11.2020].

Gonzalez-Barrera, Ana, Phillip Connor. "Around the World, More Say Immigrants Are Strength Than a Burden". Pew Research Center. 14 Mart 2019, <https://www.pewresearch.org/global/2019/03/14/around-the-world-more-say-immigrants-are-a-strength-than-a-burden/> [13.03.2020].

Gonzalez-Barrera, Ana, Jens Manuel Krogstad. "What We Know About Illegal Immigration From Mexico". Pew Research Center. 28 Haziran 2019. <https://pewrsr.ch/2FAZrIA> [06.03.2020].

Gramlich, John. "19 Striking Findings From 2019". Pew Research Center. 13 Aralık 2019. <https://pewrsr.ch/2PgRLAp> [14.01.2020].

- _____. "How Americans See Illegal Immigration the Border Wall and Political Compromise". Pew Research Center. 16 Ocak 2019. <https://pewrsr.ch/2Cnwhdz> [06.03.2020].
- Gravelle, Timothy B. "Politics, Time, Space, and Attitudes Toward US–Mexico Border Security". **Political Geography**. c. 65 (2018): 107-116.
- Grigoriadis, Ionnis N., Esra Dilek. "Securitizing Migration in the European Union: Greece and the Evros Fence". **Journal of Balkan and Near Eastern Studies**. c. 21. s. 2 (2018): 170-186.
- Guedes da Costa, Thomaz. "Political Security, an Uncertain Concept with Expanding Concerns". **Globalization and Environmental Challenges: Reconceptualizing Security in the 21st Century**. ed. Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring, Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, atricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta. Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace. c. 3 (Berlin: Springer, 2008): 561-568.
- Gülmez, Recep. "The Securitization of the Syrian Refugee Crisis Through Political Party Discourses". **Journal of International Migration and Integration**. c. 20. s. 3 (2019): 887-906.
- "Hak-İş 14. Olağan Genel Kurulu'nda Yaptıkları Konuşma". 10 Temmuz 2019. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/107032/hak-is-14-olagan-genel-kurulu-nda-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].
- Hernandez, Kelly Lytle. "The Crimes and Consequences of Illegal Immigration: A Cross-Border Examination of Operation Wetback, 1943 to 1954". **The Western Historical Quartely**. c. 37. s. 4 (2006): 421-444.
- Hinman, Kristen. "Valley Park to Mexican Immigrants: 'Adios, illegals!'". 28 Şubat 2007. <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/valley-park-to-mexican-immigrants-adios-illegals/Content?oid=2483315> [25.10.2020].
- Hirschman, Charles. "Immigration to the United States: Recent Trends and Future Prospects". **Malaysian Journal of Economic Studies**. c. 51. s. 1 (2014): 69-85.
- Hirschman, Charles, Elizabeth Mogford. "Immigration and the American Industrial Revolution from 1880 to 1920". **Social Science Research**. c. 38. s. 4 (2009): 897-920.
- Hunter, Duncan, Malcolm N. MacDonald. "Arguments for Exception in US Security Discourse". **Discourse & Society**. c. 28. s. 5 (2017): 493-511.
- Huysmans, Jef. "Defining Social Constructivism in Security Studies: The Normative Dilemma of Writing Security". **Alternatives: Global, Local, Political**. c. 27. Özel Sayı (2002): 41-62.
- _____. "The European Union and the Securitization of Migration". **Journal of Common Market Studies**. c. 38. s. 5 (2000): 751-777.

- Huysmans, Jef, Vicki Squire. "Migration and Security". **Handbook of Security Studies**. ed. Myriam Dunn Cavelty, Victor Mauer. Londra: Routledge, 2009: 169-179.
- Ibrahim, Maggie. "The Securitization of Migration: A Racial Discourse". **International Migration**. c. 43. s. 5 (2005): 163-187.
- "Immigration and Nationality Act of 1965". U.S. House of Representatives: History, Art & Archives. <https://history.house.gov/Historical-Highlights/1951-2000/Immigration-and-Nationality-Act-of-1965/> [30.12.2019].
- International Organization for Migration (IOM). **Glossary on Migration**. Cenevre: IOM, 2019.
- _____. **World Migration Report 2020 (WMR 2020)**. Cenevre: IOM, 2019.
- İçduygu, Ahmet. "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar: 'Siyasallaşan' Bir Sürecin Analizi". **Toplum ve Bilim**. s. 140 (2017): 27-41.
- _____. "Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göç Dalgaları İçinde 'Transit Göç'". **Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler**. ed. M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015: 279-294.
- "İkinci Mülki Amirler Toplantısı'nda Yaptıkları Konuşma", 17 Şubat 2016, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/39883/ikinci-mulki-amirler-toplantisinde-yaptiklari-konusma> [27.08.2020].
- Jones, Jeffrey M. "New High In U.S. Say Immigration Most Important Problem". The Gallup World Poll. 21 Haziran 2019. <https://news.gallup.com/poll/259103/new-high-say-immigration-important-problem.aspx> [05.03.2020].
- Jones, Lee. "Beyond Securitization: Explaining the Scope of Security Policy in South Asia". **International Relations of the Asia-Pacific**. c. 11. s. 3 (2011): 403-432.
- "Kemal Kılıçdaroğlu: Suriyeliler Bütün Düzenimizi Bozacak". **Habertürk**. 12 Mart 2016. <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1208609-kemal-kilicdaroglu-suriyeliler-butun-duzenimizi-bozacak> [23.10.2020].
- Kinefuchi, Etsuko, Gabriel Cruz. "The Mexicans in the News: Representation of Mexican Immigrants in the Internet News Media". **Howard Journal of Communications**. c. 26. s. 4 (2015): 333-351.
- Kirişçi, Kemal. "Disaggregating Turkish Citizenship and Immigration Practices". **Middle Eastern Studies**. c. 36. s. 3 (2000): 1-22.
- Kirişçi, Kemal, Sema Karaca. "Hoşgörü ve Çelişkiler: 1989, 1991 ve 2011'de Türkiye'ye Yönelen Kitlesel Mülteci Akınları". **Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler**. ed. M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015: 295-314.

- “Konuşmalar”. <https://www.tccb.gov.tr/receptayyiperdogan/konusmalar/> [12.05.2020].
- Korkut, Umut. “Applying the Theory of Discursive Analysis to Governance of Forced Migration”. **Middle East Journal of Refugee Studies**. c. 2. s. 2 (2017): 143-160.
- Krause, Keith, Michael Williams. “Security and “Security Studies”: Conceptual Evolution and Historical Transformation”. **The Oxford Handbook of International Security**. ed. Alexandra Gheciu, William Curti Wohlforth. Oxford: Oxford University Press, 2018: 1-18. 10.1093/oxfordhb/9780198777854.013.2 [14.10.2019].
- Krzyżanowski, Michał, Anna Triandafyllidou, Ruth Wodak. “The Mediatization and the Politicization of the “Refugee Crisis” in Europe”. **Journal of Immigrant & Refugee Studies**. c. 16. s. 1-2 (2018): 1-14.
- Kteily, Nour, Emile Bruneau. “Backlash: The Politics and Real-World Consequences of Minority Group Dehumanization”. **Personality and Social Psychology Bulletin**. c. 43. s. 1 (2017): 87-104.
- Lynn, Nick, Susan Lea. “‘A Phantom Menace and the New Apartheid’: The Social Construction of Asylum-seekers in the United Kingdom”. **Discourse & Society**. c. 14. s. 4 (2003): 425-452.
- M. Walt, Stephen. “The Renaissance of Security Studies”. **International Studies Quarterly**. c. 35. s. 2 (1991): 211-239.
- Mandacı, Nazif, Gökay Özerim. “Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi”. **Uluslararası İlişkiler**. c. 10. s. 39 (Güz 2013): 105-130.
- Mandeel, Elizabeth W. “The Bracero Program 1942-1964”. **American International Journal of Contemporary Research**. c. 4. s. 1 (2014): 171-184.
- Martin, Susan, Elizabeth Ferris. **Border Security, Migration Governance and Sovereignty**. Cenevre: IOM, 2017.
- Mathews, Jessica Tuchman. “Redefining Security”. **Foreign Affairs**. c. 68. s. 2 (1989): 162-177.
- McDonald, Matt. “Securitization and the Construction of Security”. **European Journal of International Relations**. c. 14. s. 4 (2008): 563-587.
- Merolla, Jennifer, S. Karthick Ramakrishnan, Chris Haynes. ““Illegal”, “Undocumented”, or “Unauthorized”: Equivalency Frames, Issue Frames, and Public Opinion on Immigration”. **Perspectives on Politics**. c. 11 s. 3 (2013): 789-807.
- Mesjasz, Krakov. “Ekonomik Güvenlik”. **Uluslararası İlişkiler**. c. 5. s. 18 (Yaz 2008): 125-150.

- Migration Policy Institute. “Mexican-Born Population Over Time, 1850-Present”.
<https://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/charts/mexican-born-population-over-time> [09.03.2020].
- Miş, Nebi. “Güvenikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenikleştirilmesi”.
Akademik İncelemeler Dergisi. c. 6. s. 2 (2011): 345-381.
- Mithun, Marianne. “Discourse and Grammar”. **The Handbook of Discourse Analysis**. ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin. 2. bs. Chichester: John Wiley & Sons, 2015: 11-41.
- “MÜSİAD 16. EXPO Fuarı ve 20. Uluslararası İş Forumu Kongresi’nde Yaptıkları Konuşma”. 9 Kasım 2016.
<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/58925/musiad-16-expo-fuari-ve-20-uluslararasi-is-forumu-kongresinde-yaptiklari-konusma> [29.10.2020].
- Noe-Bustamante, Luis, Antonio Flores, Sono Shah. “Facts on Hispanics of Mexican Origin in the United States, 2017”. Pew Research Center. 16 Eylül 2019.
<https://www.pewresearch.org/hispanic/fact-sheet/u-s-hispanics-facts-on-mexican-origin-latinos/> [10.01.2020].
- “Obama Yeni Göçmenlik Planını Açıkladı”. **Anadolu Ajansı (AA)**. 21 Kasım 2021.
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/obama-yeni-gocmenlik-planini-acikladi/99470> [03.05.2021].
- “10. Büyükelçiler Konferansı’nda Yaptıkları Konuşma”. 13 Ağustos 2018.
<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/96166/10-buyukelciler-konferansi-nda-yaptiklari-konusma> [30.10.2020].
- “39. Türkiye Büyük Millet Meclisi 26. Dönem 2. Yasama Yılı Açılışında Yaptıkları Konuşma”. 1 Ekim 2016.
<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/52461/turkiye-buyuk-millet-meclisi-26-donem-2-yasama-yili-acilisinda-yaptiklari-konusma> [12.12.2020].
- Pierce, Sarah, Andrew Selee. “Immigration Under Trump: A Review of Policy Shifts in the Year Since the Election”. Migration Policy Institute. Aralık 2017.
<https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TrumpatOne-final.pdf> [15.10.2020].
- Price, Carmel E., Ben Feldmeyer. “The Environmental Impact of Immigration: An Analysis of the Effects of Immigrant Concentration on Air Pollution Levels”.
Population Research Policy Review. c. 31. s. 1 (2012): 119-140.
- Ramakrishnan, Karthick, Kevin Esterling, Michael Neblo. “Illegality, National Origin Cues, and Public Opinion on Immigration” (2014): 15.
https://polisci.osu.edu/sites/polisci.osu.edu/files/NebloNatOrgCues063014_0.pdf [13.01.2020].
- “Reform Eylem Grubu Toplantısı Öncesi Yaptıkları Konuşma”. 9 Mayıs 2019.
<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/105309/reform-eylem-grubu-toplantisi-oncesi-yaptiklari-konusma> [12.10.2020].

- Rumelili, Bahar, Sibel Karadağ. "Göç ve Güvenlik: Eleştirel Yaklaşımlar". **Toplum ve Bilim**. s. 140 (2017): 69-92.
- Schmitt, Carl. **Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty**. çev. George Schwab. Chicago: Chicago University Press, 2005.
- Selee, Andrew, Silvia E. Giorguli-Saucedo, Ariel G. R. Soto, Claudia Masferrer. **Investing in the Neighborhood: Changing Mexico-U.S. Migration Patterns and Opportunities for Sustainable Cooperation**. Washington: Migration Policy Institute, 2019.
- Sert, Deniz. "Küresel Hareketlilik ve Göç". **Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler**. ed. Evren Balta (İstanbul: İletişim, 2014): 505-524.
- "Shifting Public Views on Legal Immigration Into the U.S.". Pew Research Center. 28 Haziran 2018. <https://www.pewresearch.org/politics/2018/06/28/shifting-public-views-on-legal-immigration-into-the-u-s/> [25.10.2020].
- Sirkeci, İbrahim, Deniz Eroğlu Utku, M. Murat Yüceşahin. "Göç Çatışma Modelinin Katılım, Kalkınma ve Kitle Açıkları Üzerinden Bir Değerlendirmesi". **Journal of Economy Culture and Society**. c. 59. s. 1 (2019): 157-184.
- "Somali 6. Yüksek Düzeyli Ortaklık Forumu'nda Yaptıkları Konuşma". 23 Şubat 2016. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/39904/somali-6-yukse-dukzeyli-ortaklik-forumunda-yaptiklari-konusma> [29.10.2020].
- Stratton, Jon. "Uncertain Lives: Migration, the Border and Neoliberalism in Australia". **Social Identities**. c. 15. s. 5 (2009): 677-692.
- Suriyeliler Suriyeye. <https://suriyelilersuriyeye.com> [27.12.2020].
- Şen, Yusuf Furkan, Gözde Özkorul. "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Yeni Bir Eşik: Sığınmacı Krizi Bağlamında Bir Değerlendirme". **Göç Araştırmaları Dergisi**. c. 2. s. 2 (Temmuz- Aralık 2016): 86-119.
- Tannen, Deborah, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin. "Introduction to The First Edition", **The Handbook of Discourse Analysis**, ed. D. Tannen, H. E. Hamilton, D. Schiffrin, 2. bs. Chichester: John Wiley & Sons, 2015: 1-7.
- Taşöz Düşündere, Ayşegül. Çağlar Alim Ağlar, Omar Kadkoy. "Suriyeliler Haberlerde Ne Kadar ve Nasıl Yer Alıyor? Veri Bilimi Yaklaşımı". TEPAV, 2019.
- Taştan, Coşkun Salih, Zeki Haklı, Emir Osmanoğlu. "Suriyeli Sığınmacılara Dair Tehdit Algısı: Önyargılar ve Gerçekler". Göç ve Sınır Güvenliği Araştırma Merkezi. Rapor No: 9. Ankara: Polis Akademisi Yayınları, Eylül 2017.
- Taureck, Rita. "Securitization Theory and Securitization Studies". **Journal of International Relations and Development**. c. 9. s. 1 (2006): 53-61.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu. **Göç ve Uyum Raporu.** Mart 2018. https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf [06.01.2020].

Teo, Peter. “Racism in the News: A Critical Discourse Analysis of News Reporting in Two Australian Newspapers”. **Discourse & Society**. c. 11. s. 1 (2000): 7–49.

Terriff, Terry, Stuart Croft, Lucy James, Patrick M. Morgan. **Security Studies Today**. 2. bs. Cambridge: Polity Press, 2001.

“3 Million People Were Deported Under Obama. What Will Biden Do About It?”, **The New York Times**. 23 Ocak 2021. <https://www.nytimes.com/2021/01/23/opinion/sunday/immigration-reform-biden.html> [3.05.2021].

Tinshe, Sonia, Junaidi Junaidi. “Who Are Americans? Analysis of Obama and Trump’s Political Speeches on Immigration”. **CELTIC**. c. 6. s. 2 (2019): 73-87.

Tirman, John. “Immigration and Insecurity: Post-9/11 Fear in United States”. MIT Center for International Studies Audit of the Conventional Wisdom (2006). https://cis.mit.edu/sites/default/files/images/Audit_Tirman_Immigration_6.06.pdf [28.10.2019].

Toker, Huriye. “Too Similar to be Different? ‘Syrian Refugee’ Coverage in the Turkish and Norwegian Popular Media”. **KOME: An International Journal of Pure Communication Inquiry**. c. 7. s. 1 (2019): 63-83.

“Trump’ın Tehdit Ettiği Meksika ile ABD Anlaştı”. **Deutsche Welle (DW)**. 8 Haziran 2019. <https://p.dw.com/p/3K3sP> [04.05.2021].

“Trump’tan Müslümanların Girişine Kısıtlama”. **Deutsche Welle (DW)**. 28 Ocak 2017. <https://p.dw.com/p/2WYkS> [04.05.2021].

“Türkiye ile Suriye Arasında Vize Kalktı”. **CNN Türk**. 16 Eylül 2009. <https://www.cnnturk.com/2009/turkiye/09/16/turkiye.ile.suriye.arasinda.vize.kalkti/543804.0/index.html> [29.04.2021].

“Türkiye’de Kutuplaşmanın Boyutları 2020 Araştırması”. Türkiye’de Kutuplaşmayı Azaltmak İçin Stratejiler ve Araçlar Projesi (TurkuazLab). 2020. <https://www.turkuazlab.org/ilgili-projelerimiz/turkiyede-kutuplasmanin-boyutlari-2020/> [27.12.2020].

Ullman, Richard H. “Redefining Security”. **International Security**. c. 8. s. 1 (1983): 129-153.

Uluslararası Kriz Grubu. **Türkiye’nin Mülteci Sorunu: Kalıcılığın Siyaseti**. Avrupa Raporu. No: 241. Brüksel, 2016.

United Nations (UN). Global Compact for Migration: Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. 2018.

- https://migrationnetwork.un.org/sites/default/files/docs/gcm_-_final.pdf
[28.12.2020].
- _____. Global Compact on Refugees. 2018. <https://www.unhcr.org/5c658aed4>
[28.12.2020].
- UNHCR. **Global Trends: Forced Displacement in 2019**. 2020.
<https://www.unhcr.org/5ee200e37.pdf> [03.11.2020].
- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA), Population Division. **International Migration 2019: Report (ST/ESA/SER.A/438)**. New York: UN, 2019.
- United Nations Development Programme (UNDP). **Human Development Report**. New York: Oxford University Press, 1994.
- United States Census Bureau. “Hispanic Haritage Month 2019”. 20 Ağustos 2019.
<https://www.census.gov/newsroom/facts-for-features/2019/hispanic-heritage-month.html> [29.12.2019].
- Uzman, Nasrullah. “Türkiye’nin Sınır Güvenliği Açısından Suriyeli Sığınmacılar Meselesi”. **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi**. c. 5. s. 15 (Kış 2016): 135-157.
- Van Dijk, Teun. “Critical Discourse Analysis”. **The Handbook of Discourse Analysis**. ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin. 2. bs. Chichester: John Wiley & Sons, 2015: 466-485.
- _____. “News, Discourse, and Ideology”. **The Handbook of Journalism Studies**. ed. Karin Wahl-Jorgensen, Thomasz Hanitzsch. New York, Londra: Routledge, 2009: 191-204.
- _____. “Principles of Critical Discourse Analysis”. **Discourse & Society/SAGE**. c. 4. s. 2 (1993): 249-283.
- _____. **Communicating Racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk**. California: SAGE, 1987.
- Van Mol, Christof, Helga de Valk. “Migration and Immigrants in Europe: A Historical and Demographic Perspective”. **Integration Processes and Policies in Europe: Contexts, Levels and Actors**. ed. Blanca Garcés-Mascareñas, Rinus Penninx. IMISCOE Research Series. Cham: Springer, 2016: 31-55.
- Wæver, Ole. “Identity, Integration and Security: Solving the Sovereignty Puzzle in E.U. Studies”. **Journal of International Affairs**. c. 48. s. 2 (1995): 389-431.
- _____. “Securitization and Desecuritization”. **On Security**. ed. Ronnie D. Lipschutz (New York: Columbia University Press, 1995): 46-86.
- _____. “Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi”. çev. Birgül Demirtaş Coşkun. **Uluslararası İlişkiler**. c. 5. s. 18 (Yaz 2008): 151-178.

- Weiner, Myron. "Security, Stability, and International Migration". **International Security**. c. 17. s. 3 (1993): 91-126.
- Wilson, John. "Political Discourse", **The Handbook of Discourse Analysis**. ed. Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Deborah Schiffrin. 2. bs. Chichester: John Wiley & Sons, 2015: 775-794.
- Wodak, Ruth, Michael Meyer. "Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology". **Methods for Critical Discourse Analysis**. ed. R. Wodak, M. Meyer. 2. bs. Londra: SAGE, 2009: 1-33.
- "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (6458 S. K.)". **Resmî Gazete**, 28615, Nisan 2013.
- Yeşiltaş, Murat. "İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti". **SETA**. s. 136 (2015).
- Zetter, Roger. "Are Refugees an Economic Burden or Benefit?". **Forced Migration Review**. s. 41 (2012): 50-52. <https://www.fmreview.org/preventing/zetter> [30.10.2020].